

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ธันวาคม 2560

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

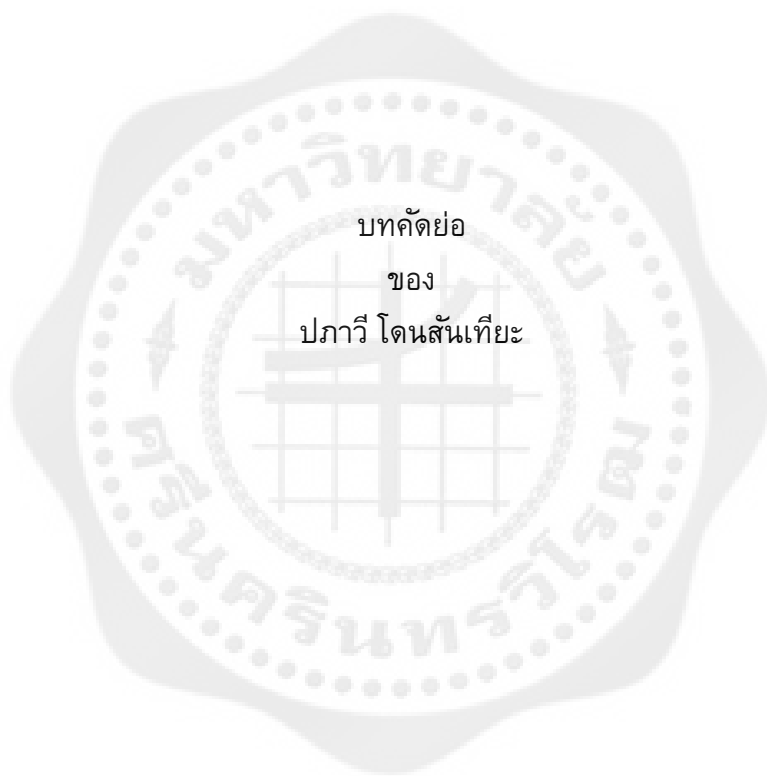
ปริญญานิพนธ์
ของ
ปภาวี โจนสันเทียะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

ธันวาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
ปภาวี โจนสันเทียะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ธันวาคม 2560

ปภาวี โดนสันเทียะ. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา ปรินญานิพนธ์: ดร.พนิดา มารุ่งเรือง.

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา และ 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน 3 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ 2 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม 2 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเป็นกัลยาณมิตร 7 ตัวบ่งชี้ 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ 2 ตัวบ่งชี้ 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง 2 ตัวบ่งชี้ 4) ความตรงต่อเวลา 3 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 1 ตัวบ่งชี้ และ 2) ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00

DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EXTERNAL QUALITY COMPETENCY INDICATORS
AND EVALUATION CRITERIA FOR ASSESSORS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Program in Research and Development on Human Potentials
at Srinakharinwirot University

December 2017

Phapavee Donsanthia. (2017). *Development of Vocational External Quality Competency Indicators and Evaluation Criteria for Assessors*. Master's thesis, M.Ed. (Research and Development on Human Potential). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor: Dr. Panida Marungruang.

1. The purposes of this research are 1) to develop vocational and external assessors based on competency-based indicators; 2) to develop the criteria for evaluating the vocational external assessor's competency, and 3) to assess the quality of those indicators and criteria of external assessors at the vocational level. The research was divided into two stages. The first stage was the development of the vocational external quality assessors, based on the competency indicators and evaluation criteria. The key informants were five experts and the data was analyzed by content analysis. The second phase examined the quality of the vocational external quality assessors based on competency indicators and evaluation criteria had four standards: accuracy standard, utility standard, propriety standard and feasibility standard. The key informants were seventeen experts. The data was collected by using the Delphi technique and the data was analyzed by median, the interquartile range and the absolute value of differences between the median and the mode.

The results found the following: 1. The vocational external quality assessors based on competency indicators consisted of three elements. The first element was knowledge comprised of three sub elements, which are knowledge and understanding of vocational education, knowledge and understanding of the educational context and the knowledge and understanding of quality assurance system. The second element was skills, comprised of seven sub elements, which include planning, data gathering, summarizing assessment results, recommendations report writing, team-work, and self-development. The third element was attributes consisting of six sub elements, which are being amicable, having the right attitude towards quality assurance, being fair, being punctual, being honest, and being able to solve immediate problems. 2. The vocational external quality assessors, based on competency indicators and the evaluation criteria had accuracy standard, utility standard, propriety standard, and feasibility standard.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
ของ
ปภาวี โดนสันเทียะ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์จักรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2560

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ คณะกรรมการสอบปากเปล่า
.....ที่ปรึกษา ประธาน
(อาจารย์ ดร.พนิดา มารุ่งเรือง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พนิดา มารุ่งเรือง)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธการ)

ประกาศขอบคุณการ

งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตาคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน จากดร.พนิดา มารุ่งเรือง ผู้เป็นที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้คำชี้แนะ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดการทำงานวิจัยนี้ รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ให้ข้อมูลในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด นอกจากนี้แล้วยังมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย มีบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงานที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจมาตลอด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการสนับสนุนข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณประโยชน์ทั้งหลายที่เกิดจากการทำวิจัยครั้งนี้ขอมอบแต่บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาต่างๆ และให้กำลังใจเสมอ เป็นแรงผลักดันให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ปภาวี โดนสันเทียะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิด	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	10
มโนทัศน์เบื้องต้นของสมรรถนะ	10
การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	15
การศึกษาด้านการอาชีวศึกษา	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้ประเมินคุณภาพภายนอก	31
การพัฒนาตัวบ่งชี้	50
ความหมายของตัวบ่งชี้	50
ประเภทของตัวบ่งชี้	50
ค่าของตัวบ่งชี้	54
ลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดี	54
หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้	54
มาตรฐานของการประเมิน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้	58
เกณฑ์การประเมิน	63
ความหมายของเกณฑ์การประเมิน	63
รูปแบบทั่วไปของเกณฑ์การประเมิน	64
ประเภทของเกณฑ์	65
ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์การประเมิน	67
เทคนิคเดลฟาย	67
ความหมายของเทคนิคเดลฟาย	68
กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย	69
ผู้เชี่ยวชาญ	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การวิเคราะห์.....	70
เกณฑ์การประเมิน.....	70
ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย.....	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย.....	71
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมิน	
ภายนอกด้านการอาชีวศึกษา.....	75
ผู้ให้ข้อมูล.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ	
ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา.....	77
ผู้ให้ข้อมูล.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมิน	
ภายนอกด้านการอาชีวศึกษา.....	83
ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	
จากการสังเคราะห์เอกสาร.....	83
ผลการตรวจสอบความครอบคลุมของร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมิน	
ภายนอกด้านการอาชีวศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	86
ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก	
ด้านการอาชีวศึกษา.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา.....	92
ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1.....	93
ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2.....	100
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผลการวิจัย.....	110
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	112
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	112
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	121
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาคำดัชนี ความสอดคล้อง (IOC).....	125
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ง แบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่ 1.....	137
ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่ 2.....	155
ประวัติย่อผู้วิจัย	169

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สมรรถนะผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์งานวิจัย	42
2 สมรรถนะผู้ประเมินระดับอาชีวศึกษาจากการสังเคราะห์งานวิจัยและการสอบถามข้อมูล	43
3 การเปรียบเทียบสมรรถนะผู้ประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสมรรถนะผู้ประเมิน ด้านการอาชีวศึกษา	47
4 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าโครงการ	70
5 ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จาก การสังเคราะห์เอกสาร	85
6 ตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	90
7 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบ ด้านความรู้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1	94
8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบ ด้านทักษะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1	96
9 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบ ด้านคุณลักษณะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1	98
10 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1 ..	100
11 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่าง ระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (IMo-Mdn) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2	102
12 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่าง ระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (IMo-Mdn) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านทักษะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2	104

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 13 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (I_{Mo-Mdn}) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 106
- 14 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (I_{Mo-Mdn}) ของคุณภาพเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 108

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	77
3 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมิน และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี ตามหลักแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษานั้น หลักการคือทำให้มีความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ถ้าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาดี การประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอกก็ต้องดีตามไปด้วย ทั้งในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา: องค์การมหาชน. 2555: 2-3)

การศึกษาอาชีวศึกษานั้นเป็นระบบและกลไกในสังคม ชุมชน และบุคคลที่สามารถฝึกฝนผู้เรียน หรือแรงงานให้มีความรู้ และทักษะจนเกิดความชำนาญในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการอาชีวศึกษายังสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการผลิต และการบริการของอุตสาหกรรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ (อนุชัย รามวงษ์กูร. 2558: 7) ดังนั้นการประกันคุณภาพทางด้านอาชีวศึกษา ถือว่ามีความสำคัญมากในการจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาของการผลิต และพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ตลอดจนเพิ่มพูนความรู้และการฝึกฝนทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีความตระหนักต่อการผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพผ่านระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่รับผู้สำเร็จการศึกษาของสถานศึกษาเข้าไปศึกษาต่อหรือทำงานต่อ (อนุชัย รามวงษ์กูร. 2558: 199-203)

จากรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “แผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา” (2559) พบว่าจากการดำเนินการประเมินที่ผ่านมาของ สมศ. ตั้งแต่รอบแรก (พ.ศ.2544-2548) จนถึงปัจจุบันเป็นการประเมินแล้วสามรอบ (พ.ศ.2554-2558) การประเมินดังกล่าวไม่สอดคล้องและส่งเสริมสอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษา ตลอดจนบริบทในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับที่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งผลการประเมินยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาด้านคุณภาพของผู้ประเมินเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยพบว่า 1) ผู้ประเมินมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ตนประเมิน 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ต้องประเมิน 3) ประเมินอิงกฎ และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพหรือประเมินโดยตรวจจับ

ข้อบกพร่องจากรายงานเท่านั้น 4) ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา ทำให้ไม่เข้าใจในบริบทของการบริหารสถานศึกษา 5) ขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องเกณฑ์คุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ และ 6) ประเมินตามเอกสารเป็นหลัก และตีความตามตัวอักษรมากกว่าที่จะมีการสำรวจสภาพความเป็นจริงจากการสังเกตและสัมภาษณ์ (ผู้ที่เกี่ยวข้อง) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อิทธิพัทธ์ สวทันพรกุล และ ธนิตา เชยชุม (2557) ได้สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา พบว่าส่วนหนึ่งของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามนั้น คือปัญหาด้านคณะกรรมการการประเมิน (ผู้ประเมิน) กล่าวคือ 1) คณะกรรมการการประเมินขาดความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่ทำการประเมิน โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสาขาวิชาชีพ 2) ผู้ประเมินมีความเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกัน บางคนไม่ให้ข้อเสนอแนะและประเด็นการปรับปรุงพัฒนาแก้ไข ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแจ้งสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาเน้นเพียงการประเมินผลสรุปรวม 3) มาตรฐานของผู้ประเมินที่แตกต่างกันระหว่างสถานศึกษา และ 4) รายงานผลการประเมินของคณะกรรมการมีข้อความและลักษณะวิธีการเขียนที่เหมือนกันและคล้ายกันในหลายสถานศึกษาทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา รวมถึงข้อเสนอแนะและลักษณะการเขียนรายงานผลการประเมินที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางสถานศึกษาเสนอจุดเด่น จุดควรพัฒนาและข้อเสนอแนะเพียงประเด็นเดียว บางสถานศึกษาเสนอจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่มีผลการประเมินไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้ประเมินยังขาดความเข้าใจในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ ทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประเมินคุณภาพภายนอกให้ประสบผลสำเร็จ คือ คุณภาพของผู้ประเมิน ซึ่งสมรรถนะ (competence) ของผู้ประเมินภายนอกเปรียบเสมือนเครื่องมือหลักในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้กับสถานศึกษาเกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับ United Nations Evaluation Group: UNEG (2016) ที่ได้ปรับปรุงกรอบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินและหน่วยประเมิน จากแนวคิดการประเมินผลด้านวิชาชีพ และจากการศึกษากรอบแนวคิดสมรรถนะจาก 9 องค์กรที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษากรอบบรรทัดฐานและมาตรฐานการประเมินของ UNEG ซึ่งผลสมรรถนะที่ได้คือ 1) พื้นฐานทางวิชาชีพ (Professional Foundations) 2) ทักษะประเมินเชิงเทคนิค (Technical Evaluation Skills) 3) ทักษะการจัดการ (Management Skills) 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อการประเมิน (Promoting a Culture of Learning for Evaluation) ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้ประเมินและผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ในด้านการประกันคุณภาพเชิงการดำเนินงาน รวมไปถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพ แต่ยังไม่มีความรู้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน

สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้ประเมินที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นฉันทามติและมีความน่าเชื่อถือที่สุด รวมทั้งประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นในด้านถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ เพื่อให้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกและพัฒนาผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและศักยภาพที่ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นที่ยอมรับจากสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

1.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

1.2 ประเด็นที่ศึกษา คือ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

2.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2.2 ประเด็นที่ศึกษา คือ คุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีคุณภาพ โดยการสะท้อนผลการประเมินได้ตรงตามสภาพจริง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2. สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของการเป็นผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

3. ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ตัวแปรหรือสารสนเทศต่าง ๆ ที่สามารถบ่งบอกหรือสะท้อนสมรรถนะที่มีคุณภาพของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนี้

3.1 ความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งวัดได้จาก 3 ตัวบ่งชี้หลัก คือ ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ

3.1.1 ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการอธิบายเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา ความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาพร้อมทั้งรูปแบบในการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้โดยการตีความ แปลความ เปรียบเทียบ และบอกความแตกต่าง เป็นต้น

3.1.2 ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการอธิบาย เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในบริบทที่แตกต่างกันได้โดยการตีความ แปลความ และเปรียบเทียบ เป็นต้น

3.1.3 ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการอธิบายเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในด้านการอาชีวศึกษา รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในการประเมิน

คุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการประเมิน และการให้ข้อเสนอแนะได้โดยการตีความ แปลความ เปรียบเทียบ และบอกความแตกต่าง เป็นต้น

3.2 ทักษะ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นพฤติกรรม ซึ่งวัดได้จาก 7 ตัวบ่งชี้หลัก คือ ทักษะการวางแผน ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะการสรุปผลการประเมิน ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ทักษะการเขียนรายงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2.1 ทักษะการวางแผน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการเตรียมการดำเนินงานตามขั้นตอน การกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล และการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาวางแผนเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

3.2.2 ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตประเด็นที่กำหนด และสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากสารสนเทศของสถานศึกษาได้ ในระหว่างการตรวจประเมินสถานศึกษา

3.2.3 ทักษะการสรุปผลการประเมิน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการวิเคราะห์ผลการประเมินจากการพิจารณาภาพรวมของกระบวนการและผลลัพธ์ โดยดูจากจุดแข็งและโอกาสในการยกระดับคุณภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งทำการสรุปผลการประเมินหลังจากตรวจประเมินสถานศึกษา

3.2.4 ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานพร้อมทั้งแนวทางการปฏิบัติที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (นวัตกรรม) แก่สถานศึกษา

3.2.5 ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ พร้อมทั้งรายงานจุดแข็ง และโอกาสในการยกระดับของสถานศึกษา

3.2.6 ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น

3.2.7 ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ที่เติมไปด้วยประโยชน์ในการนำมาใช้ให้บรรลุเป้าหมายของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

3.3 คุณลักษณะ หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งวัดได้จาก 6 ตัวบ่งชี้หลัก คือ ความเป็นกัลยาณมิตร เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ความ

ยุติธรรมเป็นกลาง ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต และความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

3.3.1 ความเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกถึงการวางตัวเหมาะสม ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และต่อคำพูด คำตำหนิติเตียน

3.3.2 เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการตระหนักและเน้นคุณค่าของการประเมิน ซึ่งแสดงออกถึงความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมิน ทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษาตามวัตถุประสงค์และขอบเขตงาน

3.3.3 ความยุติธรรมเป็นกลาง หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกถึงการประเมินด้วยความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง ยึดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

3.3.4 ความตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาและนัดหมาย พร้อมทั้งจัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

3.3.5 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกถึงการประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรายงานผลการประเมินตรงตามสภาพจริงตลอดจนไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมิน

3.3.6 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่แสดงออกถึงการแสดงวิธีการแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ตามหลักการและเหตุผล ได้อย่างยืดหยุ่น

4. เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ระดับที่ใช้ในการบ่งบอกถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ

5. คุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

5.1 ความถูกต้อง หมายถึง ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอสำหรับใช้พิจารณาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

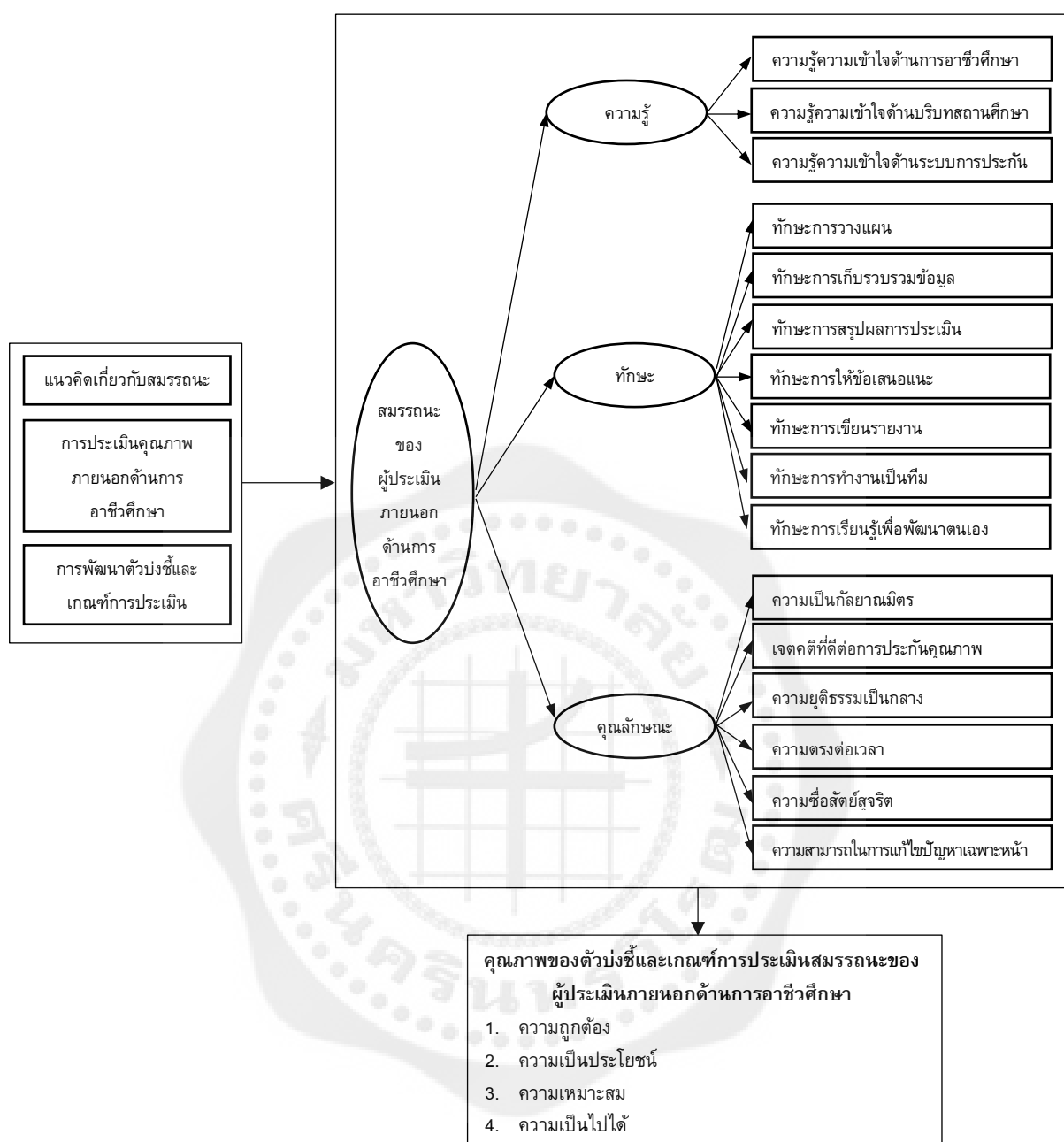
5.2 ความเป็นประโยชน์ หมายถึง ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นได้ข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

5.3 ความเหมาะสม หมายถึง ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาเหมาะสมที่จะนำไปใช้พิจารณาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

5.4 ความเป็นไปได้ หมายถึง ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้รวบรวมข้อมูลหรือประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาได้จริงและเป็นที่ยอมรับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา รวมทั้งการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน พบว่าสมรรถนะมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดให้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังกล่าว ผู้วิจัยร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาโดยประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อหาฉันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
 - 1.1 มโนทัศน์เบื้องต้นของสมรรถนะ
 - 1.2 การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
 - 1.3 การประกันคุณภาพระดับอาชีวศึกษา
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้ประเมินคุณภาพภายนอก
2. การพัฒนาตัวบ่งชี้
 - 2.1 ความหมายของตัวบ่งชี้
 - 2.2 ประเภทของตัวบ่งชี้
 - 2.3 ค่าของตัวบ่งชี้
 - 2.4 ลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดี
 - 2.5 หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้
 - 2.6 มาตรฐานของการประเมิน
 - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้
3. เกณฑ์การประเมิน
 - 3.1 ความหมายของเกณฑ์การประเมิน
 - 3.2 รูปแบบทั่วไปของเกณฑ์การประเมิน
 - 3.3 ประเภทของเกณฑ์
 - 3.4 ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์การประเมิน
4. เทคนิคเดลฟาย
 - 4.1 ความหมายของเทคนิคเดลฟาย
 - 4.2 กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย
 - 4.3 ผู้เชี่ยวชาญ
 - 4.4 การวิเคราะห์
 - 4.5 เกณฑ์การประเมิน
 - 4.6 ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย
 - 4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย

ตอนที่ 1 สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ มโนทัศน์เบื้องต้นของสมรรถนะ การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา การประกันคุณภาพระดับอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก

1.1 มโนทัศน์เบื้องต้นของสมรรถนะ

1.1.1 ที่มาของสมรรถนะ

แนวคิดเรื่อง สมรรถนะ (competence หรือ competency) ต่างจากแนวคิดอื่นๆ ทางการบริหาร ซึ่งมักเริ่มต้นจากอุตสาหกรรม วิศวกรหรือผู้ปฏิบัติในโรงงานที่คิดค้นกระบวนการในการปรับปรุงองค์กรและงานของตนขึ้น หรือเกิดจากนักวิชาการที่ได้พัฒนาทฤษฎีด้านพฤติกรรมองค์กรหรือพัฒนาองค์กรขึ้นโดยวิธีการเชิงนิรนัย กล่าวคือโดยสรุปสังเกตจากความสำเร็จขององค์กรต่างๆ แล้วประมวลขึ้นเป็นชุดของคำอธิบาย แต่แนวคิดด้านสมรรถนะนี้ถือกำเนิดขึ้นจากงานวิจัยด้านจิตวิทยาซึ่งมีฐานทางทฤษฎีที่ได้รับการพัฒนาและมีการพิสูจน์ทดลองเชิงประจักษ์มายาวนาน (ศิริรัตน์ พิริยธนาลัย และ จุฑา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2553: 12)

David McClelland เป็นต้นคิดในการพิสูจน์ครั้งแรกในโลกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) นั้นสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในวัยผู้ใหญ่ โดยในทศวรรษที่ 1960 ท่านได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตร Achievement Motivation Training เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้ด้วยความร่วมมือกับองค์การ USAID ในการฝึกอบรมครั้งนั้น David McClelland ได้สังเคราะห์ Critical Incident Technique และ Thematic Apperception Technique ซึ่งต่อมาพัฒนาไปเป็นเครื่องมือการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลสมรรถนะที่มีชื่อ Behavioral Event Interview มาเป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจลักษณะดังกล่าวขึ้น เมื่อถึงทศวรรษที่ 1970 แนวคิดเรื่องสมรรถนะก็เป็นที่รู้จักในวงการ จากบทความชื่อ “Testing for Competence Rather Than for Intelligence” ซึ่ง David McClelland ได้เขียนลงในวารสาร American Psychologist ในปี ค.ศ.1973 เพื่อนำเสนอวิธีการวัดผลทางการศึกษาแบบใหม่ซึ่งมีความเหมาะสมครอบคลุมและสามารถทำนายความสำเร็จในชีวิตการงานของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในยุคนั้นได้มากกว่าการวัดเชิงพุทธิปัญญา (Cognitive) แต่เพียงด้านเดียว (ศิริรัตน์ พิริยธนาลัย และ จุฑา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2553 : 17-18)

1.1.2 ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสมรรถนะ ดังนี้

เดวิด แมคคลีแลนด์ (สุกัญญา รัตมิตธรรมโชติ. 2549; อ้างอิงจาก David C. McClelland. 1973) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้”

สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (สมจิตร อุดม. 2556:26; อ้างอิงจาก Spencer and Spencer. 1993) ให้ความหมายสอดคล้องกันกับ แมคคลีแลนด์ ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคล (Underlying Characteristics of an Individual) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน เป็นคุณลักษณะในส่วนลึกเฉพาะของบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถทำนายผลลัพธ์ที่ดี (Superior Performance) ในงานได้

เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค (2546) ได้สรุปความหมาย ความสามารถเชิงสมรรถนะ (competencies) หมายถึง ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และความสามารถ (abilities) ของมนุษย์ที่แสดงผ่านพฤติกรรม ในความเป็นจริงแล้วความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะความสามารถซ่อนเร้น (talent) มีอยู่อย่างมหาศาลเพียงแต่ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้อย่างจริงจัง

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สมรรถนะคือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสร้างผลงานการปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ หรือเหนือกว่าเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้

1.1.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ

เดวิด แมคคลีแลนด์ (พงศธร ลิมนเวทย์สกุล. 2559: 27; อ้างอิงจาก McClelland. 1973) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) ด้านความรู้ เป็นความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ สำคัญ 2) ด้านทักษะ สิ่งที่ต้องการทำให้ได้มีประสิทธิภาพ โดยเกิดจากพื้นฐานทางความรู้และปฏิบัติอย่างชำนาญ 3) ด้านความคิดเห็นส่วนตัว คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง หรือสิ่งที่คนอื่นเชื่อว่าเป็นตนเอง 4) ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายบุคคลนั้น เช่น คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ความน่าเชื่อถือ เป็นต้น และ 5) ด้านแรงจูงใจ เจตคติ เป็นแรงขับภายในทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนรวมกันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลและก่อให้เกิดสมรรถนะที่ซ่อนอยู่ภายใน จะเห็นได้เฉพาะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นเท่านั้น

สเปนเซอร์ (ดนัย เทียนพุฒ. 2546; อ้างอิงจาก Spencer. 1990) ศึกษาเรื่องสมรรถนะ โดยเชื่อว่าสมรรถนะประกอบด้วย 1) แรงจูงใจ (Motive) คือ แรงขับ หรือทิศทางในการเลือกสิ่งที่ต้องการเพื่อเป็นเหตุผลของการปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน 2) คุณลักษณะ (Trait) คือคุณลักษณะที่กำหนดประพฤติกรรมหรือการตอบสนองอย่างคงที่ ด้วยลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมตนเอง และการควบคุมความเครียด 3) แนวคิดของตนเอง (Self-Concept) เป็นทัศนคติ คุณค่า หรือความนึกคิดของตนเอง ที่ทำให้คิดและสนใจในสิ่งที่ทำอยู่ 4) ความรู้ในเนื้อหา (Content Knowledge) คือ

ข้อเท็จจริงหรือวิธีดำเนินการ ซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีขอบเขตเฉพาะของแต่ละคน อาจจะเป็นด้านเทคนิคหรือมนุษย์สัมพันธ์ และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและพฤติกรรม (Cognitive and Behavioral Skill) คือความสามารถที่จะทำงานทั้งทางกายภาพและใช้สติปัญญา อีกทั้ง สเปนเซอร์ แอนด์ สเปนเซอร์ (พงศธร ลิมนเวทย์สกุล. 2559: 27; อ้างอิงจาก Spencer and Spencer. 1993) ได้เปรียบเทียบคุณลักษณะเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง โดยสรุปว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นมีส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้ ในสาขาต่างๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษด้านต่างๆ (Skill) ส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่า วัดได้ยากกว่า และไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนนั้น เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคลมาก ทั้งด้านบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self-image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ซึ่งในส่วนที่อยู่เหนือน้ำนั้นเป็นคุณลักษณะที่สามารถสังเกตได้ง่าย ไม่เพียงพอที่สามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่นได้ จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึก คุณลักษณะส่วนบุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม และแรงจูงใจด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นบุคคลที่มีผลงานโดดเด่นได้

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ เป็นคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคลที่เป็นพื้นฐานให้เกิดสมรรถนะที่ซ่อนอยู่ภายใน โดยที่นำคุณลักษณะที่อยู่เหนือน้ำ และใต้น้ำ รวมกันเพื่อผลักดันให้เกิดการนำไปใช้ให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น และประสบความสำเร็จจึงจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะ

1.1.4 ประเภทของสมรรถนะ

เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ (2547:18) ได้จำแนกประเภทของสมรรถนะ ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะเชิงความรู้ (Cognitive Competencies) หมายถึง ความรู้เฉพาะ ความเข้าใจ และสิ่งที่ต้องตระหนักถึง
2. สมรรถนะเชิงเจตคติ (Affective Competencies) หมายถึง ค่านิยม เจตคติความสนใจ และสุนทรีย์ ที่บุคคลแสดงออกในการปฏิบัติของตน
3. สมรรถนะเชิงปฏิบัติ (Performance Competencies) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกที่เน้นทักษะปฏิบัติที่แสดงให้เห็นว่ามีการลงมือทำจริง
4. สมรรถนะเชิงผลผลิต (Product Competencies) หมายถึง ความสามารถในการกระทำ เพื่อเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทำให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา หรือทำงานในอาชีพได้ประสบความสำเร็จ

5. สมรรถนะเชิงแสดงออก (Expressive Competencies) หมายถึง ความสามารถที่แสดงถึงการนำความรู้ และประสบการณ์มาใช้ เพื่อพัฒนาผลงานหรือให้หาประสบการณ์ที่แปลกไปได้อย่างเหมาะสม

อีกทั้ง ฅรณคัรวทยั แสนทอง (2547: 10-11) อธิบายการแบ่งสมรรถนะ (competency) ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกของคนที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองคักรโดยรวม ที่จะช่วยสนับสนุนให้องคักรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Job Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัย ที่จะช่วยส่งเสริมให้คนๆ นั้นสามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นๆ ได้สูงกว่มาตรฐาน และ 3) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัย ที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดได้เด่นกว่คนทั่วไป

อาภรณ์ ภูวทยพัันธ์ (2558) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) สมรรถนะหลัก หมายถึง บุคลิกลักษณะหรือการแสดงออกของพฤติกรรมพนักงาน ที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองคักรโดยรวม ถ้าพนักงานทุกคนในองคักรมีสมรรถนะประเภทนี้จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้องคักรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ 2) สมรรถนะด้านการบริหาร คือ ความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เป็นสมรรถนะที่มีได้ทั้งระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งบุคลากรในองคักรทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อให้งานสำเร็จอีกทั้งยังต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจขององคักรด้วย และ 3) สมรรถนะตามตำแหน่งงาน คือ ความรู้ความสามารถในการทำงาน ที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานนั้นๆ เช่น ตำแหน่งวิศวกรไฟฟ้าควรต้องมีความรู้ด้านวิศวกรรม นักบัญชีควรต้องมีความรู้ทางด้านบัญชี เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าสมรรถนะชนิดนี้เป็นสมรรถนะของบุคคลที่จะท่อนให้เห่นถึงความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่าหน้าที่งานเหมือนกันไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นจะต้องมีความสามารถเหมือนกัน

จากแนวคิดการแบ่งประเภทของสมรรถนะดังกล่าว สามารถแบ่งสมรรถนะออกเป็นสมรรถนะหลัก ซึ่งหมายถึง บุคลิกลักษณะสำคัญที่บุคคลต้องมี คือความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และคุณลักษณะ เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสมรรถนะตามสายงานหรือตำแหน่งงาน หมายถึง ความรู้ความสามารถเฉพาะที่จำเป็นในงานนั้นๆ ส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ

1.1.5 การกำหนดสมรรถนะ

อาภรณ์ ภูววิทยพันธุ์ (2555) กล่าวถึงแนวทางในการหาสมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะด้านเทคนิค ได้แก่ ควรมีการวิเคราะห์งานของตำแหน่งงานนั้นๆ ก่อน ทั้งนี้ในการวิเคราะห์งานจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการจัดทำคำบรรยายลักษณะงาน และเป็นเอกสารที่กำหนดขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่งงาน รวมทั้งคุณสมบัติที่จำเป็นของตำแหน่งงานนั้นๆ โดยการบรรยายลักษณะงานเป็นพื้นฐานของแนวทางการหาสมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะด้านเทคนิค โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติ หรือการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรึกษาหารือกำหนดสมรรถนะด้านการจัดการและด้านเทคนิค นอกจากนี้ในการกำหนดสมรรถนะจะอาศัยวิธีการเดียวหรือวิธีการผสมผสานกันก็ได้ แต่สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ การกำหนดสมรรถนะจะต้องพิจารณาจากพื้นฐานของความเป็นจริงด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (รัตตินันท์ ภูริระวณิชกุล. 2556: 29-30; อ้างอิงจาก กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2532) ได้กำหนดสมรรถนะของแต่ละงานหรือแต่ละวิชาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งที่มิได้กำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ สภาพการณ์และความเหมาะสม การได้มาซึ่งสมรรถนะของวิชาชีพหนึ่งๆ หรืองานหนึ่งๆ มีหลายวิธีแล้วแต่จะเลือกใช้ตามความเหมาะสม ดังนี้ 1) การกำหนดสมรรถนะโดยประเมินความต้องการ (Need assessment) ทำการศึกษาจากกลุ่มผู้ใช้ ถึงความต้องการที่จะให้มีการจัดเตรียมว่าต้องมีความสามารถด้านไหน ต้องมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติอย่างไร 2) การกำหนดสมรรถนะโดยการวิเคราะห์งาน (Task analysis) โดยการจำแนกเนื้อหา และเป้าหมายของงาน ให้อยู่ในรูปงานที่ต้องปฏิบัติหรือต้องเรียนรู้ โดยแจกแจงละเอียดแต่ละงานให้เป็นระดับย่อยที่สุด ซึ่งการวิเคราะห์งานจะช่วยในการกำหนดงานที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติ 3) การกำหนดสมรรถนะโดยวิเคราะห์สมรรถนะที่เป็นระบบ (Systemic competency) เทคนิคการกำหนดสมรรถนะ หรือเป้าหมายที่พัฒนามาจากระบบการวิเคราะห์ตามปกติ ด้วยการจำแนกเนื้อหางานที่ชัดเจน 4) การกำหนดสมรรถนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert judgment) การให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญออกความคิดเห็นหรือบอกเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็น หรือเป็นกลุ่มในการตัดสินใจแจกแจงพฤติกรรมของนักปฏิบัติวิชาชีพ 5) การกำหนดสมรรถนะโดยการวิเคราะห์ตามหลักการทางทฤษฎีและตำรา (Theoretical approach) 6) การศึกษาความต้องการการดูแลด้านสุขภาพ และ 7) การศึกษาจากสภาพความเป็นจริงในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

1.1.6 ระดับของสมรรถนะ

ระดับสมรรถนะ หมายถึง ระดับของพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถ หรือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้

เบนเนอร์ (พงศธร ลิมนเวทย์สกุล. 2559: 30; อ้างอิงจาก Benner. 1984) กล่าวว่าระดับของสมรรถนะนี้โดยทั่วไปจะกำหนดจากความชำนาญ หรือความคล่องแคล่วของในแต่ละสมรรถนะ

สร้างขีดความสามารถของกลุ่มสมรรถนะหลัก กลุ่มสมรรถนะตามหน้าที่ และกลุ่มสมรรถนะในงาน แบ่งเป็น 5 ระดับตามความชำนาญ ได้แก่ ระดับที่ 1 ขั้นพื้นฐานหรือขั้นเริ่มต้น (Novice) หมายถึง ระดับทักษะพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติงานควรมี แต่ยังไม่มีการประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง ต้องมีการชี้แนะอย่างใกล้ชิด ระดับที่ 2 ระดับก้าวหน้าระดับต้น (Advance beginner) หมายถึง ระยะเวลาปฏิบัติงานที่ยอมรับได้ในระดับต้น สามารถเผชิญกับสถานการณ์จริงที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว โดยใช้หลักการกว้างๆ เป็นแนวทางในการประเมินสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม แต่ยังต้องการการชี้แนะ ความช่วยเหลือ ระดับที่ 3 ระดับผู้มีความสามารถ (Competent) ระยะเวลาปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ในงานที่ทำเป็นประจำ 2-3 ปี จึงสามารถปฏิบัติด้วยความตระหนักรู้หรือมองเห็นเป้าหมายในระยะยาว มีการคิดไตร่ตรอง และสามารถวิเคราะห์แก้ไขปัญหามาและเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ระดับที่ 4 ระดับผู้ชำนาญการ (Proficient) ระยะที่ปฏิบัติงานโดยมีประสบการณ์ในงานที่ทำเป็นประจำ 3-5 ปี สามารถมองสถานการณ์ในภาพรวม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดี และสามารถวางแผนรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระดับที่ 5 ระดับผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ระยะที่มีประสบการณ์มาก มีความเข้าใจในแต่ละสถานการณ์อย่างลึกซึ้ง สามารถวินิจฉัยปัญหาได้อย่างถูกต้อง เป็นระยะที่ไม่ยึดติดกับหลักการ กฎเกณฑ์ต่างๆ แต่เป็นการใช้ความรู้สึก คาดเดาที่เกิดจากประสบการณ์และทักษะการวิเคราะห์ปัญหาระดับสูง

อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.). (2552) ได้กำหนดระดับสมรรถนะให้สอดคล้องกับระดับตำแหน่ง โดยกำหนดให้แตกต่างกันตามค่างานที่ได้รับจากการประเมินค่างาน ซึ่งสะท้อนความยากง่าย ขนาดความรับผิดชอบของตำแหน่ง ทำให้ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งให้สอดคล้องกันด้วย ในเรื่องสมรรถนะนั้น ตำแหน่งระดับล่างจะถูกกำหนดให้มีระดับสมรรถนะที่ต่ำกว่า ตำแหน่งระดับสูงจะถูกกำหนดให้มีระดับสมรรถนะที่สูงกว่า ตัวอย่างเช่น ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ กำหนดสมรรถนะระดับที่ 1, ระดับชำนาญการ กำหนดสมรรถนะระดับที่ 2, ระดับชำนาญการพิเศษ กำหนดสมรรถนะระดับที่ 3, ระดับเชี่ยวชาญ กำหนดสมรรถนะระดับที่ 4 และระดับทรงคุณวุฒิ กำหนดสมรรถนะระดับที่ 5 เป็นต้น

1.2 การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วยมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและ

หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา: องค์การมหาชน. 2547)

การประเมินคุณภาพภายนอก จึงเป็นกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. ที่มีความเป็นอิสระเป็นกลางและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการประเมินคุณภาพภายนอก อันจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริงในการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ หรือที่ สมศ. เรียกว่า “ชุดคุณภาพ” โดยยึดถือบทบาทในลักษณะ “เพื่อนร่วมวิชาชีพ” และเป็น “กัลยาณมิตร” กับสถานศึกษาและชุมชนที่ต่างฝ่ายต่างเรียนรู้จากกันและกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา: องค์การมหาชน. 2555: 2-3)

1.2.1 กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559-2563)
(คณะกรรมการบริหาร สมศ. มีมติเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 10/2560 เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2560) มีรายละเอียดดังนี้

1) แนวคิด

1) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายมาตรฐานที่กำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (Accountability)

2) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความท้าทายและช่วยกระตุ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่สากลตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล เพื่อการบรรลุเป้าหมายทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ (Empowerment)

2) วัตถุประสงค์

1) สร้างมาตรฐานการตรวจประเมิน (Quality Code/ Criteria/ Guideline) และส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพทุกระดับและทุกกลุ่มประเภท และสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานศึกษาทุกระดับและทุกกลุ่มประเภท เพื่อให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนจากผู้มีหน้าที่ในการสร้าง “วัฒนธรรมคุณภาพ” ภายในสถานศึกษา และการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากล ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติและความคาดหวังของประเทศ

2) ประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์ด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ข้อมูลแก่รัฐบาลในการพิจารณากำหนดนโยบายการ

พัฒนา ที่นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3) เป้าหมาย

มีมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) การแบ่งกลุ่มประเภทสถานศึกษา (ด้านการอาชีวศึกษา)

แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามแนว พ.ร.บ. การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระบบ และระบบทวิภาคี

2) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษานอกระบบ (หลักสูตรระยะสั้น)

3) สถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

5) มาตรฐานการประเมิน

5.1) แนวทางพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมิน (ด้านการอาชีวศึกษา)

1) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในรูปแบบของการตรวจทานซ้ำ (Double Check)

2) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องส่งเสริมให้เกิดการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

5.2) ด้าน (ด้านการอาชีวศึกษา)

ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ 1) ด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

5.3) องค์ประกอบ (ด้านการอาชีวศึกษา)

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านที่ 1 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 คุณภาพการประกันคุณภาพภายใน

5.4) ประเด็นการพิจารณา (ด้านการอาชีวศึกษา)

ประกอบด้วย 14 ประเด็นการพิจารณา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

- 1) ผู้สำเร็จการศึกษาเทียบกับจำนวนผู้เข้าเรียน
- 2) ผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำ ประกอบอาชีพอิสระ ศึกษาต่อ ภายใน 1 ปี
- 3) ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

- 1) การจัดการเรียนการสอนรายวิชา
- 2) การพัฒนารายวิชาหรือกลุ่มวิชา
- 3) การจัดการศึกษา
- 4) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการศึกษา

- 1) การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางสถานศึกษาคุณธรรม
- 2) การดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัด
- 3) การบริหารจัดการด้านบุคลากร
- 4) การบริหารจัดการด้านการเงิน
- 5) การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ และด้านฐานข้อมูลสารสนเทศ
- 6) การประสานความร่วมมือเพื่อการบริหารจัดการศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 คุณภาพการประกันคุณภาพภายใน

- 1) การประกันคุณภาพภายใน

6) วิธีการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นการประเมินเชิงคุณภาพ เน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence Based) ที่สะท้อนผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยใช้การตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) และการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินในระดับเดียวกัน (Peer Review) ให้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งระบบแบบองค์รวม (Holistic Approach) โดยมีองค์ประกอบของวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลด้านบริบทพื้นฐานของสถานศึกษา
(Organization Context)
- 2) การศึกษารายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
(Self-Assessment Report: SAR)
- 3) การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม (Site Visit)

7) ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) สถานศึกษาประเมินตนเอง (Self-Assessment) วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน แล้วจัดส่งรายงานการประเมินตนเองที่ได้รับความเห็นชอบจากต้นสังกัดให้ สมศ. ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนด

2) สมศ. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา (Pre-Analysis) จากฐานข้อมูลของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อตรวจสอบความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นต้นตามโปรแกรมการตรวจสอบที่กำหนด

3) คณะผู้ประเมินภายนอกประชุมพิจารณาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากรายงานการประเมินตนเองร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Pre-Assessment) เพื่อวางแผนการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมตามมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รวมทั้งระบุประเด็นจุดแข็ง ประเด็นปรับปรุง และกำหนดวันลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม

4) คณะผู้ประเมินภายนอกลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม (Site Visit) เพื่อประชุมเสวนาสังสรรค์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับบุคลากร หลักฐานเชิงประจักษ์ และหน่วยงาน/บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งทำการรายงานผลประเมินด้วยวาจา

5) คณะผู้ประเมินภายนอกจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก (EQA Report) พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา แล้วจัดส่งให้ สมศ. เพื่อพิจารณาให้การรับรองผลการประเมิน จากนั้น สมศ. จะจัดส่งให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นๆ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป ภายในระยะเวลา 7 วัน นับถัดจากวันที่คณะกรรมการบริหาร สมศ. ให้การรับรองผลการประเมิน

8) การติดตามและพัฒนา

การติดตามและพัฒนาจากผลการตรวจ ให้สรุปการพัฒนาเป็น 3 รูปแบบ (หลัก 3i) ดังนี้

1. การแก้ไขประเด็นต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐาน (Internal Correction)
2. การปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ ให้ดีขึ้น (Improvement)
3. การพัฒนานวัตกรรมจากประเด็นต่าง ๆ (Innovation)

1.2.3 ระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ว่าด้วยการให้การรับรองขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอก

ตามที่สำนักงานฯ ได้มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการให้การรับรองขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอก โดยมีการแบ่งการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงได้มีการจัดทำระเบียบฯ ออกมา 2 ระดับ ส่วนการจัดการอาชีวศึกษานั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ดังนั้นจึงอ้างอิงระเบียบว่าด้วยการให้การรับรองขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอกสำหรับการประเมิน

คุณภาพสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2545 เนื่องจากการจัดการบริหารหรือการจัดคณะผู้ประเมิน มีลักษณะคล้ายคลึงกับระดับอุดมศึกษา

โดยที่มีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกสำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ประเมินภายนอกที่มีคุณภาพ และเพื่อให้การดำเนินการประเมินภายนอกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ หรือวิชาการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา: องค์กรมหาชน. 2554: 165-177)

อาศัยอำนาจตาม มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 ประกอบกับมาตรา 20 (5) แห่งพระราชบัญญัติกา จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) พ.ศ.2543 คณะกรรมการบริหารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่าระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ว่าด้วยการให้การรับรอง ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอกสำหรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2545

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือผู้ประเมินภายนอกที่สำนักงานรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“การรับรองมาตรฐาน” หมายความว่า การให้การรับรองการทำการประเมินคุณภาพภายนอกของผู้ประเมินภายนอกและคณะผู้ประเมินที่มีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐานที่สำนักงานกำหนด

“การประเมินคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งกระทำโดยสำนักงาน หรือผู้ประเมินภายนอก แล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

“ผู้ประเมินภายนอก” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับเชิญจากสำนักงานหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยองค์กรของผู้บริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือองค์กรอื่นที่สำนักงานกำหนด หรือบุคคลที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาได้

“คณะผู้ประเมิน” หมายความว่า ผู้ประเมินภายนอกตามจำนวนและองค์ประกอบที่สำนักงานกำหนดที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานให้ทำการประเมินภายนอกสำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

หมวดที่ 2

การให้การรับรองผู้ประเมินภายนอกและคณะผู้ประเมิน

ส่วนที่ 1

ผู้ประเมินภายนอก

ข้อ 8 ผู้ประเมินภายนอกระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น ผู้ประเมินภายนอกประเภทผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญ และผู้ประเมินภายนอกประเภทอิสระ

ผู้ประเมินภายนอกประเภทผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญ คือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกโดยคณะกรรมการจากผู้ที่มีความสมบัติเหมาะสมและเป็นที่เชื่อถือและยอมรับในระดับอุดมศึกษาหรือเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยองค์กรของผู้บริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือองค์กรอื่นตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ผู้ประเมินภายนอกประเภทอิสระ คือ บุคคลซึ่งได้ยื่นข้อเสนอต่อสำนักงานเพื่อขอรับการรับรองให้เป็นผู้ประเมินภายนอก และได้รับการรับรองจากสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 9 ผู้ประเมินภายนอกตามข้อ 8 จะต้องมีความสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ให้การรับรองเป็นผู้ประเมินภายนอก

(2) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การทำงานที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพเป็นที่ยอมรับ และไม่เคยถูกลงโทษทางจริยธรรม

(3) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ระบบการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้ประเมินภายนอกต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีความพิการหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการเป็นผู้ประเมินภายนอก

(2) เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(3) อยู่ในระหว่างถูกลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(4) เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(5) ในกรณีของผู้ที่เคยรับราชการต้องไม่เคยได้รับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง สำนักงานอาจกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นเพิ่มขึ้นได้อีก โดยทำเป็นประกาศของสำนักงาน

ข้อ 10 การรับรองผู้ประเมินภายนอกที่มีคุณสมบัติครบถ้วนจะต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของกรรมการทั้งหมดที่มาประชุมและให้สำนักงานออกหนังสือรับรองการเป็นผู้ประเมินภายนอกไว้เป็นหลักฐาน โดยให้มีการกำหนดเงื่อนไขและขอบเขตของการทำหน้าที่ผู้ประเมินภายนอกไว้อย่างชัดเจน และให้มีระยะเวลาการรับรองคราวละไม่เกิน 3 ปี โดยสามารถต่ออายุการรับรองผู้ประเมินภายนอกได้ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 11 คณะผู้ประเมิน ประกอบด้วยผู้ประเมินภายนอกตามจำนวนองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ผู้ประเมินภายนอกประเภทอิสระ อาจรวมตัวกันตามจำนวนองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนดเพื่อขอรับการรับรองให้เป็นคณะผู้ประเมิน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือประเภทใดประเภทหนึ่งตามที่สำนักงานกำหนดก็ได้

สำนักงานอาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการจัดกลุ่มผู้ประเมินภายนอกประเภทผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญให้เป็นคณะผู้ประเมิน การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ประเมินภายนอกประเภทผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญแต่ละคน หรือการกำหนดให้ผู้ประเมินภายนอกประเภทผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้ประเมินภายนอกประเภทอิสระในคณะผู้ประเมินใดหรือกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งผู้ประเมินภายนอกคนใดเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับคณะผู้ประเมินก็ได้

1.3 การศึกษาด้านการอาชีวศึกษา

1.3.1 กรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา

สืบเนื่องจากการมีผลบังคับใช้พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา ปี 2551 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการวางกรอบมาตรฐานโดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ให้อำนาจในมาตรา 9 ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ แต่เมื่อปี 2556 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติสามารถอธิบายได้ดังนี้ (อนุชัย รามวงษ์กุล. 2558: 7-19)

เจตนารมณ์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ปีพุทธศักราช 2556 เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุก

ระดับ และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 9 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อให้ประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษา การกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ 3) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และชื่อคุณวุฒิอาชีวศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับดังต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และ 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการและการดำเนินงาน มีทักษะการปฏิบัติงานในขอบเขตสำคัญและบริบทต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน โดยที่ยังมุ่งเน้นผลิต**ผู้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในระดับฝีมือ** มีสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติงานได้จริง และพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ คุณวุฒิอาชีวศึกษาในระดับนี้เป็นประกาศนียบัตร

2) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และ 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในวิชาการที่สัมพันธ์กับวิชาชีพในการวางแผน แก้ปัญหาและจัดการทรัพยากรในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการริเริ่มใหม่ โดยที่ยังมุ่งเน้นผลิต**ผู้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในระดับเทคนิค** สามารถปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิค ควบคุมการทำงาน ประกอบอาชีพอิสระและพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และคุณวุฒิอาชีวศึกษาในระดับนี้เป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3) มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และ 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ สามารถศึกษาค้นคว้าพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิชาการสัมพันธ์กับวิชาชีพเพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในขอบเขตที่กว้างขวาง วางแผนและบริหารงานการผลิตหรือบริการในงานอาชีพ อีกทั้งมุ่งเน้นผลิต**ผู้มีความรอบรู้และมีสมรรถนะในการปฏิบัติและพัฒนางานระดับเทคโนโลยี** สามารถจัดการและควบคุมการทำงาน ประกอบอาชีพอิสระและพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ เรียกคุณวุฒิการศึกษาว่า ปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต โดยมีอักษรย่อคือ ทล.บ.

1.3.2 รูปแบบของการจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา

ปัจจุบันรูปแบบของการจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาของประเทศไทยมีความแตกต่างกันเนื่องจากบ่อเกิดของกฎหมายที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา หรือสถาบันอาชีวศึกษาเกษตร เป็นต้น จนบางครั้งเกิดความสับสนหรือเข้าใจเจตนารมณ์ที่คลาดเคลื่อน อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการอาชีวศึกษามีการบัญญัติสิทธิ บทบาท และหน้าที่ของผู้จัดการศึกษา ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบัญญัติให้สถานประกอบการสามารถจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาได้ ซึ่งถือเป็นมิติในวงการการศึกษาไทย 2) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเป็นกฎหมายโดยตรงที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาของประเทศไทย และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษาในรูปแบบของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา 3) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาเอกชนทั้งในและนอกระบบ และ 4) กฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา ดังมีรายละเอียดดังนี้ (อนุชัย รามวงษ์กุล. 2558: 25-55)

1) การจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ

ในปัจจุบันศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการนั้น ถือเป็นมิติใหม่ในการจัดการศึกษาที่อำนาจให้หน่วยงานอื่นที่มีใช้สถานศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 ปีพุทธศักราช 2553 ได้มีการบัญญัติในมาตรา 12 บัญญัติว่า

“นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ประกอบกับมาตรา 18 (3) การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา คือ “ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียน ที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด”

ในด้านรูปแบบการจัดการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาของสถานประกอบการ กฎหมายเปิดช่องให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพทางกระทรวงศึกษาธิการได้ตรากฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาขั้น

พื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการว่าเป็นสถานที่เรียนที่ประกอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงนี้

- 1) สถานศึกษาที่จัดตั้งโดยสถานประกอบการสามารถที่จะออกหลักฐานการศึกษาให้แก่ผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้ได้เอง
- 2) การจัดการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการมีอิสระและมีความยืดหยุ่นสูงในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ
- 3) ศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ จะได้รับการผ่อนผันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาทั่วไป แต่จะต้องมีการจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบ การจากระบบการเรียนรู้ การประเมินผู้เรียน และต้องรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จากสมศ.

2) การจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาในรูปแบบสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา

2.1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในปัจจุบันไม่เพียงแต่การจัดการอาชีวศึกษา แต่สามารถจัดฝึกอบรมวิชาชีพได้ ในลักษณะการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้น หรือระยะยาว ทั้งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันอาชีวศึกษา โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร เวลา การวัด และประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2.1.2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา การวัดและประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาในปัจจุบันการศึกษานอกระบบนั้นเป็นการจัดฝึกอบรมในลักษณะหลักสูตรระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่

2.1.3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันอาชีวศึกษา กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันอาชีวศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานรัฐ

การจัดการอาชีวศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการให้ความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายสนับสนุนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาหรือสถาบันอาชีวศึกษาประกอบกับการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคมและสถานประกอบการของระบบทวิภาคี ซึ่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา กำหนดรูปแบบของสถานศึกษาในสังกัดออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ หรือ มีประสบการณ์เฉพาะด้านสาขาวิชาชีพ โดยทั้งหมดดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยแบ่งตามความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์เฉพาะด้านสาขาวิชาชีพออกเป็น 14 กลุ่มดังนี้

- 1) วิทยาลัยการอาชีพ เปิดสอนทุกประเภทวิชาและสาขาวิชาตามความต้องการของท้องถิ่น
- 2) วิทยาลัยเทคนิค มีความเชี่ยวชาญประเภทวิชาอุตสาหกรรม รวมทั้งอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 3) วิทยาลัยสารพัดช่าง มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการจัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น และอาจจะเปิดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 4) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ประเภทวิชาเกษตรกรรม และอาจจะเปิดการเรียนการสอนประเภทวิชาอื่นๆ ตามความพร้อมของสถานศึกษา
- 5) วิทยาลัยอาชีวศึกษา มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ประเภทวิชาคหกรรม พาณิชยกรรม และอาจจะเปิดการเรียนการสอนประเภทวิชาอื่นๆ ตามความพร้อมของสถานศึกษา
- 6) วิทยาลัยพณิชยการ จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาพาณิชยกรรม และอาจจะเปิดการเรียนการสอนประเภทวิชาอื่นๆ ตามความพร้อมของสถานศึกษา
- 7) วิทยาลัยประมง จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาประมง
- 8) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว
- 9) วิทยาลัยเทคโนโลยีการต่อเรือ จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาอุตสาหกรรมการต่อเรือโดยเฉพาะ
- 10) วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาศิลปกรรม
- 11) กาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง จัดตั้งเพื่อเป็นวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางในประเภทวิชาศิลปกรรมด้านช่างทองหลวงโดยเฉพาะ
- 12) วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนพรรษา 80 พรรษา โดยเป็นการยกระดับศูนย์บริการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่มีศักยภาพและมีความพร้อมขึ้นเป็นสถานศึกษา จัดตั้งใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิชาชีพแก่นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนการให้บริการสังคมชุมชนให้ดีขึ้น

13) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) เปิดสอนในสาขาช่างอุตสาหกรรมฐานวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งบ่มเพาะให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านการประดิษฐ์คิดค้นเชิงเทคโนโลยี โดยจัดหลักสูตรปวช. ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ Project-based ผสมผสานระหว่างความรู้ทางวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และการสร้างสรรค์นวัตกรรม

14) วิทยาลัยอาชีวศึกษา เดิมเป็นศูนย์อบรมวิศวกรรมเกษตร จากนั้นได้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาปทุมธานี เปิดสอนสาขาวิชา เกษตรศาสตร์เครื่องกล และคอมพิวเตอร์

ประเภทที่สอง สถาบันการอาชีวศึกษา

สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกวิชาชีพ โดยกำหนดให้สถาบันอาชีวศึกษาต้องเป็น **ลักษณะนิติบุคคล** และสามารถจัดการเรียนการสอนได้จนถึงระดับปริญญาตรี ที่เรียกว่า **ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ**

การจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษานั้นกฎหมายเปิดช่องให้มีการจัดตั้งได้ 4 ลักษณะดังนี้

1) การรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งสถานศึกษาเดิม จัดตั้งเป็นสถาบันหรืออาจจะเรียกว่า Area base หมายถึงว่า มีการรวมตัวกันของสถานศึกษาที่มีอยู่รวมตัวกัน 1 สถาบันอาชีวศึกษา

2) การแยกสถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนหนึ่งส่วนใด รวมกับสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่ง และจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา ในลักษณะนี้เป็นการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาแบบ Career Base คือ สถานศึกษา A อาจจะมีการจัดตั้งคณะวิชาและมีความโดดเด่นในคณะวิชานี้มาก แต่เนื่องจากสถานศึกษา A ยังขาดความพร้อมในการรวมตัวของสถานศึกษาอื่น จึงมีแนวคิดการนำคณะวิชาของสถานศึกษา A นั้น รวมตัวกับสถานศึกษาอื่นๆ

3) การยกฐานะสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา

4) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาขึ้นใหม่ ตามมาตรา 14 นั่นคือ มีการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาใหม่ โดยไม่มีฐานจากสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเลยก็ได้

ปัจจุบันสถาบันการอาชีวศึกษาได้มีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 13 วรรคสอง ทั้งหมด 2 ฉบับของรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ปีพุทธศักราช 2555 และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ปีพุทธศักราช 2556 ดังนี้

- สถาบันการอาชีวศึกษา เป็นการรวมสถานศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยสถาบันการอาชีวศึกษาทั่วประเทศมีทั้งหมด 19

- สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร เกิดจากการรวมตัวของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีวิทยาลัยประมง และอุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น

2.2) สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ประเภทอาชีวศึกษาเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการในระดับ 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีฝีมือ โดยศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี หลังจากจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และ 2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นการจัดการเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานระดับชำนาญการ โดยศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ใช้เวลาเรียนสองปีหลังจากจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นภารกิจหลักของท้องถิ่น เห็นได้จากการจัดตั้งสำนักงานการศึกษา และการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีประสบการณ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นการจัดการศึกษาทางการอาชีวศึกษาจึงเป็นเรื่องใหม่ สำหรับการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งมีเพียงองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง เพียง 11 แห่งเท่านั้น

3) ประเภทของการจัดการศึกษาทางการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

การศึกษาเพื่อโลกที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะของการอาชีวศึกษา คือโปรแกรมของการอาชีวศึกษาโดยทั่วไปควรออกแบบเพื่อสนับสนุนทักษะของอาชีพ และแนวคิดของการแบ่งประเภทวิชาให้เกี่ยวข้องกับอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกอบรมจริงตามความชำนาญเฉพาะด้านต่าง ๆ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงมีการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีพุทธศักราช 2546 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีพุทธศักราช 2556 โดยสามารถแบ่งตามประเภทวิชาจำนวน 9 ประเภทวิชา ดังนี้

1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจในหลักการ และกระบวนการการทำงานในกลุ่มงานพื้นฐานของอุตสาหกรรม สามารถปฏิบัติงานได้ในสถานประกอบการ ตลอดจนมีการพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าต่ออาชีพ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่มุ่งเน้นการค้าขาย ธุรกิจ การบริการ และคอมพิวเตอร์ อาทิ การบัญชี การเลขานุการ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจพยาบาล เป็นต้น

3) ประเภทวิชาศิลปกรรม เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่เน้นวางแผนประกอบอาชีพด้านธุรกิจในกระบวนการงานศิลปกรรมตามมาตรฐานสากล ตลอดจนการประเมินคุณค่างานศิลปกรรม และองค์ประกอบศิลป์ ชาติทางทัศนศิลป์ กระบวนการ และทฤษฎีสี

4) ประเภทวิชาคหกรรม เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่เน้นการจัดการธุรกิจคหกรรมเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และประสบการณ์ทางวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและประกอบธุรกิจได้

5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่เน้นงานผลิตและบริการทางพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร และ/หรือ ช่างเกษตรตามหลักการกระบวนการในลักษณะครบวงจรเชิงธุรกิจ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประยุกต์เทคโนโลยีในงานอาชีพเกษตรกรรม

6) ประเภทวิชาประมง เป็นการจัดการศึกษาประเภทที่เน้นในงานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามหลักการและกระบวนการ ในลักษณะครบวงจรเชิงธุรกิจ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีในงานอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ

7) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่เน้นในการให้บริการงานส่วนหน้า การใช้ภาษาในการสื่อสาร การทำห้องพักรับรองและบริเวณทั่วไป งานผ้าและดอกไม้โรงแรม ใช้อุปกรณ์ปฏิบัติงานครัวโรงแรม และจัดทำรายงานการนำเที่ยวได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

8) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชา ที่เน้นในหลักการและกระบวนการทำงานในกลุ่มงานพื้นฐานอุตสาหกรรม การอ่านเขียนแบบ การเลือกใช้วัสดุ การปรับใช้เครื่องมือกล ตรวจสอบ หาช้อบกพร่อง แก้ไข ซ่อม บำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องจักรทางด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตลอดจนปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีสิ่งทอในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระได้

9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นการจัดการศึกษาประเภทวิชาที่เน้นการออกแบบระบบงานฐานข้อมูล และบำรุงรักษาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบงานสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีพุทธศักราช 2556 (เพิ่มเติม 2557) จำนวน 51 สาขาวิชา และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีพุทธศักราช 2546 จำนวนทั้งหมด 96 สาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง แต่ในปัจจุบันสถานศึกษาก็ยังคงใช้หลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเอง

1.3.3 หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐาน การอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2559 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. 2559)

หลักเกณฑ์

- 1) ให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553
- 2) ให้สถานศึกษา จัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับประกาศกระทรวงศึกษา เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2559 ลงวันที่ 16 กันยายน 2559
- 3) ให้สถานศึกษา ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของ ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 4) ให้สถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอ ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและ เปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชน
- 5) ให้สถานศึกษา นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ไปประกอบการ จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติ

- 1) ให้สถานศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในทุกปีการศึกษา นับตั้งแต่เริ่ม ภาคเรียนที่ 1 จนถึงสุดภาคเรียนฤดูร้อนของปีการศึกษา
- 2) ให้สถานศึกษา ดำเนินการตาม “เกณฑ์การดำเนินการตามมาตรฐานการ อาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2559 ” โดย สถานศึกษาต้องมีความตระหนักความสำคัญและมีความพยายามในการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายใน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยการพัฒนาแต่ละตัว บ่งชี้จากระดับคุณภาพในปัจจุบันไปสู่ระดับคุณภาพ “ดีมาก” ในทุกตัวบ่งชี้
- 3) ในการประเมินคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาของตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 1.2, 2.3, 3.1, 3.3 และ 3.4 ให้สถานศึกษาเก็บข้อมูล โดยจำแนกตามระดับการศึกษา สาขาวิชาหรือแผนกวิชา คณะวิชาและในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทาง การพัฒนาต่อไป
- 4) ในการประเมินคุณภาพภายในโดยสถานศึกษา ถ้าตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพ “ต้องปรับปรุง” หรือ “ต้องปรับปรุงเร่งด่วน” สถานศึกษาต้องวิเคราะห์สาเหตุ และพัฒนาให้อยู่ใน

ระดับคุณภาพตั้งแต่ “พอใช้” ขึ้นไป ภายในปีต่อไป สำหรับตัวบ่งชี้ใดที่อยู่ในระดับ “พอใช้” หรือ “ดี” สถานศึกษาจะต้องพัฒนาสู่ระดับคุณภาพ “ดีมาก” ต่อไป

5) ในการประเมินคุณภาพภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี ถ้าตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพ “ต้องปรับปรุง” หรือ “ต้องปรับปรุงเร่งด่วน” หน่วยงานต้นสังกัดต้องวิเคราะห์สาเหตุ ให้ข้อเสนอแนะ กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับสถานศึกษาพัฒนาเพื่อให้อยู่ในระดับ ตั้งแต่ “พอใช้” ขึ้นไป โดยให้มีการประเมินซ้ำในปีถัดไป สำหรับตัวบ่งชี้ใดที่อยู่ในระดับคุณภาพ “พอใช้” หรือ “ดี” หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องพัฒนาสู่ระดับคุณภาพ “ดีมาก” ต่อไป

6) ในการประเมินคุณภาพภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาที่มีผลการประเมินทุกตัวบ่งชี้อยู่ในระดับคุณภาพ “ดี” หรือ “ดีมาก” ให้หน่วยงานต้นสังกัด พิจารณาส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับสถานศึกษา พัฒนาและเข้ารับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมิน เพื่อการรับรองในระดับนานาชาติต่อไป

7) วิธีการประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้ ต้องประเมินตามประเด็นการประเมิน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตสภาพจริง การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ

อรนิตา เจริญรวย (2544: 88-92) ศึกษาคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกสำหรับการตรวจสอบสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ 1) ศึกษาคุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนดผู้ประเมินภายนอกสำหรับตรวจสอบสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับคุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนดผู้ประเมินภายนอก 3) สังเคราะห์ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 วิธีดำเนินการวิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน กลุ่มครู กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน รวมจำนวน 763 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ เปอร์เซ็นต์ ไค-สแควร์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) คุณสมบัติทั่วไป คือ ควรมีอายุ 30 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่มีประวัติเสื่อมเสียและมีสุขภาพแข็งแรง 2) คุณสมบัติเฉพาะ คือ ควรผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทางด้านการประเมินสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักประเมิน มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารองค์กร มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการประเมิน เช่น มีภาวะผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนา

สถานศึกษา 2) ผู้ประเมินภายนอกที่จะได้รับอนุญาตควรมีคุณลักษณะตามที่กำหนด และผ่านการทดสอบความรู้ด้านการประเมินด้วยข้อสอบข้อเขียน จำนวนผู้ประเมินในทีมควรอยู่ในช่วง 3-10 คน และจำนวนวันที่ทำการประเมินอยู่ในช่วง 2-8 วัน โดยสามารถยืดหยุ่นตามขนาดของโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ควรจัดผู้ประเมินที่มีความชำนาญเฉพาะด้านสำหรับประเมินโรงเรียนนั้นอยู่ในทีมด้วย

เกื้อ กระแสโสม (2547: 134-139) ศึกษาวิจัยการพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอกตามแนวคิดที่เน้นสมรรถนะสำหรับการประเมินสถานศึกษา โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอกโดยใช้วิธีแบบผสม (Mixed methods) ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถภาพผู้ประเมินภายนอก และกำหนดเกณฑ์ตัดสินสำหรับการรับรอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพที่จำเป็น 3 ด้าน คือ 1) สมรรถภาพด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิธีการประเมินคุณภาพสถานศึกษา 2) สมรรถภาพด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการวางแผนการประเมินสถานศึกษา ทักษะการดำเนินการประเมินสถานศึกษา ทักษะการสรุปผลการประเมิน และเขียนรายงานการประเมินสถานศึกษา ทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการคิดเชิงตรรกะและการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานเป็นทีม และ 3) สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย ความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน และจรรยาบรรณในการประเมิน

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2547: 330-358) พัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบการประเมิน การทดลองใช้รูปแบบการประเมิน การประเมินรูปแบบการประเมิน และการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับประมวลผลการประเมินคุณภาพผู้ประเมินพบว่า 1) รูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอก สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ขั้นตอนการประเมิน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการประเมิน ขั้นดำเนินการประเมิน ขั้นสรุปผลการประเมิน และขึ้นรายงานผลการประเมิน โดยประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกจาก 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการประเมิน บุคลิกภาพ เจตคติ คุณธรรม และจรรยาบรรณ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานประเมินและคุณภาพของเอกสารรายงานผลการประเมินสถานศึกษา ใน 5 องค์ประกอบหลักนี้ประกอบไปด้วย 11 องค์ประกอบย่อย และ 61 ตัวบ่งชี้ โดยใช้ผู้ประเมินจาก 3 แหล่ง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนผู้ประเมินภายนอก (ในทีมประเมินเดียวกัน) และตัวแทนสถานศึกษา ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมีลักษณะเป็นเกณฑ์สัมบูรณ์ โดยกำหนดเป็นค่าร้อยละ 2) รูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความเป็นไปได้ มีประโยชน์

มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องครอบคลุม 3) โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับประมวลผลการประเมินผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น สามารถประมวลผลการประเมินได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสะดวกในการนำไปใช้

เนาวรัตน์ บุษบา (2549: 106-108) ศึกษาการเข้าถึงฉันทามติแบบพหุลักษณะและการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อกำหนดสมรรถภาพที่จำเป็นของครูในฐานะผู้ประเมินภายในวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบสมรรถภาพที่จำเป็นของครูในฐานะผู้ประเมินภายใน 2) เพื่อกำหนดน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบสมรรถภาพที่จำเป็นของครูในฐานะผู้ประเมินภายใน โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการเข้าถึงฉันทามติแบบพหุลักษณะ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบที่ใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบกับกระบวนการเข้าถึงฉันทามติแบบพหุลักษณะ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจองค์ประกอบ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 302 คน และกลุ่มตัวอย่างในการกำหนดน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 75 คน เครื่องมือในการวิจัยมี 2 ชุด คือ 1) แบบสอบถามที่ใช้สำรวจองค์ประกอบ และ 2) แบบกำหนดน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพที่จำเป็นของครูในฐานะผู้ประเมินภายในพบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการประเมินและเทคนิควิจัย (มีองค์ประกอบย่อย คือ มีความรู้ในการออกแบบประเมิน มีความรู้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน มีความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความรู้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล มีวุฒิการศึกษา/การฝึกอบรมทางการประเมิน และมีความรู้เรื่องเกณฑ์/มาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน) 2) ทักษะในการประเมิน (มีองค์ประกอบย่อย คือ สามารถเขียน/รายงานผลการประเมินได้ตรงตามสภาพจริง สามารถวางแผนและบริหารจัดการการประเมิน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ สามารถพัฒนาทักษะการประเมินของตนเองอย่างต่อเนื่อง และใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ) 3) จรรยาบรรณในการประเมิน 4) บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย และ 5) ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 25.152 16.054 12.060 9.636 และ 8.492 ตามลำดับ ทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.394

จิตต์ โชติอุทัย (2550: 109-110) ศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ 5) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะและปัญหาทั่วไปของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัย คือ ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินที่ตั้งสำนักในภาคใต้ 6 จังหวัด 7 หน่วย จำนวน 290 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอนจากประชากรในภาคใต้ 14 จังหวัด 18 หน่วย จำนวน 1,190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเชื่อมั่น .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ และด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) สมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ระหว่างผู้ประเมินในช่วงอายุต่างกัน มีสมรรถนะรวมทุกด้านไม่แตกต่าง แต่ในรายด้านแตกต่างกัน
- 3) สมรรถนะโดยรวมทุกด้าน ด้านความรู้ และด้านทักษะ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลาไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านคุณลักษณะ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลาแตกต่างกัน
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะโดยรวมของผู้ประเมินภายนอก พบว่า สมรรถนะด้านความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านทักษะ และมีความสัมพันธ์ปานกลางกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับด้านคุณลักษณะ
- 5) ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน คือ ความรู้ไม่พอในเรื่องการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงาน ที่มงานไม่เตรียมงานและไม่บันทึกล่วงหน้า ผู้ประเมินไม่สนใจกฎระเบียบของสมศ.และหน่วยที่สังกัด ค่าตอบแทนไม่พอเพียง การขาดประสิทธิภาพการบริหารของ สมศ.และหน่วยประเมินข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ให้สมศ. กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินให้แน่นอน ไม่เปลี่ยนหลักเกณฑ์บ่อย ให้ สมศ.และหน่วยประเมินเพิ่มความรู้แก่ผู้ประเมินอย่างต่อเนื่อง ให้หน่วยประเมินเข้มงวดการเตรียมงานล่วงหน้าก่อนประเมิน ให้ปรับการบริหาร สมศ.และหน่วยประเมิน ให้เพิ่มค่าตอบแทน ให้ สมศ.และหน่วยประเมินมีการประกันคุณภาพและมีรายงานการประเมินตนเอง

วงศ์ตะวัน ภูเจริญ (2550: 161-163) ศึกษาภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือตอนล่าง วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกที่คาดหวังตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา 4) เพื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประเภทผู้ประเมินภายนอก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถานศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกในปี พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2548 ในภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 8 จังหวัด จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 368 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 368 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามทัศนะของ

บุคลากรในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคเหนือตอนล่าง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านกัลยาณมิตรในการประเมิน และด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ภาพลักษณ์ ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสามารถรายงานผลการประเมินได้ตรงกับสภาพจริงของสถานศึกษา สรุปผลการประเมินภายนอกเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, 3.91 และ 3.88 ตามลำดับ) ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่คาดหวังตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สามารถเสนอแนะการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอแนะข้อควรปฏิบัติให้สถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เสนอแนะการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาได้ตรงประเด็น เป็นผู้แนะนำแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, 4.43, 4.39 และ 4.39 ตามลำดับ)

ด้านกัลยาณมิตร ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านกัลยาณมิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สร้างความเป็นมิตรในการประเมินคุณภาพภายนอก ชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินภายนอก ชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก มีความสอดคล้องกับรายงานผลประเมินด้วยวาจาของผู้ประเมินภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, 4.10, 4.10 และ 4.08 ตามลำดับ) ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่คาดหวังตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านกัลยาณมิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน ไม่นำข้อมูลของสถานศึกษาอื่นมาเปรียบเทียบ การติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับผู้ประเมินภายนอก เป็นไปด้วยความราบรื่น และมีการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, 4.46, 4.45 และ 4.45 ตามลำดับ)

ด้านบุคลิกภาพ ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่เป็นจริงตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แต่งกายถูกกาลเทศะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53) มีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม สุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ และมีความอดทนอดกลั้นสูงต่อสถานการณ์ต่างๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, 4.29 และ 4.26 ตามลำดับ) ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามสภาพที่คาดหวังตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แต่งกายถูกกาลเทศะ มีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม มีความมุ่งมั่นในการประเมิน สุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ ใจเย็น ไม่ฉุนเฉียวง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, 4.59, 4.54, 4.54 และ 4.54 ตามลำดับ) ตรงต่อเวลา เป็นผู้ฟังที่ดี และมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}$ = 4.50, 4.50 และ 4.45 ตามลำดับ)

ศจี จิระโร (2551: 153) ศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงานสำหรับการประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อต่ออายุการรับรอง วัตถุประสงค์ 1) พัฒนาศักยภาพการประเมินการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อต่ออายุการรับรอง 2) เพื่อทดลองใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงาน ตามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น 3) เพื่อประเมินคุณภาพของวิธีการประเมินการปฏิบัติงาน การวิจัยดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นและน้ำหนักของประเด็นประเมินการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์สมรรถนะผู้ประเมินภายนอก จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาศักยภาพการประเมินการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก โดยจัดทำกรอบการประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน ตรวจสอบ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนทดลองใช้ โดยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่เรียนวิชาวิธีวิทยาการประกันคุณภาพตามหลักสูตรที่ สมศ. ให้การรับรอง จำนวน 33 คน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก โดยการทดลองใช้กับผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 4 ประเมินคุณภาพของวิธีการประเมินการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก โดยพิจารณาจากผลการประเมินวิธีการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดโดยคณะกรรมการร่วมในการกำหนดมาตรฐานการประเมิน และผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้วิธีการประเมินปฏิบัติงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้ประเมินทำการประเมินแห่งสุดท้าย โดยมีจำนวน ครู 26 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน และผู้เข้ารับการประเมิน จำนวน 10 คน ทำการประเมินภายหลังจากผ่านการทดลองใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหาของผลการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการกำหนดประเด็นและน้ำหนักของประเด็นประเมินการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย องค์ประกอบของการประเมินการปฏิบัติงาน 2 องค์ประกอบหลัก คือ การประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์ประกอบด้านการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ประเด็นประเมิน 5 ประเด็น คือ สมรรถนะด้านความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสมรรถนะด้านความสามารถในการประเมินผล สมรรถนะด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน และสมรรถนะด้านจรรยาบรรณในการประเมิน ส่วนองค์ประกอบด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ประเด็นการประเมิน 1 ประเด็น คือ ผลการปฏิบัติงาน โดยความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ความสามารถในการประเมินผล มีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับที่สอง ผลการปฏิบัติงาน มีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับที่สาม ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน และจรรยาบรรณในการประเมิน มีน้ำหนักความสำคัญเท่ากัน และมีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับที่สี่ สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และ รณิดา เชยชุม (2557: 211-261) สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา เพื่อสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา รวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาอุปสรรค และพัฒนาการจากรอบแรกและรอบสอง เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและระบบการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลในรูปแบบไฟล์ excel ส่วนข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา ด้านการอาชีวศึกษา ใช้ข้อมูลซึ่งรวบรวมไว้ในรูปแบบไฟล์ .pdf ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลของสถานศึกษา 547 แห่ง ด้านข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลการติดตามผลผู้ประเมินภายนอก ในส่วนความคิดเห็นปลายเปิด รวมทั้งรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้แทนจากสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเอกชน รวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (มหาชน) ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม รวมจำนวน 61 คนวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ ด้านข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติบรรยายที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ได้แก่ t-test, F-test ด้านข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล (typological analysis) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล (constant comparative analysis) โดยผลการวิจัยได้สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา โดยลำดับผลการศึกษาดังนี้

- 1) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา
- 2) ผลการสังเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และปัญหาอุปสรรคของสถาบันการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
- 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา
- 4) พัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา และ
- 5) การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและระบบการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ซึ่งพบว่าในผลวิจัยข้อ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา ที่ได้จากการศึกษาเอกสารผลการประเมินของสถานศึกษา การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายการประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านคณะกรรมการประเมิน 2) ปัญหาด้านตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน และ 3) ปัญหาด้านการประเมินงานวิจัยและนวัตกรรม

พบว่า ปัญหาด้านคณะกรรมการประเมิน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมินขาดความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่ทำการประเมินโดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสาขาวิชาชีพ 2) ผู้ประเมินมีความเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกัน บางคนไม่ให้ข้อเสนอแนะและประเด็นการปรับปรุงแก้ไข ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแจ้งสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนา เน้นเพียงการประเมินผลสรุปรวม 3) มาตรฐานของผู้ประเมินที่แตกต่างกันระหว่างสถานศึกษา ดังเช่นกรณีประเด็นการประเมินเดียวกัน สถานศึกษาแห่งหนึ่งคณะกรรมการให้ผ่าน ส่วนอีกสถานศึกษาหนึ่งคณะกรรมการไม่ให้ผ่าน และ 4) รายงานผลการประเมินของคณะกรรมการการประเมินมีข้อความและลักษณะวิธีการเขียนที่เหมือนกันและคล้ายกันในหลายสถานศึกษาทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนารวมถึงข้อเสนอแนะ และลักษณะการเขียนรายงานผลการประเมินที่แตกต่างกัน กล่าวคือบางสถานศึกษาเสนอจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะเพียงประเด็นเดียว บางสถานศึกษาเสนอจำนวนมาก ทั้งๆ ที่มีผลการประเมินไม่แตกต่างกัน รวมทั้งสถานศึกษาและผู้ประเมินขาดความเข้าใจในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ ทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกันอีกด้วย

สเทนเซนเกอร์ (Stensaker B. 1998) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบเรื่อง การประเมินนักประเมิน (Assessing the assessors) ในการประเมินคุณภาพการศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจของประเทศนอร์เวย์ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำงานของกลุ่มนักประเมินภายนอกโดยมุ่งตรวจสอบว่า นักประเมินมีวิธีการในการพิจารณาแหล่งสารสนเทศ และมีกระบวนการในการประเมินอย่างไร ตลอดจนการเขียนรายงานการประเมิน การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักประเมินจำนวน 25 คน ซึ่งเป็นนักประเมินที่ไปประเมินภาคบริหารธุรกิจ จำนวน 47 ภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆทั่วประเทศ ผลการศึกษาพบว่า นักประเมินให้ค่าสารสนเทศและกระบวนการในการประเมินต่างกัน โดยพบว่าสารสนเทศที่ได้จากรายงานการประเมินตนเอง (Self-evaluation reports) , แบบตรวจสอบรายการการจัดการเรียนการสอน , การประชุม/สัมมนา และการฝึกอบรมถูกจัดให้อยู่ในลำดับต่ำ ในขณะที่สารสนเทศที่ได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักประเมินและภาควิชาที่ถูกประเมิน และ/หรือสถาบันการศึกษาถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่สูง สำหรับในการเขียนรายงานการประเมินภายนอกโดยนักประเมินพบว่า สารสนเทศที่ได้ค่อนข้างให้ค่าที่สูง

สมาคมการประเมินของประเทศแคนาดา (The Canadian Evaluation Society. 2010) จัดทำเอกสารเกี่ยวกับชุดของสมรรถนะสำหรับการประเมินผลงานในแคนาดา โดยสมรรถนะหมายถึง "ภูมิหลัง ด้านความรู้ ทักษะ และผู้ประเมินจะต้องประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดแล้ว" สมรรถนะเหล่านี้ได้รับการพัฒนาวิจัย จากการปรึกษาหารือของสมาชิก และผู้เชี่ยวชาญ ด้วยกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ดำเนินการในปี 2551 และ 2552

สมรรถนะเหล่านี้ใช้เป็นรากฐานสำหรับ การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม, การประเมินตนเอง, การออกแบบงาน และสนับสนุนการตัดสินใจในโปรแกรมความชำนาญ โดยสมรรถนะประกอบด้วย

- 1) สมรรถนะการปฏิบัติงาน (Reflective Practice Competencies)
- 2) สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical Practice Competencies)

- 3) สมรรถนะตามสถานการณ์ (Situational Practice Competencies)
- 4) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Management Practice Competencies)
- 5) สมรรถนะด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Practice Competencies)

สมาคมการประเมินของประเทศนิวซีแลนด์ (Aotearoa New Zealand Evaluation Assosia: anzea. 2011) anzea ได้ดำเนินการสร้างสมรรถนะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2554 โดยคณะทำงานได้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นและนานาชาติ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการรวบรวมกลุ่มผู้ตรวจประเมินจากหลายภาคส่วน และได้มีการปรึกษารื้อกับภูมิภาค สมาชิกและชุมชน การประเมินผลระหว่างประเทศในปี 2553 ในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประเมินผลอันเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ anzea เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกพัฒนาแนวปฏิบัติการประเมินของนิวซีแลนด์ โดยเน้นหลักของ Treaty of Waitangi

โดยมีวัตถุประสงค์

ผู้ประเมินมีความสำเร็จในด้าน

- 1) การแจ้ง ชี้แนะแนวปฏิบัติด้านการประเมินที่มีคุณภาพ และจริยธรรม ใน Aotearoa NZ
- 2) จัดหาคู่่มือประเมินตนเองและคู่มือการพัฒนาวิชาชีพให้ผู้ประเมิน
- 3) สนับสนุนการพัฒนาเกณฑ์การจ้างงานสำหรับบทบาทของผู้ประเมิน
- 4) ให้คำแนะนำแก่ครูฝึกประเมินผล และสถาบันอุดมศึกษา
- 5) จัดให้มี "เครื่องมือ" สำหรับประเมินผู้ประเมินหรือประเมินผลที่มด้วยคณะกรรมการ

การประเมินผล

- 6) ให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานการประเมินผล
- 7) เพิ่มความรับผิดชอบอย่างมืออาชีพแก่ผู้ประเมินและคณะกรรมการ
- 8) เพิ่มการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้การปฏิบัติในการประเมินผล "ดี" ใน

Aotearoa NZ

ยิ-ฟาง ลี; เจมส์; และล้ง-เจิง ลี (Lee, Y. F., Altschuld, J. W., & Lee, L. S. 2012) ศึกษาความสามารถที่จำเป็นสำหรับโปรแกรมการประเมินที่มีความหลากหลายของเนื้อหาวัฒนธรรม โดยได้วิจัยสมรรถนะผู้ประเมิน ด้วยเทคนิคเดลฟาย แบ่งการวิจัยเป็น 2 ช่วง และทำการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จากแบบสอบถาม ผลการทดลองพบว่า มี 61 สมรรถนะ โดยแบ่งเป็น 6 หมวด ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึก 2) การประเมินอย่างเป็นระบบ 3) การวิเคราะห์สถานการณ์ 4) การจัดการโครงการ 5) ผลสะท้อนของการฝึก และ 6) ความสามารถระหว่างปฏิสัมพันธ์ของบุคคล

สมาคมการประเมินของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (Swiss Evaluation Society. 2014) ได้พัฒนาโครงการเพื่อตอบสนองต่อความท้าทาย อันเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนสู่การเป็น

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผล และดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของคณะทำงาน SEVAL เกี่ยวกับความสามารถในการประเมินผล โดยกรอบสมรรถนะที่นำเสนออธิบายถึงความต้องการเฉพาะของผู้จัดการฝ่ายประเมินในบริบทของประเทศสวิตเซอร์แลนด์

โดยสมรรถนะของผู้จัดการฝ่ายประเมินผล ประกอบด้วย

1) ความเป็นผู้นำและศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับบริบท

1.1) แสดงให้เห็นถึงความรู้และความเข้าใจในกลยุทธ์ขององค์กรและ "นโยบาย" ในส่วนที่เกี่ยวกับฟังก์ชันการประเมินผล

1.2) เข้าใจยุทธศาสตร์และการเมือง

1.3) แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์และความเพียรในการคัดเลือกการประเมินผล โดยการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน

1.4) สามารถระบุโอกาสในการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและพัฒนาการตอบสนองที่เหมาะสม (วิธีการใหม่ ๆ ในการทำสิ่งต่าง ๆ)

1.5) เข้าใจและให้ความสำคัญกับเพศและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) สมรรถนะทางปฏิบัติ

2.1) มีความรู้และความสามารถพื้นฐานด้านทักษะทางวิทยาศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพทางสังคมศาสตร์เชิงปริมาณและแบบผสมผสาน

2.2) แสดงให้เห็นถึงความรู้และความเข้าใจในแนวทางการประเมินผลที่แตกต่างกัน

2.3) สามารถตัดสินความเกี่ยวข้องของวิธีการประเมินผลที่นำเสนอกับความต้องการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนด

2.4) เข้าใจและส่งเสริมประโยชน์จากการใช้วิธีประเมินแบบผสม

2.5) มีความสามารถและมีอำนาจในการพิจารณาความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และข้อจำกัดของวิธีการต่าง ๆ และแหล่งข้อมูล

2.6) ยอมรับการใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันเพื่อความถูกต้องเชื่อถือได้

2.7) มีทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์

2.8) เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนการประเมินผลระดับมืออาชีพ

2.9) แสวงหาความรู้จากหลักสูตรที่เข้าร่วม เพื่อพัฒนาวิชาชีพการประเมินผลและการจัดการประเมินผล

3) การประเมินความสามารถในการบริหารโครงการ

3.1) เข้าใจส่วนประกอบของการแทรกแซงที่ประเมินได้

3.2) แสดงให้เห็นถึงการบริหารการเงินและมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

3.3) มีความสามารถ และมีอำนาจในการพิจารณา ระหว่าง "ตรรกะโปรแกรม" และ "การประเมินผลตรรกะ"

- 3.4) ศูนย์กลางความรู้ (ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ)
- 3.5) รองรับการรวมแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์เข้ากับการออกแบบการประเมินผล
- 3.6) รับรองการเผยแพร่ผลการประเมินและข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เหมาะสม
- 3.7) ติดตามการใช้ผลการประเมินและคำแนะนำ

4) การสื่อสาร ความสามารถทางสังคมและส่วนบุคคล

- 4.1) สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีขึ้นโดยยึดมั่นในความไว้วางใจและความเป็นธรรม
- 4.2) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสื่อสารกับสังคมและบุคคล
- 4.3) มีอำนาจในการเจรจาต่อรองและไกล่เกลี่ยกับผู้มีส่วนได้เสียในวงกว้าง
- 4.4) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง

United Nations Evaluation Group (United Nations Evaluation Group: UNEG. 2016) ได้พัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะ เมื่อปี 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะผู้ประเมินและหน่วยประเมิน

ทั้งนี้ในการปรับปรุงได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการประเมินผล ไม่เพียงแต่สำหรับผู้ประเมินและหน่วยประเมินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ใช้ เป็นต้น สมรรถนะนี้เป็นที่ยอมรับจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งในบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงหน่วยงานที่เป็นอิสระ เจ้าหน้าที่ประเมิน และผู้จัดการโครงการ ไปจนถึงผู้ประเมินภายนอก

ความพยายามในการปรับปรุงใหม่นี้ ก็เพื่อให้สมรรถนะในการประเมินมีความเข้าใจง่ายขึ้น ในขณะเดียวกันก็เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่ายังคงมีความเฉพาะเจาะจงมากพอที่สามารถนำไปใช้ในระบบของ UNEG ได้ โดยที่สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะเจาะจงที่พัฒนาขึ้นนั้น UN มีความตั้งใจเพื่อสรรหาพนักงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

สมรรถนะในการประเมินของสหประชาชาติได้รับการแก้ไขตามบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และตามมาตรฐานการประเมินของสหประชาชาติว่าด้วยการประเมิน นอกจากนี้สมัชชาสหประชาชาติได้ปรับแก้ไขมาตรฐานใหม่ให้สอดคล้องกันความเป็นมืออาชีพ

“การประเมินควรดำเนินการด้วยความเป็นมืออาชีพและความซื่อสัตย์ โดยมีส่วนร่วมต่อความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินผล คนลงประเมิน หัวหน้าหน่วยประเมิน และฟังก์ชันการประเมินผล ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงความรู้ การศึกษา และการฝึกอบรม; การยึดมั่นในหลักจริยธรรมกับบรรทัดฐาน และมาตรฐานเหล่านี้ รวมไปถึงการใช้สมรรถนะในการประเมินและการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ทั้งหมดนี้ควรได้รับการสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โครงสร้างเชิงสถาบัน และทรัพยากรที่เพียงพอ”

คำนิยามของสมรรถนะ

สมรรถนะ คือ กลุ่มความรู้ ทักษะ และความสามารถ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งแต่ละตำแหน่งจะมีสมรรถนะของตนเอง และเพื่อที่จะระบุระดับสมรรถนะก็ขึ้นอยู่กับระดับความชำนาญ ระดับตำแหน่ง จากความรับผิดชอบ ความซับซ้อนของงาน และความเป็นอิสระ เป็นต้น

แนวทางในการปรับเปลี่ยนสมรรถนะ

การปรับปรุงสมรรถนะนี้ ประกอบด้วยแนวคิดที่เกิดขึ้นจาก "แนวคิดการประเมินผลด้านวิชาชีพ" ของ UNEG และจากการศึกษากรอบแนวคิดสมรรถนะที่มีอยู่ โดยสมาคมประเมินอเมริกัน (including those developed by the American Evaluation Association), สมาคมประเมินของแคนาดา (Canadian Evaluation Society), กรมพัฒนานานาชาติ (Department for International Development), สมาคมประเมินผลแห่งยุโรป (European Evaluation Society), สมาคมประเมินผลการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Development Evaluation Association), องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization), สมาคมประเมินผลแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Evaluation Society), การตรวจสอบของแอฟริกาใต้ (South African Monitoring and Evaluation Association), สมาคมเครือข่ายการประเมินผลแห่งประเทศไทย (Thailand Evaluation Network) และ UNEG) และศึกษากรอบบรรทัดฐานและมาตรฐานการประเมินของ UNEG ซึ่งสมรรถนะที่ปรับปรุงนั้นนำมาใช้สำหรับผู้ประเมิน บุคลากรในหน่วยงานประเมิน และผู้ใช้หน่วยงาน

ผลสมรรถนะที่ได้

- 1) พื้นฐานทางวิชาชีพ (Professional Foundations)
- 2) ทักษะประเมินเชิงเทคนิค (Technical Evaluation Skills)
- 3) ทักษะการจัดการ (Management Skills)
- 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills)
- 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อการประเมิน (Promoting a Culture of Learning for Evaluation)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกส่วนใหญ่เกี่ยวกับสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง อาทิ อรนิศา เจริญรวย. 2544; เกื้อกระแสโลสม. 2547; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2547; เนาวรัตน์ บุษชา. 2549; จิตต์ โชติอุทัย. 2550; วงศ์ตะวัน ภูเจริญ. 2550; และ ศจี จิระโร. 2551 พบว่า สมรรถนะส่วนใหญ่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ แต่นอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ยังพบว่า จากระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากประกาศสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่อง การรับสมัครผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ได้ระบุถึงคุณสมบัติผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาไว้เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อันประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และ

คุณลักษณะ เป็นต้น อีกทั้ง อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และ รณิดา เขยชุม สัมเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระยะเวลาครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา ได้ข้อค้นพบปัญหาด้านคณะกรรมการการประเมินจากการศึกษางานวิจัย ด้วยการใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลการติดตามผลการประเมินภายนอกในส่วนความคิดเห็นปลายเปิด และรวบรวมข้อมูลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งข้อค้นพบมีความสอดคล้องกับนักวิชาการภารกิจประเมินด้านการอาชีวศึกษา โดยจากการสอบถามถึงอุปสรรคและปัญหาของผู้ประเมินเกี่ยวกับกระบวนการจัดการประเมิน พบว่า ในช่วงก่อนการประเมิน นักวิชาการจะประสานงานกับคณะผู้ประเมินด้วยการส่งจดหมาย อีเมล และโทรศัพท์ ซึ่งผู้ประเมินส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอีเมล ทำให้การประสานงานล่าช้าในบางครั้ง สำหรับช่วงระหว่างการประเมิน พบว่า ผู้ประเมินบางส่วนไม่มีความแม่นยำด้านเกณฑ์และตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ระหว่างการลงประเมิน ผู้ประเมินบางส่วนเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้จะต้องมีการประสานงานหลังจากการลงพื้นที่เสร็จสิ้นในส่วนหลังการประเมิน พบว่า การเขียนรายงานการประเมินเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ซึ่งปัญหานี้เกิดจากหลายสาเหตุ คือ 1) ผู้ประเมินเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้ตรงตามสภาพจริง 2) การเขียนรายงานประเมิน ขาดความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและคะแนน 3) ผู้ประเมินขาดการสื่อสารภายในคณะผู้ประเมิน ทำให้การสรุปผลการประเมินโดยภาพรวม ไม่สามารถสะท้อนผลคะแนนการประเมินได้ (สอบถามนักวิชาการภารกิจประเมินและรับรองสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา)

จากข้อมูลข้างต้นเป็นส่วนสะท้อนถึงสมรรถนะที่ครอบคลุมในการประเมินที่ผ่านมา และการประเมินที่จะมาถึง จากข้อมูลรายละเอียดข้างต้นสรุปเป็นตารางดังนี้

ตาราง 1 สมรรถนะผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์งานวิจัย

สมรรถนะผู้ประเมิน		พื้นฐาน	
		ปัญหา	สมรรถนะผู้ประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์งานวิจัย
อายุ	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์	-	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์
วุฒิการศึกษา	มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี
ความรู้	เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ		เข้าใจการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
	เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานศึกษา	-	เข้าใจการประเมินสถานศึกษา
	เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	เข้าใจบทบาทหน้าที่ผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ทักษะ	1) ภาวะผู้นำ 2) ทำงานเป็นทีม 3) การวางแผนการประเมิน 4) การดำเนินการการประเมิน 5) การสรุปผลการประเมิน 6) เขียนรายงานการประเมิน 7) การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ 8) การคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์ และ 9) การใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ	1. ไม่มีการวางแผนและศึกษาการประเมินล่วงหน้า 2. ความรู้ไม่เพียงพอในการบันทึกภาคสนามและเชื่อมโยงข้อมูลในการเขียนรายงาน	ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ในวางแผนการประเมินเพื่อส่งผลการดำเนินงานให้เป็นระบบในขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมทั้งสรุปผลการประเมิน โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากบันทึกภาคสนามมาใช้ในการเขียนรายงานการประเมิน ผ่านการการคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์ อีกทั้งสามารถใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ
คุณลักษณะ	มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการประเมิน	ผู้ประเมินไม่สนใจกฎระเบียบของ สมศ.และหน่วยงานที่สังกัด	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่กำหนด
	เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น	-	เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น
	กัลยาณมิตรในการประเมิน	-	ชี้แจงบุคลากรของสถานศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประเมินกับสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ที่มา : จากการสังเคราะห์งานวิจัย อรนิศา จริญราย. 2544; เกื้อ กระแสโสม. 2547; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2547; เนาวรัตน์ บุษฯ. 2549; จิตต์ โชติอุทัย. 2550; วงศ์ตะวัน ภูเจริญ. 2550 และ ศจี จิระโร. 2551

ตาราง 2 สมรรถนะผู้ประเมินระดับอาชีวศึกษาจากการสังเคราะห์งานวิจัยและการสอบถามข้อมูล

สมรรถนะผู้ประเมิน		ด้านการอาชีวศึกษา	
		ปัญหา	สมรรถนะผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์งานวิจัย
อายุ	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์	-	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์
วุฒิการศึกษา	ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในสาขาบริหาร อาชีวศึกษา/การศึกษาหลักสูตรและการสอน วิจัย/วัดผล หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง	-	มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในสาขาบริหารอาชีวศึกษา/การศึกษาหลักสูตรและการสอน วิจัย/วัดผล หรือ สาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
ความรู้ ความเข้าใจ	เกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัดการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้	ผู้ประเมินยังขาดความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่ทำการ ประเมิน โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาที่มีความแตกต่างกันใน แต่ละสาขาวิชาชีพ	เข้าใจถึงบริบทที่แตกต่างของประเภทการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา เช่น วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นต้น เพื่อที่จะ สามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
	เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษาอาชีวศึกษา	ผู้ประเมินขาดความเข้าใจในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ ทำให้มี ความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกันอีกด้วย	เข้าใจมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินอาชีวศึกษาและเกณฑ์การประเมินที่ สำนักงานกำหนด
	เกี่ยวกับรูปแบบและกฎเกณฑ์การเขียนรายงานประเมิน	ผู้ประเมินนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน แม้ว่าคะแนนประเมินไม่ แตกต่างกัน	เข้าใจรูปแบบและกฎเกณฑ์ตาม สำนักงานกำหนดได้อย่างแม่นยำ
กัลยาณมิตร	สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในปัญหาและแนวทาง ปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาของชาติ	-	สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในปัญหาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ
	ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของ สถานศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	-	ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา โดยการแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
	สร้างความศรัทธาต่อหมอโรงเรียน รู้จักชี้แจงให้เข้าใจและ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้	-	สร้างความศรัทธาต่อหมอโรงเรียน รู้จักชี้แจงให้เข้าใจและสามารถอธิบายเรื่อง ยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้
	รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่าง ตรงไปตรงมา ชี้จุดพัฒนาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา สู่มาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์	ไม่ให้ข้อเสนอแนะและประเด็นการปรับปรุงแก้ไข ขาดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แจงสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนา	สามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ สถานศึกษาได้ตรงกันสภาพจริง

ตาราง 2 (ต่อ)

สมรรถนะผู้ประเมิน		ด้านการอาชีวศึกษา	
		ปัญหา	สมรรถนะผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์งานวิจัย
	ประเมินสภาพจริง เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐาน	เน้นเพียงการประเมินผลสรุปรวม	สามารถตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบแนวทางวิธีการที่ สมศ.กำหนด
ทักษะ	การเขียนรายงานประเมิน	รายงานผลการประเมินของคณะกรรมการการประเมินมีข้อความและลักษณะวิธีการเขียนที่เหมือนกันในหลายสถานศึกษาทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา รวมถึงข้อเสนอแนะ ผู้ประเมิน copy รายงาน	สามารถรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา เจาะลึกความสำเร็จและสาเหตุของปัญหาได้ตรงสภาพจริง
	ภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีม การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์	-	มีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีม การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้ประเมิน และสถานศึกษา
	การวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน การสรุปผลการประเมิน	ผู้ประเมินสรุปผลการประเมินไม่สอดคล้องกับการเขียนรายงานประเมิน	มีการวางแผนก่อนการลงประเมิน ดำเนินการประเมินได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการ
	การคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์	ผู้ประเมินเสนอข้อเสนอแนะ แบบไม่สมเหตุสมผล	คิดเชิงตรรกะ และคิดวิเคราะห์ ตาม case
เทคโนโลยีสารสนเทศ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ผู้ประเมินไม่ใช้ระบบ Automate QA ของสำนักงาน	ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะระบบ Software ที่สำนักงานกำหนด

ที่มา : จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย อธิพิพัทธ์ สุวทันพรกุล; และ รณิดา เชยชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2557); สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). คู่มือผู้ประเมินเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา (พ.ศ.2554-2558); สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). รวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน); สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา และจากการสอบถามนักวิชาการการประเมินด้านการอาชีวศึกษา

ตาราง 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะผู้ประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสมรรถนะผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา

สมรรถนะผู้ประเมิน	ผู้ประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์งานวิจัย	ผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์งานวิจัยและ สัมภาษณ์นักวิชาการ
1) อายุ	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์	มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์
2) วุฒิการศึกษา	มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี	มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในสาขาบริหารอาชีวศึกษา/การศึกษาหลักสูตรและการสอน วิจัย/วัดผล หรือ สาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
3) ความรู้ความเข้าใจ	1) เข้าใจการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	1) เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินอาชีวศึกษาและเกณฑ์ การประเมินที่สำนักงานกำหนด
	2) เข้าใจการประเมินสถานศึกษา	2) เข้าใจถึงบริบทที่แตกต่างของประเภทการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา เช่น วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสม
	3) เข้าใจบทบาทหน้าที่ผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3) สามารถเขียนรายงานประเมินตามรูปแบบและกฎเกณฑ์ตาม สำนักงาน กำหนดได้อย่างแม่นยำ
4) ทักษะ	1) ภาวะผู้นำ	1) ภาวะผู้นำ /ทำงานเป็นทีม /การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ มีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีม การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง คณะผู้ประเมิน และสถานศึกษา
	2) ทำงานเป็นทีม	
	3) การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์	
	4) การวางแผนการประเมิน	2) การวางแผนการประเมิน /การดำเนินการประเมิน การสรุปผลการ ประเมิน มีการวางแผนก่อนการลงประเมิน ดำเนินการประเมินได้อย่างถูกต้อง ตามกระบวนการ
	5) การดำเนินการประเมิน	
	6) การสรุปผลการประเมิน	
	7) เขียนรายงานการประเมิน	3) การเขียนรายงานประเมิน สามารถรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและ สะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขความสำเร็จและสาเหตุ ของปัญหาได้ตรงสภาพจริง

ตาราง 3 (ต่อ)

สมรรถนะผู้ประเมิน	ผู้ประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์งานวิจัย	ผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์งานวิจัยและ สัมภาษณ์นักวิชาการ
	8) การคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์	4) คิดเชิงตรรกะ และคิดวิเคราะห์ ตาม case
	9) การใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ	
5) คุณลักษณะ	1) มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการประเมิน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐานการ ประเมินคุณภาพภายนอกที่กำหนด	1) สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในปัญหาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ
	2) เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา โดยการ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
	3) กัลยาณมิตรในการประเมิน -ชี้แจงบุคลากรของสถานศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน -ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประเมินกับสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3) สร้างความศรัทธาต่อหมอโรงเรียน รู้จักชี้แจงให้เข้าใจและสามารถอธิบาย เรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้
		4) รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างตรงไปตรงมา ชี้จุดพัฒนาและ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์ สามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ สถานศึกษาได้ตรงกันสภาพจริง
		5) ประเมินสภาพจริง เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐาน สามารถตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม กรอบแนวทางวิธีการที่ สมศ.กำหนด
6) เทคโนโลยีสารสนเทศ	1) สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้	1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะระบบ Software ที่สำนักงาน กำหนด

จากตารางพบว่า สมรรถนะผู้ประเมินการศึกษาชั้นพื้นฐานกับสมรรถนะผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา มีความสำคัญที่เหมือนกันดังนี้ 1) อายุ คือ มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์ 2) วุฒิการศึกษา คือ ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 3) ด้านความรู้ พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ 4) ด้านทักษะ พบว่า มีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีม การวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน การสรุปผลการประเมิน เขียนรายงานการประเมิน การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ การคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์ และการใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 5) ด้านคุณลักษณะ พบว่า มีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการประเมิน เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกัลยาณมิตรในการประเมิน และ 6) ด้านเทคโนโลยี พบว่า สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะระบบ Software ที่สำนักงานกำหนด แต่กลับพบว่าในองค์ประกอบด้านความรู้ โดยเฉพาะความเข้าใจถึงบริบทที่แตกต่างของประเภทการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกันจากสมรรถนะผู้ประเมินการศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างเห็นได้ชัด และในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ การรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างตรงไปตรงมา ชี้จุดพัฒนาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์ และการประเมินสภาพจริง เป็นต้น

ตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้

2.1 ความหมายของตัวบ่งชี้

จอห์น สโตน (ไพรัช มณีโชติ. 2551: 49; อ้างอิงจาก John Stone. 1981) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่แสดงคุณลักษณะเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสถานที่ศึกษาในภาพรวมกว้างๆ ในรูปขององค์ประกอบของตัวแปร เป็นตัวเลขหรือเป็นปริมาณเท่านั้น โดยมีการกำหนดความหมายและเกณฑ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งแสดงค่า ณ จุด หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเมื่อนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากจุดเวลาหรือช่วงเวลาต่างกันมาเปรียบเทียบกัน จะแสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

วรรณิ แกมเกตุ (2540: 12) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่าเป็นสารสนเทศหรือค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณหรือสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกสถานะของสิ่งที่มุ่งวัดหรือสะท้อนลักษณะรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคขอการดำเนินงานอย่างกว้างๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบ หรือ องค์ประกอบที่มีค่าแสดงลักษณะหรือปริมาณของสภาพการณ์ ปัจจัย การดำเนินงานหรือผลผลิตจากระบบ ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งให้สารสนเทศเป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ แต่มีความแม่นยำไม่มากนัก และชัดเจนเพียงพอที่จะใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือใช้ในการประเมิน หรือบอกความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับระบบได้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552: 82) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะของทรัพยากร การดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2553) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งบ่งบอก สถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานที่สามารถวัดและสังเกตได้ เพื่อบอกสภาพทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในประเด็นที่ต้องการ

กล่าวได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรที่สะท้อนลักษณะการดำเนินงานของภาพรวมกว้างๆ ที่สามารถวัดและสังเกตได้ ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลาหนึ่งๆ

2.2 ประเภทของตัวบ่งชี้

การแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้มีการแบ่งหลายวิธีขึ้นอยู่กับวิธีและเกณฑ์ในการแบ่ง (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2545: 21-27) โดยแยกประเภทได้ดังนี้

2.2.1) การจัดแยกประเภทตามทฤษฎีระบบ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input Indicators) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process Indicators) และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output Indicators)

2.2.2) การจัดแยกประเภทตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้แบบอัตนัย (Subjective Indicators) และตัวบ่งชี้แบบปรนัย (Objective Indicators)

2.2.3) การจัดแยกประเภทตามวิธีการสร้าง ได้แก่ ตัวบ่งชี้ตัวแทน (Representative Indicators) ตัวบ่งชี้แยก (Disaggregative Indicators) และตัวบ่งชีรรวมหรือตัวบ่งชี้ประกอบ (Composite Indicators)

2.2.4) การจัดแยกประเภทตามลักษณะตัวแปรที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้การศึกษาตามระดับการวัดของตัวแปร การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามประเภทของตัวแปร และ การจัดแยกประเภทตามคุณสมบัติทางสถิติของตัวแปร

2.2.5) การจัดแยกประเภทตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้สมบูรณ์ (absolute indicators) และตัวบ่งชี้สัมพัทธ์หรือตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Relative or ratio Indicators)

2.2.6) การจัดแยกประเภทตามฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมาย ได้แก่ ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (Norm- referenced Indicators) ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Indicators) และ ตัวบ่งชี้อิงตน (Self- referenced Indicators)

2.2.7) การจัดแยกประเภทตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้แสดงความหมาย (Expressive Indicators) และตัวบ่งชี้ทำนาย (Predictive Indicators)

สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2548: 148-151) ได้แบ่งประเภทของตัวบ่งชี้โดยอาศัยเกณฑ์ต่างๆ เช่น เกณฑ์วิธีการสร้าง เกณฑ์วิเคราะห์เชิงระบบ หรือเกณฑ์ลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ ออกเป็น 7 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) จำแนกตามวิธีการสร้าง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ประเภท ดังนี้

1.1) ตัวบ่งชี้แทน (Representative Indicators) เป็นการเลือกเอาตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งมาเป็นตัวแทนเพื่อช่วยชี้สภาพใดสภาพหนึ่ง หรือบ่งชี้ลักษณะใดลักษณะหนึ่งในระบบการศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ประเภทนี้จะใช้ในการวิจัย งานบริหาร และวางแผน

1.2) ตัวบ่งชี้เดี่ยว (Disaggregative Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ถูกนำมาจำแนกออกเป็นเดี่ยวๆ และแต่ละตัวก็บ่งชี้ลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาเพียงเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยอาศัยความหมายของตัวแปรเพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบ

1.3) ตัวบ่งชีรรวมหรือตัวบ่งชีผสม (Composite Indicators) เป็นการรวมตัวแปรทางการศึกษาหลายๆ ตัวเข้าด้วยกัน โดยมีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวการตีความหมายเป็นลักษณะกลางๆ

2) จำแนกตามการตีความหมายค่าตัวบ่งชี้ เป็นการพิจารณาจากการตีความหมายเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

2.1) ตัวบ่งชี้แบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced Indicators) ตัวบ่งชี้หนึ่งในระบบการศึกษาหนึ่งตีความหมายโดยการนำไปเปรียบเทียบกับระบบการศึกษ่อื่นในช่วงเวลาเดียวกัน

2.2) ตัวบ่งชี้แบบอิงตนเอง (Self-Referenced Indicators) หมายถึงตัวบ่งชี้ในระบบการศึกษาเดียวกันที่ตีความหมายโดยนำมาเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

2.3) ตัวบ่งชี้แบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่แปลความหมายโดยนำไปเปรียบเทียบกับในช่วงเวลาที่ต่างกัน

3) จำแนกตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้ พิจารณาจากนิยามศัพท์ที่แตกต่างกันแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.1) ตัวบ่งชี้แบบอัตนัย (Subjective Indicators) การนิยามตัวบ่งชี้แบบอัตนัยจะให้การนิยามที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นการนิยามจึงทำเฉพาะเรื่องที่ศึกษา เมื่อนำไปใช้ต้องระมัดระวังและพิจารณาให้รอบคอบ

3.2) ตัวบ่งชี้แบบปรนัย (Objective Indicators) การนิยามตัวบ่งชี้แบบปรนัยมีความชัดเจน จะเป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้กันในระดับนานาชาติเพื่อเปรียบเทียบหรือติดตามระบบการศึกษาระบบต่างๆ

4) จำแนกตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ พิจารณาตามลักษณะที่ได้จากตัวบ่งชี้แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

4.1) ตัวบ่งชี้สมบูรณ์ (Absolute Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้บอกปริมาณที่แท้จริง และมีความหมายในตัวเอง

4.2) ตัวบ่งชี้สัมพัทธ์หรืออัตราส่วน (Relative or Ratio Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้เป็นปริมาณที่เทียบเคียงกับค่าอื่นๆ

5) จำแนกตามลักษณะของตัวแปรที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ พิจารณาจากลักษณะของตัวแปรที่นำมาสร้าง แบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่และในแต่ละประเภทก็แบ่งเป็นย่อยดังนี้

5.1) จำแนกตามระดับการวัดตัวแปร แบ่งได้ 4 ประเภทย่อย

- ตัวบ่งชี้นามบัญญัติ ตัวบ่งชี้เรียงอันดับ ตัวบ่งชี้อันดับภาคชั้น และตัวบ่งชี้อัตราส่วน

5.2) จำแนกตามประเภทของตัวแปร แบ่งได้ 2 ประเภทย่อย

- ตัวบ่งชี้สต็อก เป็นตัวบ่งชี้แสดงถึงสถานะหรือปริมาณของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง

- ตัวบ่งชี้เคลื่อนไหว เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงสถานะหรือปริมาณของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่เป็นพลวัต ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

5.3) จำแนกตามคุณสมบัติสถิติของตัวแปร แบ่งได้ 2 ประเภทย่อย

- ตัวบ่งชี้ที่แจกแจง เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงด้วย ค่าสถิติที่มีการแจกแจงหรือมีการกระจาย เช่น พิสัย สัมประสิทธิ์การกระจายหรือความแปรปรวน

- ตัวบ่งชี้ที่ไม่แจกแจง เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงด้วยค่าสถิติที่ไม่กระจายหรือเป็นค่ากลาง เช่น ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย

6) จำแนกตามทฤษฎีระบบ จำแนกตัวบ่งชี้โดยทฤษฎีระบบซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เป็นเกณฑ์จำแนก แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

6.1) ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) เป็นตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานด้านการศึกษา

6.2) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงกิจกรรมหรือวิธีการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ

6.3) ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานใดงานหนึ่ง

7) จำแนกตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ การใช้ตัวบ่งชี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานมี 2 ลักษณะคือ ใช้เพื่อบรรยายหรือแสดงให้เห็นถึงสภาพหรือระบบในปัจจุบันของสิ่งนั้น เรียกตัวบ่งชี้แสดงความหมาย และใช้เพื่อทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดของสิ่งนั้น เรียกตัวบ่งชี้ทำนาย

อีกทั้ง สุวิมล ติรกานันท์ (2543: 57-58) ได้แบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ ออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1) แบ่งตามลักษณะของตัวบ่งชี้ แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1.1) ตัวบ่งชี้โดยตรง เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงในประเด็นที่ต้องการประเมิน

1.2) ตัวบ่งชี้ใกล้เคียง เป็นตัวชี้วัดลักษณะอื่นที่ใกล้เคียงกับประเด็นที่ต้องการประเมิน อาจใช้ตัวชี้วัดเพียงตัวเดียว หรือชุดของตัวชี้วัดในลักษณะเดียวกัน

1.3) ตัวบ่งชี้ผสม เป็นชุดของตัวบ่งชี้หลายๆ สาขาที่นำมาใช้ร่วมกันเพื่อระบุถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเด็นที่ต้องการประเมิน

2) แบ่งตามลักษณะของกิจกรรม แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

2.1) ตัวบ่งชี้ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ การลงทุน การออม อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.2) ตัวบ่งชี้ทางสังคม ได้แก่ อัตราการอ่านออกเขียนได้ อัตราการเจ็บป่วย

2.3) ตัวบ่งชี้ทางการเมือง ได้แก่ ร้อยละของประชาชนที่ใช้สิทธิการเลือกตั้ง

3) แบ่งตามลักษณะของข้อมูล

3.1) ตัวบ่งชี้ทางกายภาพ ได้แก่ จำนวนผู้คนสัญจรผ่านสะพานที่สร้างขึ้น อัตราการว่างงาน

3.2) ตัวบ่งชี้ด้านความรู้สึกและอารมณ์ ได้แก่ ความพึงพอใจ การยอมรับ

4) แบ่งตามกระบวนการ

4.1) ตัวบ่งชี้สิ่งนำเข้า ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างทรัพยากร ที่ใช้กับผลที่ได้

4.2) ตัวบ่งชี้กระบวนการ ได้แก่ ปริมาณงานที่เสร็จสิ้น ในแต่ละช่วงเวลา

4.3) ตัวบ่งชี้ผลสุดท้ายของโครงการ ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างครัวเรือนที่ได้รับการ

จากการแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ดังกล่าว พบว่ามีลักษณะที่เหมือนกันตรงส่วนสำคัญของการศึกษาตัวบ่งชี้คือ เมื่อกำหนดประเด็นที่จะพิจารณาได้แล้วจะดำเนินการกำหนดตัวบ่งชี้อย่างไรให้มีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน และเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น

2.3 ค่าของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มีค่าที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งค่าของตัวบ่งชี้ได้ 2 ประเภท (สุวิมล ติรภานันท์. 2543: 58-59) คือ

2.3.1) ค่าในเชิงปริมาณ เป็นค่าของตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวเลขโดยใช้สถิติเบื้องต้นมาช่วยในการคำนวณ ได้แก่

- ร้อยละ เช่น ร้อยละของนักเรียนที่สอบผ่านข้อสอบระดับชาติ
- อัตราส่วน เช่น อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู
- สัดส่วน เช่น สัดส่วนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ต่อนักศึกษาทั้งหมด
- จำนวน เช่น จำนวนรถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุ
- ค่าเฉลี่ย เช่น รายได้เฉลี่ยของประชาชนที่ยากจน

2.3.2) ค่าในเชิงลักษณะ เป็นค่าตัวบ่งชี้ที่บรรยายเป็นข้อความไม่สามารถกำหนดเป็นตัวเลขได้ เช่น ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ค่าเหล่านี้ได้มาจากความคิดเห็นในการพิจารณาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในบางกรณีค่าเชิงคุณลักษณะสามารถเปลี่ยนเป็นค่าเชิงปริมาณได้โดยการใช้กลุ่มพิจารณา แล้วคิดเป็นร้อยละหรือสัดส่วนของคนที่มีความเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง

2.4 ลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดี

ในแต่ละประเด็นการประเมินมีตัวบ่งชี้ที่สามารถบ่งบอกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในประเด็นนั้นได้หลายตัว ดังนั้นสิ่งที่สำคัญของขั้นตอนนี้คือการพิจารณาเลือกตัวบ่งชี้ที่ดี (สุวิมล ติรภานันท์. 2543: 59) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

2.4.1) สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมินได้ชัดเจน

2.4.2) เป็นรูปธรรมสามารถวัด หรือสังเกตได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวบ่งชี้ดังกล่าวได้

2.4.3) ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งานประเมิน ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป หากไม่ได้รับการยอมรับถือว่าการประเมินเกิดความล้มเหลว

2.5 หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้

สุวิมล ติรภานันท์ (2543: 56) ได้สรุปการพัฒนาตัวบ่งชี้มี 3 ขั้นตอน คือ
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ หากเป็นข้อมูลปฐมภูมิจะต้องมีการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หรือถ้าเป็นข้อมูลทุติยภูมิก็จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์สำหรับตัวบ่งชี้

ซึ่งสอดคล้องกับ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545: 34-46) ได้สรุปขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาตัวบ่งชี้รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การนิยามตัวบ่งชี้ 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การสร้าง 5) การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และ 6) การจัดเข้าบริบทและการนำเสนอรายงาน โดย 6 ขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Statement of Purposes) เป็นขั้นตอนที่นักวิจัยต้องกำหนดล่วงหน้าว่าจะนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องอะไร และอย่างไร หากนักวิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนย่อมส่งผลให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพสูงและเป็นประโยชน์สมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การนิยามตัวบ่งชี้ (Definition) เป็นตัวชี้แนววิธีการที่จะต้องใช้ในขั้นตอนต่อไปของกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยนักวิจัยต้องกำหนดด้วยว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไรบ้าง และรวมตัวแปรย่อยเป็นตัวบ่งชี้ชื่ออย่างไร ในการกำหนดรายละเอียดสำหรับการนิยามตัวบ่งชี้นั้นทำได้ 3 วิธี

1) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Definition) เป็นนิยามที่ใช้ในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรย่อยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ไว้พร้อมแล้ว นักวิจัยเพียงแต่ใช้วิจารณ์ญาณคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ และนำมาพัฒนาตัวบ่งชี้โดยกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยและกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อย วิธีนี้อาศัยการตัดสินใจและประสบการณ์ของนักวิจัยเท่านั้น ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้ นักวิจัยควรพยายามปรับปรุงจุดอ่อนโดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือการใช้กรอบทฤษฎีกับวิจารณ์ญาณในการเลือกตัวแปรและกำหนดนิยาม

2) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) การนิยามเชิงทฤษฎีทำได้ 2 แบบ โดยแบบแรกเป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนทั้งหมดตั้งแต่การกำหนดตัวแปรย่อย การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยคือนักวิจัยใช้โมเดลหรือสูตรในการสร้างตัวบ่งชี้ตามที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วทั้งหมด และแบบที่สองเป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรย่อย และการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเท่านั้น ส่วนในขั้นตอนการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยแต่ละตัวนั้น นักวิจัยใช้ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ วิธีใช้ในกรณีที่ยังไม่มีผู้ใดกำหนดสูตรหรือโมเดลตัวบ่งชี้

3) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เป็นการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยนั้นในความเป็นจริงมิใช่การกำหนดนิยามจากการศึกษาเอกสารและทฤษฎี

แต่เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อเปรียบเทียบวิธีการกำหนดนิยามเชิงประจักษ์ซึ่งต้องใช้การวิจัยในการนิยาม กับการศึกษาที่มีการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น หรือลิสเรล (linear structural relationship model or LISREL model) จะเห็นว่าสอดคล้องกัน เนื่องจากการกำหนดนิยามเชิงประจักษ์ของตัวบ่งชี้มีงานสำคัญสองส่วน ส่วนแรกเป็นการกำหนดโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร และอย่างไร โดยมีทฤษฎีเป็นพื้นฐานรองรับ โมเดลที่ได้เป็นโมเดลลิสเรลแบบโมเดลการวัด (Measurement model) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) กับตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง (Latent variables) นั่นเอง ส่วนที่สองคือ การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยจากข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิจัย เป็นการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลนั่นเอง กล่าวคือนักวิจัยต้องรวบรวมข้อมูลได้แก่ตัวแปรย่อยทั้งหลายตามโมเดลที่พัฒนาขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์ให้ได้ค่าน้ำหนักตัวแปรย่อยที่จะใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้ โดยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบตามหลักสถิติทำได้สองแบบ คือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และสามารถตรวจสอบความตรงของโมเดลโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูล เมื่อพบว่าโมเดลมีความตรง จึงนำสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยมาสร้างตัวแปรแฝงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลในกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ คือการดำเนินการวัดตัวแปรย่อย ได้แก่ การสร้างเครื่องมือสำหรับวัด การทดลองใช้และการปรับปรุงเครื่องมือ ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การออกภาคสนาม เพื่อใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล และการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่เป็นตัวแปรย่อยซึ่งจะนำมารวมเป็นตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 4 การสร้าง (Construction) เป็นขั้นตอนรวมตัวแปรย่อยและกำหนดค่าน้ำหนักตัวแปรย่อยตามที่ได้นิยามตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Check) เป็นขั้นตอนเพื่อตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ทั้งความเชื่อมั่น (Reliability) ความเที่ยงตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเชื่อถือได้ (Credibility) นอกจากขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพข้างต้น นักการศึกษาหลายท่านพบว่า 1) ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพควรมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ 2) ตัวบ่งชี้ควรตรงกับความต้องการหรือจุดมุ่งหมายของการใช้งาน 3) ตัวบ่งชี้ควรมีคุณสมบัติตามคุณสมบัติของการวัด คือมีความเชื่อมั่นและความเที่ยง ความเป็นปรนัย และใช้ปฏิบัติได้จริง และ 4) คุณสมบัติข้อนี้มีความสำคัญมาก คือควรมีกฎเกณฑ์การวัด (Measurement rules) ที่มีความเป็นกลาง มีความทั่วไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดเข้าบริบท และการนำเสนอรายงาน (Contextualization and Presentation) เป็นขั้นตอนการสื่อสารระหว่างนักวิจัยที่เป็นผู้พัฒนากับผู้ใช้ตัวบ่งชี้

จากขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การพัฒนาตัวบ่งชี้ที่นิยมเชิงทฤษฎี ในการทำวิจัย ซึ่งเป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรและกำหนดวิธีการรวมตัวแปรโดยใช้ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ

2.6 มาตรฐานของการประเมิน

มาตรฐานของการประเมินตามที่คณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินทางการศึกษาได้กำหนดไว้ (เนติ เกลียวเรศ.2541, อ้างอิงจาก Finn. 1997; Mandaus Scriven & Stufflebeam. 1989; Stufflebeam & Skinkfiels. 1990; ศิริชัย กาญจนวาสี. 2537; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ . 2541) ประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) มาตรฐานอรรถประโยชน์ ซึ่งเป็นการประเมินด้านกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมินเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 8 เกณฑ์คือ

- 1.1) มีการระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ
- 1.2) ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน ผู้ประเมินต้องรู้สิ่งที่มุ่งประเมิน
- 1.3) มีการรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง
- 1.4) การแปลความหมายและการตัดสินใจคุณค่ามีความชัดเจน
- 1.5) รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน
- 1.6) การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง
- 1.7) รายงานการประเมินเสร็จทันสำหรับนำไปใช้ประโยชน์
- 1.8) การประเมินส่งผลกระทบในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นมาตรฐานเน้นความเป็นจริงของการประเมิน ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ คือ

- 2.1) วิธีการประเมินสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
- 2.2) การเป็นที่ยอมรับของผู้ถูกประเมินผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- 2.3) ผลที่ได้มีความคุ้มค่ากับผลงาน สามารถนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน ขยายงานหรือล้มเลิก

3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม มุ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่อง กฎ ระเบียบ ศีลธรรม จรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ประกอบด้วย 8 เกณฑ์ คือ

- 3.1) มีการกำหนดข้อตกลงอย่างเป็นทางการ
- 3.2) มีการแก้ปัญหาของการประเมินด้วยความซื่อสัตย์ ไม่บิดเบือนความเป็นจริงอย่างสันติวิธี

3.3) รายงานการประเมินอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผย และคำนึงถึงข้อจำกัดของการประเมิน

3.4) มีการให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของบุคคลทั่วไปอย่างเปิดเผย มีการเผยแพร่ผลการประเมินและเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ศึกษาผลการประเมิน

3.5) มีการคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

3.6) มีการเคารพในการปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลจากบุคคลหลายฝ่ายที่ประเมิน

3.7) มีรายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ ยุติธรรม และเสนอทั้งจุดเด่น จุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน

3.8) ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ

4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพตลอดจนวิธีเก็บข้อมูลตามหลักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 11 เกณฑ์ คือ

4.1) มีการระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน

4.2) มีการวิเคราะห์บริบทของการประเมินในรายงานการประเมินอย่างครอบคลุมและเพียงพอต่อการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3) มีการบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการการประเมินได้อย่างชัดเจน

4.4) มีการบรรยายแหล่งข้อมูลและการได้มาอย่างชัดเจน

4.5) ใช้เทคนิคและเครื่องมือที่มีความตรง และได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีความถูกต้องแม่นยำ

4.6) ใช้เทคนิคและเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง และได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีความคงเส้นคงวา

4.7) มีการจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และรายงาน

4.8) มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.9) มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.10) การลงสรุปที่มีเหตุผลและผลการประเมินสนับสนุน

4.11) มีการเขียนรายงานที่มีความเป็นปรนัย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

นนุช สุภาวัฒนพันธ์ (2542: 166-179) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ISO 9000 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการรวบรวมตัวบ่งชี้ที่ได้จากกรอบความคิดในการวิจัยไปให้ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกตามคุณสมบัติ จำนวน 49 คน พิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลหาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ด้วยค่ามัธยฐาน (Median)

จนได้ตัวบ่งชี้ แล้วทำการคัดเลือกตัวบ่งชี้ด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) โดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 9 จากหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดขอนแก่น จากผู้บริหารโรงเรียน/ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และจากครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 17 คน โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating scale) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าควอไทล์ (Quartile) แล้วพิจารณาฉันทามติ (Consensus) โดยใช้เกณฑ์ที่ตัวบ่งชี้ต้องมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ไม่เกิน 1.50 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.00 และตัดสินคัดเลือกตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดูความเหมาะสมในการบ่งชี้ และความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ คือ ค่ามัธยฐานต้องมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดน้ำหนักคะแนนความสำคัญของตัวบ่งชี้โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean)

2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์ปัจจุบันของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sample) จำนวน 81 คน จาก 6 ตัวอย่างโรงเรียน ซึ่งใช้แบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดอันดับ (Rank) โรงเรียนโดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาเทียบค่ากับสเกล 1-10 แล้วคำนวณหาค่าน้ำหนักคะแนนรวมของตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ความสอดคล้องของเคนดอลล์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดอันดับโรงเรียนของอันดับที่จากการให้คะแนนตามตัวบ่งชี้อันที่พัฒนาขึ้นกับอันดับที่ตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้วยสูตรสหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation coefficient) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้อรวมในการประกันคุณภาพการศึกษาตามการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ISO 9000 มี 4 ขั้นตอน 11 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย และ 135 ตัวบ่งชี้ และ 2) ตัวบ่งชี้อรวมที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงโดยอันดับที่ของคะแนนตามตัวบ่งชี้อรวม และอันดับที่ตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก

ภูริต วาจาบัณฑิตย์ (2549: 132-151) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows 13.00 ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.72 ผลการวิจัยพบว่าการเสริมพลังอำนาจผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ การกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยประเมิน การสร้างทีมการประเมินของหน่วยประเมิน การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยประเมิน การสร้างแรงจูงใจของหน่วยประเมิน สมรรถนะในการทำงานของหน่วยประเมิน การประเมินผลและปรับปรุงงานของหน่วยประเมิน การให้การสนับสนุนของหน่วยประเมิน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของหน่วยประเมิน ความรับผิดชอบในตนเองของผู้ประเมินภายนอก สถานภาพของผู้ประเมินภายนอก ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ประเมินภายนอก และเจตคติที่ดีในการทำงานของผู้ประเมินภายนอก

วันเพ็ญ ผ่องกาย (2549: 167-177) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และนำตัวบ่งชี้ที่ได้มาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดขอบข่ายภารกิจและบทบาทหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ตามขอบข่ายภารกิจและบทบาทหน้าที่ของบุคลากร สพท. โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พร้อมทั้งตรวจสอบภาคสนามใน สพท. โดยใช้แบบสอบถามและจัดสนทนากลุ่ม เพื่อปรับปรุงตัวบ่งชี้ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปสร้างเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยตัวบ่งชี้ที่ได้จากการพัฒนาเครื่องมือมีจำนวน 84 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน 53 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 14 ตัวบ่งชี้ และด้านผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน 17 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สมบูรณ์ตามกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ จากนั้นผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่ได้มาสร้างเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพ และทดลองใช้พร้อมทั้งนำเสนอเกณฑ์ในการประเมินผล และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ภาคสนามใน สพท. สำหรับประชากรในการวิจัยนี้คือ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ 175 เขตพื้นที่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามขั้นตอนของการพัฒนาตัวบ่งชี้และพัฒนาเครื่องมือ คือ ผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 201 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติบรรยายด้วยโปรแกรม SPSS ในขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ และพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมินผลทำโดยหาค่าความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) และวิเคราะห์ปรับปรุงเนื้อหาตัวบ่งชี้โดยศึกษาจากความเชื่อมั่น (แบบสอดคล้องภายใน) ของเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นสำหรับใช้ประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ส่วนขั้นตอนของการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรใน สพท. วิเคราะห์โดยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และหาความถี่เป็นคำร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ได้ตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 84 ตัวบ่งชี้ โดยแยกเป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะการปฏิบัติงาน ตัวบ่งชี้กระบวนการปฏิบัติงานและตัวบ่งชี้ผลสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 83.33-100 เปอร์เซนต์ และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมในเนื้อหา (จากการให้คะแนน 1-5 คะแนน ตาม Likert Scale) ระหว่าง 4.08-5.00 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ระหว่าง 3.84-4.91 คะแนน โดยตัวบ่งชี้สมรรถนะที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาและวิธีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้มาตรฐานตัวบ่งชี้กระบวนการที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการจัดทำแผนงานและแนวทางการดำเนินงาน

ประกันคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ตัวบ่งชี้ผลสำเร็จการปฏิบัติงานที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ มีนโยบาย แผนงานและรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนให้สถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

2) ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ทุกเขตพื้นที่การศึกษามีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนผลการปฏิบัติงานสูงสุดคือ ด้านสมรรถนะการปฏิบัติงาน รองลงมาคือด้านกระบวนการและผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามลำดับ

วารุณี ลัภนโชคดี (2550: 238-245) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้รวมการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา : การวิเคราะห์ความไม่แน่นอนและความไว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพของรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและตัวบ่งชี้รวมคุณภาพรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย คือ รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และ สมศ. ให้การรับรองรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว เป็นรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานการประเมินตนเองประเภทละ 200 ฉบับ (ผู้วิจัยสามารถรวบรวมรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานประเมินตนเองของสถาบันเดียวกันได้จำนวน 200 ฉบับ และ 173 ฉบับ ตามลำดับ) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนจำนวนสถาบันในแต่ละกลุ่ม (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางและวิทยาลัยชุมชน) จากรายงานการประเมินทั้งหมด 520 ฉบับ เป็นรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานการประเมินตนเองประเภทละ 260 ฉบับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบรายการตรวจสอบสำหรับการประเมินงานประเมินโครงการ ที่พัฒนาโดย Stufflebeam ในปี 1999 มีลักษณะเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Check list) ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านคือ มาตรฐานหลักด้านอัตถประโยชน์ มาตรฐานหลักด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานหลักด้านความเหมาะสมชอบธรรม และมาตรฐานหลักด้านความถูกต้อง รวมมาตรฐานย่อยสำหรับประเมินคุณภาพรายงานการประเมิน 30 มาตรฐาน โดยแต่ละมาตรฐานย่อยประกอบด้วยประเด็น 6 ประเด็น ทำให้มีประเด็นสำหรับประเมินคุณภาพรายงานการประเมินฯ ทั้งหมด 180 ประเด็น การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย 2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งพัฒนาคอบความคิดและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย 3) รวบรวมรายงานการประเมินตนเองและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และ สมศ. ให้การรับรองแล้ว 4) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง การประเมินคุณภาพและรายงานผลการประเมินคุณภาพรายงานการประเมินตนเองและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา เป็นรายฉบับ ส่วนที่สอง การสังเคราะห์

ผลรายงานการประเมินตนเองและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา พร้อมทั้งสรุปจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและแนวทางการพัฒนารายงานการประเมินฯ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และส่วนที่สาม การพัฒนาตัวบ่งชี้รวม 3 ชุด โดยใช้การวิเคราะห์ความไม่แน่นอน การวิเคราะห์ความไว ได้แก่ ชุด 1 ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ชุด 2 ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพของรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา และชุด 3 ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพของรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา และ 5) การประมวลข้อค้นพบเพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1) รายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีคุณภาพใกล้เคียงกันคือ รายงานฯ ของสถาบันฯ ทุกแห่งมีคุณภาพในภาพรวมระดับพอใช้ มีคุณภาพในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้และด้านความเหมาะสมชอบธรรมอยู่ในระดับพอใช้ และมีคุณภาพในมาตรฐานด้านความถูกต้องอยู่ในระดับควรปรับปรุง รายงานของสถาบันฯ ทุกประเภท ยกเว้นรายงานฯ ของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางส่วนใหญ่มีคุณภาพในมาตรฐานด้านอัตถประโยชน์อยู่ในระดับดี ส่วนรายงานฯ ของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางส่วนใหญ่มีคุณภาพในมาตรฐานด้านอัตถประโยชน์อยู่ในระดับดี มีรายงานฯ เพียงส่วนน้อยมากที่มีคุณภาพอยู่ในระดับควรปรับปรุง

2) รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน คือ รายงานฯ ส่วนใหญ่มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ มีรายงานฯ เพียงส่วนน้อยที่มีคุณภาพในระดับดี โดยรายงานฯ ของทุกสถาบันมีคุณภาพด้านอัตถประโยชน์อยู่ในระดับดี และมีคุณภาพในมาตรฐานด้านความเหมาะสมชอบธรรมอยู่ในระดับพอใช้ รายงานส่วนใหญ่มีคุณภาพในมาตรฐานด้านความถูกต้องอยู่ในระดับพอใช้ แต่ยังมีรายงานที่มีคุณภาพอยู่ในระดับควรปรับปรุง วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันประเภทเดียวที่ทุกสถาบันในกลุ่มมีคุณภาพในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับดี รายงานฯ ส่วนใหญ่ของสถาบันประเภทที่เหลือทั้งหมด มีคุณภาพในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับพอใช้

3) ผลการวิเคราะห์ความไม่แน่นอนของตัวบ่งชี้รวมที่แสดงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาพบว่า ลำดับที่ของสถาบันฯ มีความแปรปรวนที่เกิดจากการใช้รูปแบบการรวมที่แตกต่างกัน แหล่งความไม่แน่นอนที่มีอิทธิพลต่อความแปรปรวนของลำดับที่ของสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมากที่สุดคือการให้น้ำหนักตัวบ่งชี้อยู่ รองลงมาคือ การปรับค่าตัวบ่งชี้อยู่ให้เป็นมาตรฐานและการรวมตัวบ่งชี้อยู่เข้าด้วยกัน ตามลำดับ

4) ผลการวิเคราะห์ความไม่แน่นอนของตัวบ่งชี้รวมที่แสดงคุณภาพของรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา พบว่าความแปรปรวนของลำดับที่คุณภาพของรายงานฯ ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการรวมที่แตกต่างกันมีน้อยมาก การจัดลำดับที่คุณภาพรายงานโดยใช้ค่าตัวบ่งชี้รวมที่เป็นค่าเฉลี่ยของผลการประเมินใน 4 มาตรฐานนั้นเป็นการจัดลำดับที่ที่ไม่มีความลำเอียง

นิวัฒน์ สุขประเสริฐ (2553: 82-84) พัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีวิธีการ ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน เริ่มด้วยขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ โดยศึกษาแนวคิด งานวิจัย และสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ตัวบ่งชี้และจัดทำร่างแบบสนทนากลุ่ม ดำเนินการสนทนากลุ่มที่ได้กำหนดไว้ นำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามความเป็นไปได้ในการนำ ตัวบ่งชี้(ร่าง) ไปใช้สำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย 2.1 นำข้อมูลจากตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม 2.2 ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ (IOC) 2.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับผู้บริหาร จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อ 2.4 นำแบบสอบถามที่จัดทำเป็น ฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีเดลฟาย จำนวน 2 รอบ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพ สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย นาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้ 3.1 นำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการคัดเลือกในขั้นตอนที่ 2 มาสร้าง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของไลเคิร์ท 3.2 นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร อาจารย์ ศิษย์เก่า เพื่อหาความเหมาะสมในการนำ ตัวบ่งชี้ไปใช้ 3.3 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ ศิษย์เก่า เทียบกับ เกณฑ์ 3.00 โดยใช้ t-test (One-Sample) คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์มาเป็นตัวบ่งชี้สำหรับ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการวิจัย พบว่า ได้รูปแบบองค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ 51 ตัวบ่งชี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ จะเห็นได้ว่า แนวทาง ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ขึ้นการกำหนดวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ใช้การนิยามเชิงทฤษฎี และเชิงประจักษ์ โดยการนำนิยามเชิงทฤษฎีมาใช้ ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุน ในการคัดเลือกตัวแปรย่อยและการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย หลังจากนั้นกำหนดน้ำหนัก ตัวแปรย่อย โดยใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งการ วิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์การนิยามเชิงทฤษฎีมาใช้ในกระบวนการวิจัย และจากข้อมูลข้างต้น เกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ คือตัวบ่งชี้ที่ได้ต้องมีความถูกต้อง เป็นประโยชน์ เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง

ตอนที่ 3 เกณฑ์การประเมิน

3.1 ความหมายของเกณฑ์การประเมิน

พัสวี่ จริตรธรรม (2538) ให้ความหมายของเกณฑ์ไว้ว่า เป็นข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ใน การตัดสินคุณภาพหรือพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัด

อุทุมพร จามรมาน (2544) ให้ความหมายของเกณฑ์ไว้ว่า เป็นตัวเปรียบเทียบผลการดำเนินงานเพื่อตัดสิน อันเป็นความคาดหวังว่าคนหรือกลุ่มคนจะทำได้จนถึงระดับที่กำหนด เกณฑ์อาจเป็น ค่า ตัวเลข หรือคุณลักษณะ และอาจมีหลายระดับ

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2549-2550) ให้ความหมายของเกณฑ์การประเมิน (rubric) เป็นแนวทางให้ระดับคุณภาพเพื่อประเมินงาน หรือการปฏิบัติของผู้เรียนในการสร้างรูปรีด

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (2558) ให้ความหมายของเกณฑ์ไว้ว่า เป็นเครื่องมือสำหรับให้คะแนนในการประเมินการปฏิบัติงาน และหรือผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้มอบหมายให้ปฏิบัติ

กล่าวได้ว่า เกณฑ์ หมายถึง ข้อกำหนดที่ใช้ในการตัดสินผลการดำเนินงานว่าสามารถปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้หรือไม่

3.2 รูปแบบทั่วไปของเกณฑ์การประเมิน

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2549-2550. 7-9) ได้กล่าวถึงรูปแบบทั่วไปดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินประกอบด้วย มาตรวัดตามจำนวนระดับความแตกต่างของงานเป็นแบบต่อเนื่อง กำหนดค่า 4, 5 หรือ 6 เป็นค่าสูงสุดของการประเมินและให้ค่า 1 หรือ 0 เป็นค่าต่ำสุดของการประเมินนั้น

2) มีคำอธิบายของเกณฑ์การประเมินตามคุณภาพงานหรือระดับการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และไม่ลำเอียงต่อผลการประเมิน

3) เกณฑ์การประเมินอาจเป็นการประเมินโดยรวม (holistic) หรือประเมินประเมินแยกประเด็น (analytic) ถ้าเป็นการประเมินโดยรวมจะมีเพียงเกณฑ์เดียวประเมินผลงานหรือการปฏิบัติโดยรวม ถ้าเป็นการประเมินแยกประเด็นจะมีเกณฑ์การประเมินหลายเกณฑ์ตามมิติที่กำหนดไว้ โดยแต่ละมิติจะได้รับการประเมินที่เป็นอิสระต่อกัน

4) เกณฑ์การประเมินแบ่งตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ มี 3 ประเภท คือ เกณฑ์การประเมินทั่วไป เกณฑ์การประเมินเฉพาะ และเกณฑ์การประเมินภาระงานจำเพาะ

เกณฑ์การประเมินทั่วไป (generic) เป็นเกณฑ์กว้างๆ ที่สามารถใช้ได้หลายสถานการณ์ เช่น เกณฑ์การประเมินการติดต่อสื่อสาร หรือการแก้ไขปัญหา

เกณฑ์การประเมินเฉพาะ (genre) ใช้ประเมินการปฏิบัติงานที่เฉพาะลงมา เช่น เกณฑ์การประเมินการพูด หรือการเล่าเรื่อง

เกณฑ์การประเมินภาระงานจำเพาะ (task specific) เป็นเกณฑ์ประเมินลักษณะเฉพาะของงานหนึ่งๆ เท่านั้น

เกณฑ์การประเมินอาจจะเป็นเกณฑ์ระยะยาว (longitudinal) จะเน้นประเมินความก้าวหน้าหรือพัฒนาการในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นการพัฒนาสู่ความรอบรู้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กล่าวได้ว่า เกณฑ์การประเมินประกอบด้วยมาตรวัดตามจำนวนระดับที่แตกต่างกัน โดยมีคำอธิบายของแต่ละระดับการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจทำการประเมินในรูปแบบของภาพรวม หรือแยกเป็นรายประเด็นก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ปฏิบัติ

3.3 ประเภทของเกณฑ์

พัลลวี จริตธรรม (2538) รวบรวมเทคนิควิธีการแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะต่างๆ ของนักวัดและประเมินผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม 8 แบบดังนี้

1) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามข้อตกลงเบื้องต้น แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์สถานะ และเกณฑ์ช่วงต่อเนื่อง ในการแบ่งประเภทเกณฑ์วิธีนี้ใช้ในการประเมินสมรรถภาพหรือความสามารถ โดยเกณฑ์สถานะของความสามารถมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า ผู้รอบรู้ที่ตอบข้อสอบถูกทุกข้อ นั่นคือคะแนนสอบได้ 100 เปอร์เซนต์ แต่เกณฑ์ช่วงต่อเนื่องมีการพิจารณาความแตกต่างของระดับความสามารถในการปฏิบัติของผู้ที่มีความรอบรู้

2) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามวิธีการพัฒนาเกณฑ์ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์การตัดสินที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ หมายถึง การตัดสินโดยบุคคลเดียวหรือตัดสินบุคคลหลายคนก็ได้ โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมการปฏิบัติมาเป็นตัวชี้แนะในการตัดสิน และเกณฑ์การนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาตัดสิน หมายถึง การตัดสินที่ใช้กลุ่มผู้สอบกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มก็ได้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ จากนั้นก็นำข้อมูลต่างๆ มาปรับเป็นเกณฑ์การตัดสิน

3) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามกระบวนการกำหนดมาตรฐาน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาจากการนำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ และเกณฑ์ที่มีการปรับมาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์ที่นำค่าที่ได้จากการกำหนดมาตรฐานมาปรับใหม่ เพราะว่าค่าที่ได้จากการกำหนดมาตรฐานเป็นค่าที่ได้มาโดยประมาณและอาจคลาดเคลื่อน

4) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามระดับคะแนนที่เป็นมาตรฐาน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์ที่มีมาตรฐานระดับคะแนนเดียว หมายถึง การกำหนดคะแนนที่ใช้ในการตัดสินเพียงระดับเดียว และเกณฑ์ที่มีมาตรฐานหลายระดับคะแนน หมายถึง การกำหนดคะแนนที่ใช้ในการตัดสินหลายระดับ เช่น A B C และ D

5) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะของเกณฑ์ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมพัทธ์ หมายถึง เกณฑ์ที่พัฒนามาจากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของนักเรียนกลุ่มเดียวหรือต่างกลุ่มว่ามีความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่ม และเกณฑ์สัมบูรณ์ หมายถึง เกณฑ์ที่พัฒนาจากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของนักเรียนกับคะแนนที่กำหนดไว้ เช่น ผ่าน/ไม่ผ่าน

6) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะของการตัดสิน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์อัตนัย หมายถึง เกณฑ์ที่มีการกำหนดเป็นแบบสรุปรวม (Holistic Criteria) โดยผู้ตัดสินมีอิสระใน

การกำหนดเกณฑ์เองหรือเป็นการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง และเกณฑ์ปรนัย หมายถึง เกณฑ์ที่มีการกำหนดคะแนนที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดไว้ล่วงหน้า

7) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามรายละเอียดของสิ่งที่ปฏิบัติในการตัดสิน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์รูปธรรม หมายถึง เกณฑ์กติกามีลักษณะทางกายภาพในการตัดสิน และเกณฑ์นามธรรม หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นคุณลักษณะในการตัดสิน

8) การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามมาตราที่ใช้ในการกำหนดการให้คะแนน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เกณฑ์เชิงปริมาณ หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดว่าได้คะแนนเท่าไรจึงจะได้รับรางวัล และ เกณฑ์เชิงคุณภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ไม่มีผลบังคับโดยตรง เป็นข้อตกลงที่ร่วมกันพิจารณากำหนดขึ้นเพื่อนำไปใช้เฉพาะการ

อุทุมพร จามรมาน (2544) ได้จำแนกเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่

1) เกณฑ์ตามเนื้อหาสาระ เป็นการระบุว่า คนมีเนื้อหาอะไรบ้าง นิยมใช้ในเรื่องหลักสูตร (ไม่คำนึงถึงระดับความสามารถ)

2) เกณฑ์ตามการปฏิบัติ เป็นการระบุว่า คนสามารถปฏิบัติงานดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หรือมีความรู้มากน้อยเพียงใด เท่าไร โดยเกณฑ์ตามการปฏิบัติแยกได้ 4 แบบ คือ

2.1) เกณฑ์ขั้นต่ำ เป็นการระบุว่า อย่างน้อยที่สุดควรทำอะไรได้บ้าง

2.2) เกณฑ์ขั้นสูง เป็นการระบุว่า อย่างมากคนควรทำอะไรได้บ้าง

2.3) เกณฑ์มาตรฐาน เป็นการระบุว่า ตัวเทียบอยู่ระดับที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ เป็นค่ากลาง หรืออยู่ระดับกลาง ไม่สูงหรือต่ำ

2.4) เกณฑ์ตามความคาดหวัง เป็นการระบุว่า คนที่อยู่ในข่ายที่ศึกษา ควรจะมีผลงาน ปฏิบัติงาน ค่าคะแนน ในระดับใด

จัสมิน และไรอัน (วรวิทย์ กองกระโทก. 2545; อ้างอิงจาก Jasmin (1993) and Ryan (1994)) จำแนกเกณฑ์ในการประเมินออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน โดยอธิบายลักษณะงานในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน โดยเกณฑ์ในการประเมินภาพรวมส่วนใหญ่จะประกอบด้วย 3-6 ระดับ เกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ ซึ่งจะยึดเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

2) เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analysis Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนนโดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะงานในส่วนนั้นๆ ไว้อย่างชัดเจน

กล่าวได้ว่า การแบ่งประเภทของเกณฑ์ดังกล่าวของจัสมินและไรอัน กับ พัสวี จริธรรม มีลักษณะที่เหมือนกันคือ การแบ่งประเภทของเกณฑ์ตามลักษณะของการตัดสิน (2 ประเภท คือ เกณฑ์อัตนัย แบบสรุปรวม กับ เกณฑ์ปรนัย แบบชัดเจนแน่นอน) คล้ายกับ เกณฑ์การประเมินใน

ภาพรวมและแบบแยกส่วน กล่าวคือ เกณฑ์ปรนัย หรือแยกส่วน จะมีการกำหนดแนวทางการให้คะแนนที่ชัดเจนแน่นอน ส่วนเกณฑ์อัตนัย หรือภาพรวม จะพิจารณาจากภาพรวม กว้าง ๆ โดยอธิบายลักษณะงานในแต่ละระดับ ประกอบด้วย 3-6 ระดับ อีกทั้งในการศึกษาประเภทของเกณฑ์นั้น ขึ้นอยู่กับว่าเราจะใช้เกณฑ์ในการประเมินสิ่งใด เกณฑ์มีความสอดคล้องกับสิ่งที่จะประเมินหรือไม่

3.4 ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์การประเมิน

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (2558) ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การประเมินดังนี้

1) กำหนดรายการประเมิน กำหนดตามคุณลักษณะของสิ่งที่ถูกประเมินดังนี้

1.1) รวบรวมรายการประเมิน

- การประเมินการปฏิบัติงานหรือกระบวนการทำงาน เป็นการนำโครงสร้างกระบวนการทำงานมาเขียนเป็นรายการประเมิน
- การประเมินชิ้นงานหรือผลผลิตของการทำงาน เป็นการนำคุณลักษณะสำคัญของชิ้นงานมาเขียนเป็นรายการประเมิน

1.2) จัดลำดับความสำคัญของรายการประเมินที่รวบรวมไว้

1.3) รวบรวมรายการประเมินแต่ละรายการที่มีความสำคัญเท่ากันไว้ ส่วนรายการประเมินที่สำคัญอื่นที่มีความซับซ้อน ก็ให้ย่อรายการประเมินนั้นเป็นรายการประเมินย่อยๆ เพื่อให้มีความสำคัญใกล้เคียงกัน

รายการประเมินที่สำคัญที่เลือกไว้ต้องสามารถวัดหรือสังเกตได้อย่างชัดเจน หากวัดหรือสังเกตได้ยากก็ควรปรับปรุงหรือเขียนใหม่ให้ชัดเจนเข้าใจตรงกัน

2) กำหนดระดับคุณภาพของรายการประเมิน กำหนดเป็นมาตรวัดประมาณค่า ดังนี้

2.1) กำหนดจำนวนระดับคุณภาพที่ต้องการ แล้วให้คำหรือความหมายเป็นข้อความหรือตัวเลข เช่น กำหนดเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง หรือ 4 3 2 1 จำนวนระดับคุณภาพที่กำหนดขึ้นอยู่กับความต้องการความละเอียดในการประเมิน

2.2) เขียนบรรยายคำ หรือความหมายของระดับคุณภาพของรายการประเมินแต่ละรายการทุกระดับคุณภาพ การเขียนให้บรรยายให้เริ่มต้นจากระดับคุณภาพสูง อาจเขียนเป็นข้อๆ หรือความเรียงก็ได้

ตอนที่ 4 เทคนิคเดลฟาย

การวิจัยอนาคต หรือเรียกว่าการวิจัยเชิงอนาคตเป็นวิธีวิจัยแบบหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาจนมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ ประการแรก เพื่อกำหนดอนาคตของหน่วยงาน/องค์กร และประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ศึกษา ตัดสินใจ เลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาหน่วยงาน/องค์กร ให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548)

Delphi เป็นกระบวนการกลุ่มที่ไม่มีการเผชิญหน้าระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมาร่วมในโครงการ เนื่องจากใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำให้จัดปัญหาในเรื่องการที่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีอิทธิพลทางด้านความคิดต่อกลุ่มอันทำให้บุคคลอื่นไม่สะดวกใจในการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังมีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่มเพื่อทบทวนคำตอบตนเองหลังจากรับรู้เห็นคำตอบของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548: 220; อ้างอิงจากสุวิมล ว่องวาณิช. 2531ข) เทคนิคนี้ยังเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีความรู้แต่จำกัดด้านทักษะการอภิปรายกลุ่ม เป็นเทคนิคที่ต้องการเพิ่มประสิทธิผลของปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มโดยจัดอิทธิพลของบุคลิกภาพของบุคคลที่โน้มน้าวให้บุคคลอื่นคล้อยตาม

การใช้เทคนิคเดลฟายมีข้อตกลงเบื้องต้น 2 ประการ ได้แก่ 1) การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลจะมีความเที่ยงตรงมากกว่าการตัดสินใจโดยคนเดียว และการตัดสินใจจะมีความเที่ยงตรงมากขึ้นหากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในประเด็นนั้นๆ 2) การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลจะมีความเชื่อมั่นมากขึ้น และหากไม่มีการเผชิญหน้าระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะสามารถลดผลกระทบจากอิทธิพลจากอคติและความคิดของกลุ่มได้ (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548: 221; อ้างอิงจาก Martorella. 1991; Murry & Hammons. 1995a, 1995b; สุวลี ทวีบุตร. 2540)

4.1 ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

ลินสโตน และทูรอฟ (อาทิตยา ดวงมณี. 2541; อ้างอิงจาก Linstone and Turoff. 1975) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นกระบวนการที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อรวบรวมความคิดเห็นการตัดสินใจในต่อประเด็นปัญหาต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ พร้อมทั้งมีการให้ข้อสรุป และผลย้อนกลับ (Feed Back) ให้บุคคลนั้นๆ ได้พิจารณา”

ทอร์นตัน และคณะ (นนุช สุภาวิณพันธ์. 2542: 51; อ้างอิงจาก Thornton and others. 1975) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา และตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เป็นวิธีการที่จะขัดเกลา และได้รับความเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง”

อุทุมพร จามรمان (2540: 131) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เทคนิคเดลฟายคือ เทคนิคที่สกัดความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเอกฉันท์ เพื่อการตัดสินใจ เทคนิคเดลฟายเป็นการจัดกระทำเป็นกลุ่ม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการพิจารณาคำตอบเป็นข้อๆ เทคนิคเดลฟายช่วยให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบของตน และอาจแก้ไขคำตอบของตนหลังจากที่ได้ข้อมูลย้อนกลับ”

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย หมายถึง กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ ผ่านแบบสอบถาม โดยปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นฉันทามติและมีความน่าเชื่อถือที่สุด

4.2 กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายเป็นการหาความเห็นร่วมที่ถึถ้วน รอบคอบโดยอิสระของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งใช้อนุกรมของแบบสอบถาม ถ้ามย้ากันหลายครั้ง โดยทั่วไปฉบับแรก จะกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ต้องการทราบ และแบบสอบถามฉบับต่อไปได้มาจากการปรับปรุงแบบสอบถามฉบับก่อน โดยที่กระบวนการนี้จะสิ้นสุดเมื่อได้รับความเห็นสอดคล้องกันหรือได้ข้อมูลเพียงพอแล้ว (อเนก พ. อนุกุลบุตร. 2556: 85-86)

เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย จะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญ รูปแบบของแบบสอบถามใช้ทั้งสองประเภทคือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า (โดยทั่วไปใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ) เทคนิคเดลฟายที่พัฒนามาแบบดั้งเดิม (Traditional Delphi Technique) จะเก็บข้อมูลรอบแรกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ส่วนรอบต่อมาจะใช้แบบปลายปิด

การเก็บข้อมูลในรอบแรกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นกว้างๆ จากผู้เชี่ยวชาญ สำหรับแบบสอบถามในรอบที่สองพัฒนามาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบแรก โดยนำความคิดเห็นทั้งหมดจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่าแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจัดลำดับความสำคัญหรือคาดการณ์แนวโน้มในแต่ละข้อ

การจัดทำแบบสอบถามในรอบที่สามนั้น จะมีการนำคำตอบของแต่ละข้อที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่สองทั้งหมดมาคำนวณค่าสถิติ ประเด็นที่ต้องพิจารณาในการจัดทำแบบสอบถามคือ การเลือกค่าสถิติที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) หรือความถี่ร้อยละ เป็นต้น

4.3 ผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น ผลการวิจัยจะมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญและจำนวนผู้เชี่ยวชาญ การใช้เทคนิคนี้จึงควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริงหรือเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบมีประสบการณ์ในประเด็นที่ศึกษา (เมอร์รี่ และ แฮมมอน (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548: 224; อ้างอิงจาก Murry & Hammons, 1995a, 1995b))

ตาราง 4 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าโครงการ

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (panel size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (error reduction)	การเปลี่ยนแปลงสุทธิ (net change)
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

ที่มา: แมคมิลแลน (เกษม บุญอ่อน. 2522. อ้างอิงจาก Macmillan. 1971)

จากการศึกษาของ แมคมิลแลน (เกษม บุญอ่อน. 2522; อ้างอิงจาก Macmillan .1971) พบว่า หากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีขนาดตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมากจนคงที่ ดังตาราง ผู้ที่ใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บข้อมูลจึงมักมีการอ้างอิงผลการวิจัยจากตารางนี้เป็นการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญไม่ต่ำกว่า 17 คน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) หาค่าฐานนิยม และมัธยฐานเป็นค่าโน้มสู่ตรงกลาง และพิสัยระหว่างควอไทล์
- 2) หาค่าพิสัยควอไทล์ โดยหาผลต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 แล้วเฉลี่ย

4.5 เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์ทั้งแต่ละข้อ และสรุปรวมทุกข้อ จากมาตรฐานค่า 5 ระดับดังนี้ (อเนก พ. อนุกุลบุตร. 2556: 87)

- 1) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ต้องไม่เกิน 1.5
- 2) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่าง มัธยฐาน กับ ฐานนิยมไม่เกิน 1.00

4.6 ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟายมีดังนี้ (อเนก พ. อนุกุลบุตร 2556: 88)

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

- 1) สามารถหาฉันทามติเรื่องที่ต้องการจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้อย่างประหยัดค่าใช้จ่าย และมีความยืดหยุ่นสูง

2) จันทามติที่ได้มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นสูง เพราะ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งได้คำตอบที่รอบคอบ เพราะกลั่นกรองจากการตอบหลายรอบ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญมีความอิสระในการออกความคิดเห็น

3) ผู้เก็บข้อมูลสามารถให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลำดับความสำคัญและความเห็นอื่นอย่างกว้างขวาง

ข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

1) ความคลาดเคลื่อนและข้อจำกัดในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ
2) ขาดการร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะเป็นงานค่อนข้างหนักและต่อเนื่องยืดเยื้อ อาจไม่มีเวลาพอ

3) ต้องมีการวิเคราะห์คำตอบอย่างละเอียดในแต่ละรอบ ต้องระมัดระวังความลำเอียงเป็นพิเศษ

4) แบบสอบถาม สูญหาย ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย

ไพบุลย์ เปาณิล (2543: 145-158) ได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐานด้านสื่อการเรียนการสอน และห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย และดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนวิธีระบบ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บัณฑิตเทคโนโลยีการศึกษาศาสนาบัณฑิต 300 คน อาจารย์โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาศาสนาบัณฑิต 120 คน ผู้เชี่ยวชาญระบบประกันคุณภาพการศึกษา 17 คน แบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่าและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนคำถามปลายเปิดใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าร้อยละ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดยองค์ประกอบในการประกันคุณภาพโปรแกรมวิชากำหนดไว้ 6 องค์ประกอบ มี 71 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความคิดเห็นวาระบบประกันคุณภาพการศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ แต่ละข้อ มีระดับความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ($Mdn. > 4.00$) และความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญมีค่าความสอดคล้องในระดับมากถึงมากที่สุด ($IR < 1.00$) ทุกข้อ 2) อาจารย์ผู้สอนประจำโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาศาสนาบัณฑิต เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนที่กำหนดเป็นพื้นฐานโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษากว่า 8 กลุ่ม รวม 71 ชนิด มีความเหมาะสมที่จะกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษากว่า 9 ห้อง อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{X} > 4.20$)

ทั้งสี่ด้านการเรียนการสอนและห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับสูงมาก ($S.D. < 1.00$)

พรณี สุโพธิ์ไชย (2547: 102-115) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย และศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในบัณฑิตวิทยาลัยที่มีต่อตัวบ่งชี้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน 2) การเรียนการสอน 3) การวิจัย 4) การบริหารและจัดการ 5) การเงินและงบประมาณ 6) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ กลุ่มที่ 2 บุคลากรในบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีทั้งหมดจำนวน 30 ตัวบ่งชี้ สามารถนำไปใช้เป็นตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานได้ จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ 17 เกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงาน 2) ความคิดเห็นของบุคลากรในบัณฑิตวิทยาลัยที่มีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงาน พบว่าความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทุกตัวบ่งชี้ และทุกเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงาน

ยุพเรข พิพัฒน์พงศธร (2554: 181-187) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารอบคุณลักษณะ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) การนำตัวบ่งชี้ไปทดลองใช้จริงเพื่อการตอบสนองคุณภาพของตัวบ่งชี้การประเมิน คุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน 1) ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย 2. การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากตัวแทนกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากร ที่เป็นคณะกรรมการระบบบริหารความรู้หรือ

การจัดการความรู้ ของหน่วยงานในสังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 16 คน โดยตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ และความเป็นไปได้ในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมิน ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การกำหนดคะแนนเกณฑ์การประเมินของตัวบ่งชี้การประเมิน คุณลักษณะ ทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย มีตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบตามเกณฑ์ ที่กำหนดรวมทั้งสิ้น 170 ตัวบ่งชี้และมีคะแนนเกณฑ์การประเมินครบในทุกองค์ประกอบย่อย และ 3) การทดลองใช้ตัวบ่งชี้การประเมินเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะ การเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน จากบุคลากร 8 ประเภท โดย ได้รับแบบประเมินกลับคืนมาทั้งสิ้น 310 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.15 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่าตัวบ่งชี้การประเมินทุกด้านมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

สุนทรี ประจวบเหมาะ (2556: 59-60) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคประชาคมอาเซียน โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน และการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 18 คน จำนวน 2 รอบ วิเคราะห์ความสำคัญและ ความสอดคล้อง โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประชาคมอาเซียนนั้น บทบาทการบริหารงานวิชาการ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก มีการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการเรียนรู้ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี รักษาเอกลักษณ์ของชาติ และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดย ต้องสนใจความก้าวหน้าทางการศึกษาของประเทศอาเซียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ทางวิชาการระดับสากล และสามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐานสากล ตรงกับความต้องการทาง เศรษฐกิจ กำหนดหลักสูตรสถานศึกษาตามศักยภาพของโรงเรียน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนของตนเอง 2) บทบาทการพัฒนาครูผู้สอน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ ความสามารถทางภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำที่หลากหลาย 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมีความมุ่งมั่น และตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการและ ภาษาอังกฤษ พัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ สามารถ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ และเชื่อมโยงผสมผสาน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเทคนิคเดลฟายพบว่า เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิค การวิจัยที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการหาคำตอบ หรือการตัดสินใจลงข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างเป็นระบบที่ปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหัวใจสำคัญของเทคนิค เดลฟาย คือ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จะต้องมีความชัดเจน ง่ายแก่การอ่านและผู้ตอบเข้าใจ ตรงกันคำถาม ซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการดำเนินงานนั้น เริ่มด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ในการยกร่าง นำไป สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ หรือสอบถามผู้เชี่ยวชาญถึงประเด็นอย่างกว้างๆ เพื่อนำมาสร้าง แบบสอบถาม ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ไข เป็นต้น แต่พบว่าหลังจากได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จะมีการนำไปศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์อีกด้วย และหัวใจสำคัญของเทคนิคเดลฟายอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้วิจัยเองต้องวางแผนอย่างรอบคอบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพราะมีทั้งข้อดีข้อเสียและตัวแปรสอดแทรก ที่ทำให้การวิจัยไม่สำเร็จได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาตามข้างต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา และ 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

1.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญว่าต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้

- 1) เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับผู้บริหาร ตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพการศึกษา หรือคณะกรรมการบอร์ด
- 2) มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา
- 3) มีประสบการณ์ในการจัดทำตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านการอาชีวศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 4) มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน และประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความครอบคลุมของร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ตัวอย่างประเด็นสัมภาษณ์

จากร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกด้านอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ท่านคิดว่าจะมีความครอบคลุมในการนำไปใช้กำหนดเป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาหรือไม่ และควรมีสมรรถนะใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่ อย่างไร

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน
- 2) ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาโดยใช้การสังเคราะห์เอกสาร
- 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาความเหมาะสมและความครอบคลุมของประเด็นสัมภาษณ์

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เกี่ยวกับความครอบคลุมของร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
- 2) นำร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุม โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
- 3) ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาปรับแก้ไขร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 คน ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 แสดงว่าตัวบ่งชี้บ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษามีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการประเมินได้
- 5) สร้างเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา รายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความครอบคลุมของร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยระยะที่ 1

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

2.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญว่าต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้

- 1) เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับผู้บริหาร ตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพการศึกษา หรือคณะกรรมการบอร์ด
- 2) มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา
- 3) มีประสบการณ์ในการจัดทำตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านการอาชีวศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. แบบประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																				หมายเหตุ	
	ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
เกณฑ์การประเมิน รายตัวบ่งชี้																						
เกณฑ์การประเมิน รายองค์ประกอบ																						

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน
- 2) ร่างแบบประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา
- 3) นำแบบประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาความถูกต้องก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ในการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น
- 2) ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อหาฉันทมติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจำนวนรอบการใช้เทคนิคเดลฟายนั้นพิจารณาจาก 1) ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป 2) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 และ 3) ค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1.00 หากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามเกณฑ์ข้างต้น แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉันทมติ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลถือว่าเสร็จสมบูรณ์

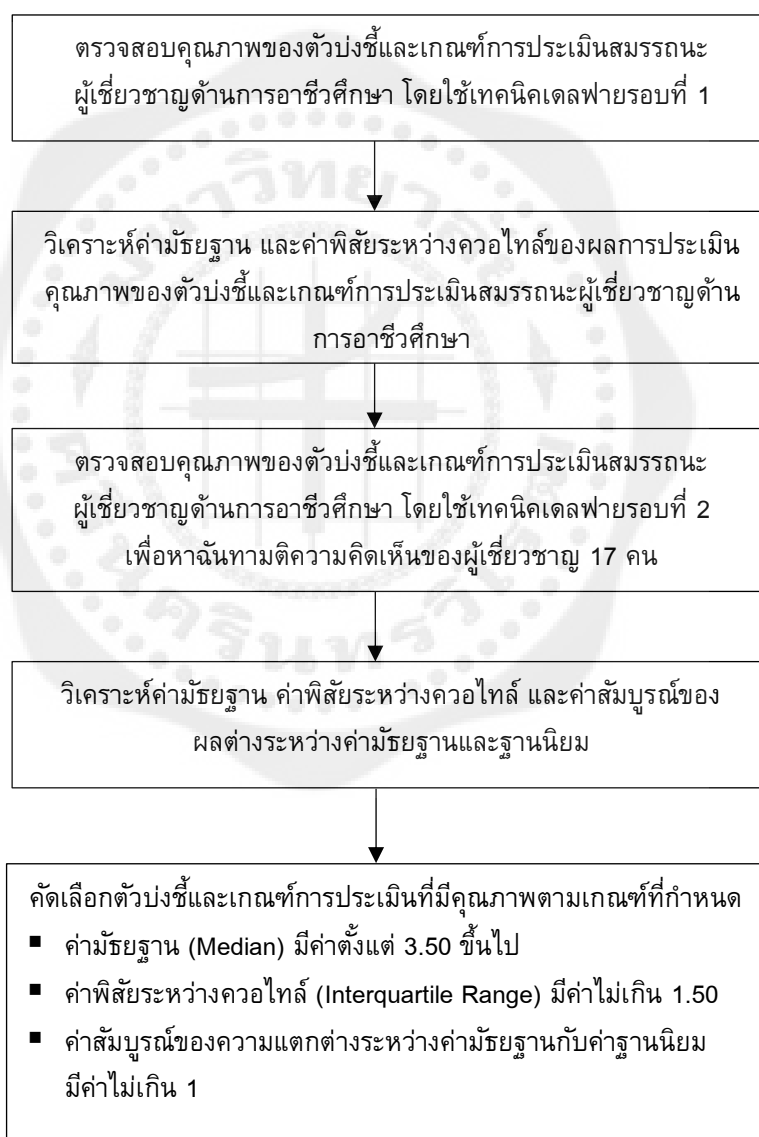
การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยในรอบแรกผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ส่วนในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอตำแหน่งมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 1 โดยแสดงสัญลักษณ์และค่าที่คำนวณได้ เพื่อประกอบการพิจารณาการคงคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนคำตอบ ในกรณีที่ยืนยันคำตอบเดิมและคำตอบในรอบที่ 1 อยู่นอกเหนือขอบเขตระหว่าง

ควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องแสดงเหตุผลประกอบในการยืนยันคำตอบเดิม โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในแบบประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในรอบที่ 2 ดังนี้

Mdn หมายถึง ค่ามัธยฐาน ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์ ✧

IR หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เป็นค่าที่แสดงถึงระยะห่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ($Q_3 - Q_1$) ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์ $\longleftrightarrow$

- ❶ เป็นสัญลักษณ์ที่แทน ตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
- ✓ เป็นสัญลักษณ์ที่แทน ตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำผลประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

1.1) ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในรายการประเมินนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในรายการประเมินนั้นมาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในรายการประเมินนั้นปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในรายการประเมินนั้นน้อย

ค่ามัธยฐาน 1.00 – 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในรายการประเมินนั้นน้อยที่สุด

1.2) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าไม่เกิน 1.50 ถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

2) ผู้วิจัยนำผลประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม เพื่อหาจំพาทมติเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

2.1) ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น

2.2) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าไม่เกิน 1.50 ถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

2.3) ค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. มัธยฐาน (Median)

การคำนวณค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความใช้สูตรการหาค่ามัธยฐานของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ ดังนี้

$$\text{Mdn} = L + I \left[\frac{\frac{N}{2} - F_1}{F_2} \right]$$

- เมื่อ $Mdn =$ ค่ามัธยฐาน (Median)
 $L =$ ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานอยู่
 $I =$ อันตรภาคชั้น
 $N =$ จำนวนความถี่ทั้งหมด
 $F_1 =$ ความถี่สะสมของชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็นขีดจำกัดบนของชั้นก่อนที่มีมัธยฐานตกอยู่
 $F_2 =$ ความถี่ของคะแนนในชั้นที่มีมัธยฐาน

2. พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

พิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ระยะเวลาระหว่างควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ถึง ควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ของคะแนนชุดหนึ่งๆ ซึ่งพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ใช้สูตร ดังนี้

สูตร $IR = Q_3 - Q_1$
 เมื่อ $IR =$ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
 $Q_3 =$ ตำแหน่งควอไทล์ที่ 3
 $Q_1 =$ ตำแหน่งควอไทล์ที่ 1

การคำนวณหาควอไทล์ที่ 3 (Q_3) และควอไทล์ที่ 1 (Q_1) นั้นใช้สูตรคล้ายคลึงกับสูตรการหาค่ามัธยฐาน

$$Q_x = L_0 + i \frac{\left[\frac{NX}{4} - F \right]}{f}$$

เมื่อ $Q_x =$ ค่าควอไทล์ที่ต้องการจะหา
 $L_0 =$ ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่ควอไทล์นั้นอยู่
 $i =$ อันตรภาคชั้น
 $N =$ จำนวนข้อมูลทั้งหมด
 $F =$ ความถี่สะสมก่อนถึงชั้นคะแนนที่ควอไทล์นั้นอยู่
 $f =$ ความถี่ของชั้นคะแนนที่ควอไทล์นั้นอยู่

ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 ที่คำนวณได้ของข้อความใดมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อนั้นสอดคล้องกัน และถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อนั้นไม่สอดคล้องกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา และ 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาโดยใช้วิธีการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก อาทิตอรนิศา เจริญรวย (2544) เกื้อ กระแสโสม (2547) ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2547) เนาวรัตน์ บุญชา (2549) จิตต์ โชติอุทัย (2550) วงศ์ตะวัน ภูเจริญ (2550) และศจี จิระโร (2551) เพื่อร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา พบว่าสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ เช่น ความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. องค์ประกอบด้านทักษะ เช่น ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ ในวางแผนการประเมินเพื่อส่งผลต่อการทำงานให้เป็นระบบในขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมทั้งสรุปผลการประเมิน โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากบันทึกภาคสนามมาใช้ในการเขียนรายงานการประเมิน ผ่านการการคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์ อีกทั้งสามารถใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ

3. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ เช่น ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่กำหนด เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น และชี้แจงบุคลากรของสถานศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประเมินกับสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

นอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นยังพบว่าจากระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากประกาศสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่อง การรับสมัครผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ได้ระบุถึงคุณสมบัติผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาไว้เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อันประกอบด้วยอายุ วุฒิการศึกษา ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะ เป็นต้น นอกจากนี้ อิทธิพัทธ์ สุทนต์พรกุล และรณิดา เขยชุ้ม (2557) ทำการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระยะเวลาครั้งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา ได้ข้อค้นพบปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินที่สอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2559) เรื่อง “แผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา” โดยพบว่า 1) ผู้ประเมินมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ตนประเมิน 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ต้องประเมิน 3) ประเมินอิงกฎ และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพหรือประเมินโดยตรวจจับข้อบกพร่องจากรายงานเท่านั้น 4) ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา ทำให้ไม่เข้าใจในบริบทของการบริหารสถานศึกษา 5) ขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องเกณฑ์คุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ และ 6) ประเมินตามเอกสารเป็นหลัก และตีความตามตัวอักษรมากกว่าที่จะมีการสำรวจสภาพความเป็นจริงจากการสังเกตและสัมภาษณ์ (ผู้ที่เกี่ยวข้อง) นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคและปัญหาของผู้ประเมินเกี่ยวกับกระบวนการจัดการประเมิน ดังนี้คือ ในช่วงก่อนการประเมิน นักวิชาการจะประสานงานกับคณะผู้ประเมินด้วยการส่งจดหมาย อีเมล และโทรศัพท์ ซึ่งผู้ประเมินส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอีเมล ทำให้การประสานงานล่าช้าในบางครั้ง สำหรับช่วงระหว่างการประเมิน พบว่า ผู้ประเมินบางส่วนไม่มีความแม่นยำด้านเกณฑ์และตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ระหว่างการลงประเมิน ผู้ประเมินบางส่วนเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้จะต้องมีการประสานงานหลังจากการลงพื้นที่เสร็จสิ้น ในส่วนหลังการประเมิน พบว่าการเขียนรายงานการประเมินเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ซึ่งปัญหานี้เกิดจากหลายสาเหตุ คือ 1) ผู้ประเมิน

เก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้ตรงตามสภาพจริง 2) การเขียนรายงานประเมิน ชาติความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและคะแนน 3) ผู้ประเมินขาดการสื่อสารภายในคณะผู้ประเมิน ทำให้ การสรุปผลการประเมินโดยภาพรวม ไม่สามารถสะท้อนผลคะแนนการประเมินได้ เป็นต้น

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมิน ภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 3 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบด้านทักษะ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ และ 3) องค์ประกอบ ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตาราง 5 ร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร

สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา		
ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ
1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษา	1) การทำงานเป็นทีม	1) ทศนคติที่ดี
2) ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา	2) การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร	2) มีความหนักแน่น สุขุมรอบคอบ
3) ความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมิน คุณภาพภายนอก	3) การวางแผน	3) สุภาพ อ่อนน้อม ไม่ก้าวร้าว
4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตัวบ่งชี้	4) การสัมภาษณ์	4) มีความอดกลั้นและยืดหยุ่น
5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การ ประเมิน	5) การถามคำถาม	5) มีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่ลำเอียง
6) ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาสถานศึกษา	6) การรวบรวมข้อมูล	6) มีความสนใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่ สถานศึกษา
7) ความรู้ความเข้าใจบริบทสถานศึกษา	7) การวิเคราะห์ข้อมูล	7) มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหา ผลประโยชน์จากการตรวจเยี่ยมและการ ประเมิน
8) ความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงาน ของสถานศึกษา	8) การเขียนรายงาน	8) รายงานผลการประเมินตามสภาพจริง
9) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการ วิเคราะห์ผลการประเมิน	9) การแจ้งผลการตรวจสอบ	9) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย
10) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผล การประเมิน		
11) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ ข้อเสนอแนะ		

1.2 ผลการตรวจสอบความครอบคลุมของร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ด้านการอาชีวศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าร่างตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารมีความครอบคลุมดีแล้ว แต่มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาตัวบ่งชี้ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านความรู้

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้ประเมินควรมีความรู้การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา มีกี่รูปแบบ แต่ละรูปแบบแตกต่างกันอย่างไร หลักการ/ปรัชญาอาชีวศึกษา ระเบียบมาตรฐานการศึกษา ทั้ง ปวช. ปวส. และปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร พ.ร.บ.อาชีวศึกษานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือองค์กรต้นสังกัด อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาว่ามีกี่รูปแบบ แตกต่างกันอย่างไร และความรู้ความเข้าใจตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านนวัตกรรม

“ด้านความรู้ ควรเพิ่มความรู้หลักการ/ปรัชญาอาชีวศึกษา คำว่า การศึกษาควรเพิ่มว่าอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, การสัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2559

“ขอเพิ่มเติมในด้านความรู้ 1) ความรู้การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษามีกี่รูปแบบ และในแต่ละรูปแบบคืออะไร ต่างกันอย่างไร และเชื่อมโยงกันอย่างไร 2) ระเบียบมาตรฐานการศึกษา ทั้ง ปวช. ปวส. และปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายอะไร 3) นวัตกรรมคืออะไร สิ่งประดิษฐ์คืออะไร งานวิจัยคืออะไร ควรทำความเข้าใจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน 4) พ.ร.บ.อาชีวศึกษา และ 5) ความเข้าใจด้านตัวบ่งชี้ให้ชัดเจน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, การสัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2559

“ควรระบุไปเลยว่าเป็นระบบการประกันคุณภาพภายใน และประเมินคุณภาพภายนอก คือการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ใช่พูดถึงการประเมิน ประกันคือระบบปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง โดยคนใน (คนในสถานศึกษา, คนในต้นสังกัด) คนนอก (สมศ.) ระบบประกันยึด 3 ระบบคือ ควบคุม ตรวจสอบ ประเมิน ในการทำหน้าที่ของตนเอง ดังนั้นคนที่ทำหน้าที่ประเมินก็ต้องรู้หลักนี้ซึ่งเป็นหลักมาตรฐานที่ต้องปฏิบัติ รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในบริบทสถานศึกษาแต่ละแห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จากการสังเกต

สัมภาษณ์ และศึกษา (จากอะไร อย่างไร ได้อะไร) ซึ่งคำตอบคือ ผลนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร ความรู้เรื่องการวางแผน การเข้าถึงตัวบุคคล (จิตวิทยา) ควรจะพูดอย่างไรกับใคร ความรู้ด้านการสื่อสาร (ทั้งทางวาจาและกาย) และนโยบายรัฐบาล แนวโน้มของโลก (4.0) เป็นต้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, การสัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2559

“ด้านความรู้ 1) ควรมีความรู้เกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่เข้าไปประเมินด้วย เช่น ด้านหลักสูตร การวัดประเมินตามหลักสูตร คุณสมบัติ และสมรรถนะของครูที่ต้องมีความหลักสูตร และอื่นๆ 2) ควรมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หรือองค์กรต้นสังกัดเพื่อประโยชน์ในการเทียบเคียง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, การสัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2559

“ผู้ที่ประเมินคุณภาพภายนอกจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งเรามีการจัดการศึกษาอยู่ระดับหนึ่งเรียกว่าทวิภาคี คือการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ถือว่าเป็นความรู้ที่สำคัญในอาชีวศึกษา ส่วนความรู้ด้านอื่น ขอเพิ่มเติมในเรื่องของบริบทของประเทศไทยในขนาดนี้ คือเรื่องของคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานอาชีพ เสริมเข้าไป และความรู้ด้านบริบทสถานศึกษา”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, การสัมภาษณ์, 18 มกราคม 2560

2) องค์ประกอบด้านทักษะ

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้ประเมินควรมีทักษะการสื่อสารทั้งกายและวาจา การเข้าถึงซึ่งบุคคล การแก้ปัญหา การให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

“ด้านทักษะ อาจเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, การสัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2559

“ในด้านทักษะ 1) การทำงานเป็นทีม (ควรมีการวางแผน) 2) การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร 3) การสัมภาษณ์ (การถามคำถาม) 4) การรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามแบบ สมศ. สรุปผลการประเมิน ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ และ 7) การสังเกต”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, การสัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2559

“ในด้านทักษะ ต้องมี 1) การสื่อสารทั้งทางกายและวาจา 2) การเข้าถึงตัวบุคคล 3) ผิดต้องขอโทษและให้เกียรติซึ่งกันและกัน 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล (จากการสังเกตและสัมภาษณ์) 5) การเขียนรายงาน และจัดบันทึกภาคสนาม 6) การยิ้ม การพูดและการใช้น้ำเสียง และ 7) การตั้งคำถาม สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วมีความสำคัญต่อขั้นตอนในการปฏิบัติงาน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, การสัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2559

“ด้านทักษะ ควรเพิ่มทักษะด้านการตีความและแปลความหมาย มากกว่าการเขียนรายงาน และการสรุป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, การสัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2559

“ด้านทักษะ อีกอย่างที่ต้องมีคือ การสังเกต เพราะในการเข้าไปประเมินจะมีการจัดฉากเพื่อให้ได้คะแนน ดังนั้นผู้ประเมินจำเป็นต้องมีการสังเกตเพื่อนำไปสู่การหาข้อมูล”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, การสัมภาษณ์, 18 มกราคม 2560

3) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้ประเมินควรมีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักกาลเทศะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่นขอโทษ เมื่อทำผิด อีกทั้ง มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา ในการเข้า-ออกสถานศึกษา เป็นต้น

“ด้านคุณลักษณะ อาจเพิ่มความรับผิดชอบ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, การสัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2559

“สุดท้ายคุณลักษณะ เห็นด้วย โดยเฉพาะด้านการตรงต่อเวลา ในส่วนของการเข้า-ออก ในการตรวจสถานศึกษาให้เป็นไปตามกำหนดการลงประเมิน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, การสัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2559

“สุดท้ายด้านคุณลักษณะ 1) บุคลิกภาพที่ดี 2) รู้จักกาลเทศะที่ดี 3) การให้เกียรติ (ขอโทษ ขอบคุณ) และไม่ได้ตอบ 4) ออดทน (อดทนต่อความลำบากในการลงพื้นที่ไม่ว่าจะสูง ไกลหรือใกล้, อดทนต่อคำพูด คำตำหนิ) 5) วินัยในตัวเอง ควบคุมเวลา และ 6) เมตตากรุณา”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, การสัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2559

“ด้านคุณลักษณะ ผู้ประเมินควรมีทัศนคติที่ดีกับการประเมิน และสถานศึกษาที่ประเมิน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, การสัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2559

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ทำให้ได้ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 51 ตัวบ่งชี้

ซึ่งพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อ 1) องค์ประกอบด้านรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเดิม 11 ตัวบ่งชี้ เป็น 14 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันและให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา (ความหลากหลายทางบริบทของสถานศึกษา) รวมถึงตัวบ่งชี้การประเมินโดยเฉพาะด้านนวัตกรรม เป็นต้น

2) องค์ประกอบด้านทักษะ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเดิม 9 ตัวบ่งชี้ เป็น 19 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น 7 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันในเรื่องการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการประเมิน การให้ข้อเสนอแนะ การเขียนรายงาน การทำงานเป็นทีม และการเรียนเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

3) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเดิม 9 ตัวบ่งชี้ เป็น 18 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น 6 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันในเรื่องกัลยาณมิตร เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ความยุติธรรมเป็นกลาง ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้
องค์ประกอบด้านความรู้	
1. ความรู้ด้านการอาชีวศึกษา	1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา
	2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา
	3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
	4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ความรู้ด้านบริบทสถานศึกษา	5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา
	6) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริบทของสถาบันอาชีวศึกษา
3. ความรู้ด้านระบบการประกันคุณภาพ	7) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายใน
	8) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอาชีวศึกษา
	9) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอาชีวศึกษา
	10) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอาชีวศึกษา
	11) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอาชีวศึกษา
	12) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอก
	13) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินการประเมินคุณภาพภายนอก
	14) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายนอก
องค์ประกอบด้านทักษะ	
4. ทักษะการวางแผน	15) การเตรียมการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
	16) ศึกษาตัวบ่งชี้ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน การตัดสินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล และรูปแบบการเขียนรายงานล่วงหน้า
	17) ศึกษาข้อมูลรายงานการประเมินตนเอง ผลการประเมินรอบที่ผ่านมา พร้อมสรุปประเด็นการพิจารณาล่วงหน้า
5. ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล	18) เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขต และประเด็นที่กำหนดได้
	19) รวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
	20) เรียงลำดับความสำคัญ และการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ พร้อมทั้งให้แนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยความยืดหยุ่น
6. ทักษะการสรุปผลการประเมิน	21) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์ที่ สมศ.กำหนด
	22) อธิบายผลการประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินและไปในทิศทางเดียวกัน
7. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ	23) เสนอแนวทางที่ชัดเจนเป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน
	24) อธิบายแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข
	25) เสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าทั้งด้านการวางแผน การกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน และความร่วมมือต่างๆ

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้
8. ทักษะการเขียนรายงาน	26) เขียนรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ
	27) อธิบายรายละเอียดพร้อมทั้งเหตุและผลประกอบ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นตามรูปแบบที่ สมศ. กำหนด
9. ทักษะการทำงานเป็นทีม	28) ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	29) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย
	30) แลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
	31) ให้เกียรติ ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม
10. ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	32) แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง
	33) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างเครือข่ายผู้ประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง
องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ	
11. ความเป็นกัลยาณมิตร	34) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก
	35) เป็นผู้ประพฤติสุภาพ อ่อนน้อมไม่ก้าวร้าว
	36) มีความรู้ทรงภูมิปัญญา และเป็นที่น่ายกย่องเอาเป็นแบบอย่าง
	37) เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำ แนะนำ และชี้แจงให้เข้าใจ
	38) อดทนต่อคำพูด คำวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงอดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่
	39) ชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย
	40) ไม่พูดหรือแนะนำเรื่องเหลวไหลไร้สาระ
12. เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ	41) มีความสนใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา
	42) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการประเมินตามวัตถุประสงค์และขอบเขตงาน
13. ความยุติธรรมเป็นกลาง	43) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดยยึดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
	44) ประเมินตามหลักฐานที่ปรากฏ โดยไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึก
14. ความตรงต่อเวลา	45) ปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่ได้นัดหมายกับทางสถานศึกษา
	46) จัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา
15. ความซื่อสัตย์สุจริต	47) ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้
	48) รายงานผลการประเมินตรงตามสภาพจริง
	49) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมิน โดยใช้ข้อมูลใดๆ ซึ่ง สมศ. ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ
16. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	50) มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
	51) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างยืดหยุ่นและมีเหตุผล

1.3 ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาเป็นรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้

กำหนดให้ทุกตัวบ่งชี้มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ

พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการนำผลประเมินของตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบนั้นมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบนั้น โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพดีมาก
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับคุณภาพดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับคุณภาพพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับคุณภาพควรปรับปรุง
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับคุณภาพต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ จนได้ฉันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Mdn	หมายถึง	ค่ามัธยฐาน
IR	หมายถึง	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
Mo	หมายถึง	ค่าฐานนิยม
$ Md - Mo $	หมายถึง	ค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม

2.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

ผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1 จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน (ไม่ควรต่ำกว่า 3.50) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (ไม่ควรเกิน 1.50) สามารถสรุปผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้ ซึ่งจากเดิมมี 14 ตัวบ่งชี้ เป็น 16 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 2 เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ที่ 7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่ไปประเมิน และ องค์ประกอบย่อยที่ 3 เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ที่ 16 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก ดังนั้น องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ จึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย **16 ตัวบ่งชี้** ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ตัวบ่งชี้เกือบทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 4 ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีค่ามัธยฐานของคุณภาพด้านความเป็นไปได้เท่ากับ 4.00 สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของทุกตัวบ่งชี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00-0.50

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้มีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐาน (Mdn) ไม่ต่ำกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 ทุกตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตาราง 7 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง		ความเป็นประโยชน์		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
1. ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา	1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวัดการศึกษาอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.50	5.00	0.50
	3) ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	4) ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	4.00	0.50
2. ความรู้ความเข้าใจด้านบริหารสถานศึกษา	5) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	6) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริหารของสถาบันอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	7) ความเข้าใจเกี่ยวกับบริหารของสถานศึกษาที่ลงประเมิน	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.50	5.00	0.00
3. ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ	8) ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	9) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50	5.00	0.50
	10) ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	11) ความเข้าใจในการตีความหมายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	12) ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	13) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง		ความเป็นประโยชน์		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
	14) ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินจากข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	15) ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะจากผลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	16) ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้ ซึ่งจากเดิมมี 19 ตัวบ่งชี้ เป็น 21 ตัวบ่งชี้ คือองค์ประกอบย่อยที่ 4 เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ที่ 18 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่ 19 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามหลักเกณฑ์ และ ตัวบ่งชี้ที่ 20 สรุปผลการประเมินจากข้อมูลได้ตรงตามหลักเกณฑ์) ดังนั้น **องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ จึงประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้** ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่าตัวบ่งชี้เกือบทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 31 เขียนรายละเอียดพร้อมทั้งเหตุและผลประกอบเกี่ยวกับผลของการประเมินตัวบ่งชี้ นั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นตามรูปแบบที่สมศ. กำหนด ที่มีค่ามัธยฐานของคุณภาพด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้เท่ากับ 4.00 สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของทุกตัวบ่งชี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00-0.50

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านทักษะมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐาน (Mdn) ไม่ต่ำกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 ทุกรายการประเมิน รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตาราง 8 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านทักษะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง		ความเป็นประโยชน์		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
4. ทักษะการวางแผน	17) วางแผนการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.00
	18) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	19) เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามหลักเกณฑ์	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	20) สรุปผลการประเมินจากข้อมูลได้ตรงตามหลักเกณฑ์	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50
	21) สรุปประเด็นของผลการประเมินรอบที่ผ่านมาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
5. ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล	22) เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขต และ ประเด็นที่กำหนดได้	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50
	23) รวบรวมและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	24) ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการประเมิน	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
6. ทักษะการสรุปผลการประเมิน	25) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์และบริบทของสถานศึกษาตามที่ สมศ.กำหนด	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	26) ระบุจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคโดยใช้ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นพื้นฐาน	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
7. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ	27) เขียนข้อเสนอแนะทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาของสถานศึกษาได้	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.50	5.00	0.50
	28) ชี้แจงแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับบริบทการ	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง		ความเป็นประโยชน์		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
	ดำเนินงานของสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข								
	29) เขียนรายงานการประเมินที่มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าทั้งด้านการวางแผน การกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน และความร่วมมือต่างๆ	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
8. ทักษะการเขียนรายงาน	30) เขียนรายงานผลการประเมินตามรูปแบบของ สมศ. ให้เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	31) เขียนรายละเอียดพร้อมทั้งเหตุและผลประกอบ เกี่ยวกับผลของการประเมินตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นตามรูปแบบที่ สมศ. กำหนด	5.00	0.50	4.00	0.50	5.00	0.50	4.00	0.50
9. ทักษะการทำงานเป็นทีม	32) วางแผนการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	33) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงาน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.13	5.00	0.50
	34) แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	35) ให้เกียรติ ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.50	5.00	0.00
10. ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	36) แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.00
	37) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างเครือข่ายผู้ประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50

องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้ ซึ่งจากเดิมมี 18 ตัวบ่งชี้ เป็น 20 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 11 เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ที่ 43 อดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และ องค์ประกอบย่อยที่ 14 เพิ่มเติมตัวบ่งชี้ที่ 51 สรุปข้อมูลจากการตรวจประเมินให้ได้ตรงเวลา ดังนั้น **องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ** จึงประกอบด้วย **6 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้** ได้แก่

- 1) ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้
- 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้
- 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้
- 4) ความตรงต่อเวลา ประกอบด้วย 3

ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00-0.50

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐาน (Mdn) ไม่ต่ำกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 ทุกรายการประเมิน รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตาราง 9 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง		ความเป็นประโยชน์		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
11. ความเป็นกลางยุติธรรม	38) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	39) ประพฤติสุภาพ อ่อนน้อมไม่ก้าวร้าว	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.00
	40) แต่งกายเหมาะสมและมีความรู้เป็นที่ยอมรับของนายจ้าง	5.00	0.50	5.00	0.13	5.00	0.00	5.00	0.00
	41) เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำแนะนำ และมีความสามารถชี้แจงให้เข้าใจ	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	42) อุตุนอดทนต่อคำพูด คำวิพากษ์วิจารณ์	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	43) อุตุนอดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.00	5.00	0.50
	44) ชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	45) ไม่พูดหรือแนะนำเรื่องเหลวไหลไร้สาระ	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
12. เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ	46) ตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	47) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการประเมินตามวัตถุประสงค์และขอบเขตงาน	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ ย่อย	ตัวบ่งชี้	ความ ถูกต้อง		ความเป็น ประโยชน์		ความ เหมาะสม		ความ เป็นไปได้	
		Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
13. ความ ยุติธรรมเป็นกลาง	48) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดยยึดตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนด	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	49) ประเมินตามหลักฐานที่ปรากฏ โดยไม่ ใช้อารมณ์ความรู้สึก	5.00	0.13	5.00	0.13	5.00	0.00	5.00	0.00
14. ความตรงต่อ เวลา	50) ปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่ได้นัด หมายกับทางสถานศึกษา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	51) สรุปรายงานจากการตรวจประเมินทัน ตามเวลา	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
	52) จัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ใน สัญญา	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
15. ความซื่อสัตย์ สุจริต	53) ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส และ ตรวจสอบได้	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	54) รายงานผลการประเมินตรงตามสภาพ จริง	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
	55) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการ ประเมิน ในทุกกรณีตามข้อกำหนด ของ สมศ.	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
16. ความสามารถ ในการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า	56) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่าง เหมาะสม	5.00	0.00	5.00	0.13	5.00	0.13	5.00	0.13
	57) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่าง ยืดหยุ่นและมีเหตุผล	5.00	0.00	5.00	0.25	5.00	0.00	5.00	0.25

สำหรับเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ ผลการประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0.50 รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตาราง 10 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมิน ภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	ความ ถูกต้อง		ความเป็น ประโยชน์		ความเหมาะสม		ความ เป็นไปได้	
	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR	Mdn	IR
เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50
เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50	5.00	0.50

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2

ผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม เพื่อหาฉันทมติเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 คน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคือ ค่ามัธยฐานมีค่าไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 ผลการประเมินพบว่า มีตัวบ่งชี้ที่ผ่านการประเมินทั้งหมด 49 ตัวบ่งชี้ จากเดิมทั้งหมด 57 ตัวบ่งชี้ เนื่องจากมีบางตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญบางท่านเห็นว่าไม่สอดคล้องกับการประเมินในรอบสี่ และบางรายการประเมินอาจยากต่อการวัด ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านทักษะ ประกอบด้วย

1.1) องค์ประกอบย่อยที่ 4 ตัดตัวบ่งชี้ที่ 19 เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามหลักเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ 21 สรุประเด็นของผลการประเมินรอบที่ผ่านมา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2) องค์ประกอบย่อยที่ 5 ตัดตัวบ่งชี้ที่ 22 สามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตและประเด็นที่กำหนดได้

1.3) องค์ประกอบย่อยที่ 7 ตัดตัวบ่งชี้ที่ 29 สามารถเขียนรายงานการประเมินที่มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าทั้งด้านการวางแผน การกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน และความร่วมมือ

1.4) องค์ประกอบย่อยที่ 9 ตัดตัวบ่งชี้ที่ 32 สามารถวางแผนการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และตัวบ่งชี้ที่ 35 ให้เกียรติให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม

2. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย

2.1) องค์ประกอบย่อยที่ 11 ตัดตัวบ่งชี้ที่ 41 เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำแนะนำและมีความสามารถชี้แจงให้เข้าใจ

2.2) องค์ประกอบย่อยที่ 16 รวมตัวบ่งชี้ที่ 56 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม และ ตัวบ่งชี้ที่ 57 แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างยืดหยุ่นและมีเหตุผล)

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ตัวบ่งชี้เกือบทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาที่มีค่ามัธยฐานของคุณภาพด้านความเป็นไปได้เท่ากับ 4.00 สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของทุกตัวบ่งชี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00-0.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมของทุกตัวบ่งชี้มีค่าเท่ากับ 0.00

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้มีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 ทุกตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตาราง 11 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม ($|Mo-Mdn|$) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์กรประกอบด้านความรู้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $
1. ตัวบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา												
1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวัดการศึกษาอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
3) ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00
4) ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	4.00	0.50	0.00
2. ตัวบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจด้านบริหารสถานศึกษา												
5) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
6) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริบทของสถาบันอาชีวศึกษา	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
7) ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่ลงประเมิน	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
3. ตัวบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ												
8) ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
9) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
10) ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn
11) ความเข้าใจในการตีความหมายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
12) ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
13) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
14) ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินจากข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
15) ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะจากผลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
16) ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่าตัวบ่งชี้เกือบทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 27 เขียนรายงานจุดแข็งที่ช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย และโอกาสที่ช่วยยกระดับพัฒนาการสถานศึกษาขึ้น ที่มีค่ามัธยฐานของคุณภาพด้านความเป็นไปได้เท่ากับ 4.00 สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของทุกตัวบ่งชี้มีค่าอยู่ระหว่าง

0.00-0.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมของทุกตัวบ่งชี้มีค่าเท่ากับ 0.00

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านทักษะมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 ทุกตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตาราง 12 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (|Mo-Mdn|) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านทักษะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn
4. ตัวบ่งชี้ทักษะการวางแผน												
17) วางแผนการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
18) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00
19) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษามาวางแผน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
5. ตัวบ่งชี้ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล												
20) รวบรวมและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
21) ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการประเมิน	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00
6. ตัวบ่งชี้ทักษะการสรุปผลการประเมิน												
22) วิเคราะห์ผลการประเมิน โดยพิจารณาจากภาพรวมของกระบวนการและผลลัพธ์ได้ตรงตามเกณฑ์และบริบทของสถานศึกษาตามที่ สมศ.กำหนด	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn
23) ระบุประเด็นจุดแข็ง และประเด็นที่เป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นพื้นฐาน	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
7. ตัวบ่งชี้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ												
24) ระบุข้อเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายและมาตรฐาน	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
25) ชี้แจงแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (นวัตกรรม) แก่สถานศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
8. ตัวบ่งชี้ทักษะการเขียนรายงาน												
26) เขียนรายงานผลการประเมินตามรูปแบบของ สมศ. ให้เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00
27) เขียนรายงานจุดแข็งที่ช่วยให้สถานศึกษารู้อย่างเป้าหมาย และโอกาสที่ช่วยยกระดับพัฒนาการสถานศึกษาขึ้น	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	4.00	0.50	1.00
9. ตัวบ่งชี้ทักษะการทำงานเป็นทีม												
28) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00
29) แลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
10. ตัวบ่งชี้ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง												
30) แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเองให้รอบรู้ในการประเมิน	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
31) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างเครือข่ายผู้ประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเองและพัฒนาระบบการประเมิน	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00

องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ความตรงต่อเวลา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00-0.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมของทุกตัวบ่งชี้มีค่าเท่ากับ 0.00

สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 ทุกตัวบ่งชี้รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตาราง 13 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม (|Mo-Mdn|) ของคุณภาพตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn
11. ตัวบ่งชี้ความเป็นกัลยาณมิตร												
32) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
33) วางตัวเหมาะสม	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
34) แต่งกายเหมาะสมและมีความรู้เป็นที่น่ายกย่องเอาแบบอย่าง	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
35) อุดหนุนต่อนักพูด คำวิพากษ์วิจารณ์	5.00	0.00	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00
36) อุตสาหะต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
37) สามารถชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.50	0.00	5.00	0.00	0.00
38) ไม่แนะนำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์หรือไม่เกี่ยวกับการประเมิน	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.50	0.00

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn	Mdn	IR	Mo-Mdn
12. ตัวบ่งชี้เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ												
39) ตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
40) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการประเมินตามวัตถุประสงค์และขอบเขตงาน	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
13. ตัวบ่งชี้ความยุติธรรมเป็นกลาง												
41) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดยยึดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
42) ประเมินตามหลักฐานที่ปรากฏ โดยไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึก	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.13	0.00
14. ตัวบ่งชี้ความตรงต่อเวลา												
43) ปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่ได้นัดหมายกับทางสถานศึกษา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
44) สรุปข้อมูลจากการตรวจประเมินทันตามเวลา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
45) จัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
15. ตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริต												
46) ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
47) รายงานผลการประเมินตรงตามสภาพจริง	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
48) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมิน ในทุกกรณีตามข้อกำหนดของ สมศ.	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00
16. ตัวบ่งชี้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า												
49) แสดงวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ยืดหยุ่น และมีเหตุผล	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00

ผลการประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0.13 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม เท่ากับ 0.00 รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตาราง 14 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม ($|Mo-Mdn|$) ของคุณภาพเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2

เกณฑ์การประเมิน สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา	ความถูกต้อง			ความเป็นประโยชน์			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $	Mdn	IR	$ Mo-Mdn $
เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00
เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.13	0.00	5.00	0.50	0.00

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา มีความมุ่งหมายของการวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา และ 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีจำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 51 ตัวบ่งชี้ สำหรับเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษารายตัวบ่งชี้กำหนดให้ทุกตัวบ่งชี้มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ส่วนเกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการนำผลประเมินของตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบนั้นมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบนั้น

2. คุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ความตรงต่อเวลา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้

ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว และเกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จากข้อค้นพบที่ได้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ 2) องค์ประกอบด้านทักษะ และ 3) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของแมคเคลแลนด์ (สมจิตร์ อุดม. 2556:27; อ้างอิงจาก McClelland. 1973) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่สำคัญของสมรรถนะสามารถแบ่งได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่าย ได้แก่ ความรู้และทักษะต่างๆ ที่บุคคลมีอยู่ ซึ่งสามารถพัฒนาให้มีขึ้นได้ไม่ยากนัก ด้วยการศึกษา ค้นคว้า อบรม และฝึกฝนปฏิบัติ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก คือ ส่วนใหญ่สุดที่อยู่ใต้ผิวน้ำ ได้แก่ แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย ภาพลักษณ์ของตนเอง และบทบาทที่แสดงออกในสังคม เป็นส่วนที่พัฒนาได้ยากเพราะเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่าสมรรถนะของผู้ประเมินที่สำคัญในองค์ประกอบด้านความรู้ ประกอบด้วย 1) เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานศึกษา องค์ประกอบด้านทักษะ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) ทำงานเป็นทีม 3) การวางแผนการประเมิน 4) การดำเนินการ

ประเมิน 5) การสรุปผลการประเมิน 6) เขียนรายงานการประเมิน 7) การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ 8) การคิดเชิงตรรกะและคิดวิเคราะห์ และ 9) การใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการประเมิน 2) เจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) กัลยาณมิตรในการประเมิน (อรนิศา เจริญรวย. 2544; เกื้อ กระแสโสม. 2547; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2547; เนาวรัตน์ บุษบา. 2549; จิตต์ โชติอุทัย. 2550; วงศ์ตะวัน ภูเจริญ. 2550 และ ศจี จิระโร. 2551) อีกทั้ง United Nations Evaluation Group: UNEG. 2016; The Canadian Evaluation Society. 2010; ยังพบว่าสมรรถนะที่สำคัญที่ครอบคลุมกลุ่มความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จนั้น ได้แก่ 1) พื้นฐานทางวิชาชีพ (Professional Foundations) 2) ทักษะประเมินเชิงเทคนิค (Technical Evaluation Skills) 3) ทักษะการจัดการ (Management Skills) 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) และ 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อการประเมิน (Promoting a Culture of Learning for Evaluation) เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ เพื่อให้สามารถใช้ประเมินตัวบ่งชี้ได้อย่างครอบคลุมและสะท้อนถึงระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาได้อย่างเที่ยงตรงมากที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ พบว่าตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามหลักวิชาการในทุกขั้นตอน ดังที่ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) และศิริชัย กาญจนวาสี (2552: 82) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนการคัดเลือกตัวแปร ส่วนการกำหนดวิธีการรวบรวมตัวแปรนั้นควรใช้ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ เพื่อหาฉันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ทำให้ตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบครอบคลุมสมรรถนะทั้ง 3 ด้านของผู้ประเมิน คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษา เพื่อให้ทราบว่าผู้ประเมินแต่ละคนมีสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับใด และนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาผู้ประเมินให้มีสมรรถนะดียิ่งขึ้น

2. เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีทั้งเกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้และรายองค์ประกอบ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำเกณฑ์เหล่านี้ไปใช้ในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศว่าผู้ประเมินแต่ละคนมีสมรรถนะรายตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับใด และเมื่อประเมินในภาพรวมผู้ประเมินควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะในองค์ประกอบใดเป็นลำดับแรก สารสนเทศเหล่านี้จะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะสนองตอบความต้องการของผู้ประเมิน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินเกิดการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างรวดเร็วกว่าการพัฒนาผู้ประเมินทุกคนโดยใช้วิธีการเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้พัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่าน ซึ่ง สมศ.กำลังปรับระบบครั้งใหญ่เข้าสู่การประเมินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งระยะต่อไประบบการประเมินมีแนวโน้มจะนำ “เทคโนโลยี” เข้ามาใช้ในการประเมิน ดังนั้น สมรรถนะหนึ่งของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจำเป็นต้องมีคือ สมรรถนะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ฉะนั้นในส่วนของตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

2. การวิจัยครั้งนี้พัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้เพียงเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งจะเป็นหลักฐานที่ช่วยยืนยันคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ได้

3. การวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริง และศึกษาว่าตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินดังกล่าว มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2559. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/E/258/23.PDF>
- เกษม บุญอ่อน. (2522). เติลฟาย: เทคนิคในการวิจัย. *คุรุปริทัศน์*. 4(10): 26-28
- เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นาโกต้า
- เกื้อ กระแสโสม. (2547). การพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอกตามแนวคิดที่เน้นสมรรถภาพ สำหรับการประเมินสถานศึกษา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วัดและประเมินผล)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิตต์ โชติอุทัย. (2550). สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษานี้พื้นฐานในภาคใต้. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)*. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอช อาร์ เซ็นเตอร์
- ดนัย เทียนพุฒ. (2546). *ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ (KPIs) และการประเมินองค์กรแบบสมดุล (BSC)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: นาโกต้าจำกัด
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2547). การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกสำหรับการศึกษานี้พื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)*. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย Spss*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิวัฒน์ สุขประเสริฐ. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. *ปริญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (อุดมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนติ เกลียวเรศ. (2541). การประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองชิปในการประเมินโครงการการศึกษา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นนุช สุภาวัฒนพันธ์. (2542). การพัฒนาตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ISO 9000 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (วัดและประเมินผลการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิชาการ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เนาวรัตน์ บุษา. (2549). การเข้าถึงฉันทามติแบบพหุลักษณะและการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อกำหนดสมรรถภาพที่จำเป็นของครูในฐานะผู้ประเมินภายใน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พัลลวี จริตธรรม. (2538). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินความถูกต้องของการออกเสียง “ร” และ “ล” ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี สุโพธิ์ไชย. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ. (2547). *Quality in nursing and learning organization*. กรุงเทพฯ: สุขุมวิทการพิมพ์.
- พงศธร ลิ้มปนเวทย์สกุล. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักด้วยองค์ประกอบร่วมของคุณลักษณะแรงงานในห่วงโซ่อุปทานธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร. (2558). เกณฑ์การประเมิน . สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://search.swu.ac.th>:
- ไพบูลย์ เปานิธิ. (2543). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพรัช มณีโชติ. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภูริต วาจาบัณฑิตย์. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพเรศ พิพัฒน์พงศธร. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. ถ่ายเอกสาร.

- รัตน์ บัวสนธ์. (2548). *ทิศทางและอาณานิคมการประเมิน*. พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- รัตนันท์ ฐิระวณิชกุล. (2556). *การพัฒนาสมรรถนะ ตัวชี้วัดสมรรถนะบัณฑิต สาขาวิชาความผิดปกติของการสื่อความหมาย*. ปรินญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันเพ็ญ ผ่องกาย. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ (ค.ด.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ แกมเกตุ. (2540). *การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการใช้ครู การประยุกต์ใช้สมการโครงสร้างกลุ่มพหุ และโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี ลัภนโชคดี. (2550). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา : การวิเคราะห์ความไม่แน่นอนและความไว*. วิทยานิพนธ์ (ค.ด.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วงศ์ตะวัน ภูเจริญ. (2550). *ภาพลักษณ์ผู้ประเมินภายนอกตามทัศนะของบุคลากรในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประกันคุณภาพการศึกษา). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วรวิทย์ กองกระโทก. (2545). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชน อาชีวศึกษากับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ศจี จิระโร. (2551). *การประยุกต์ใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงานสำหรับประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อต่ออายุการรับรอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ พิริยธนาลัย ; และ จุฑา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2553). *Competency สมรรถนะ เข้าใจใช้เป็น เห็นผล*. กรุงเทพฯ: ชิกเนเจอร์โซลูชั่น.
- ส.วาสนา ประवालพฤษ. (2549-2550). *การสร้างเกณฑ์การประเมิน*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://search.swu.ac.th>:
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency BASED LEARNING*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์.

- สุนทรื ประจวบเหมาะ. (2556). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประชาคมอาเซียน*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล ตีรกันันต์. (2543). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สมจิตร อุดม. (2556). *สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดภาคใต้*. โครงการวิจัยจากงบประมาณเงินแผ่นดินประจำปี 2553-2554. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร
- สำนักกรรมธิการ. (2559). *รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “แผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา”*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://library2.parliament.go.th/giventake/nrsadoc2558.html> http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrsa2558/d062159-03.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.). (2552). *คู่มือสมรรถนะหลัก : คำอธิบาย และตัวอย่างพฤติกรรมบ่งชี้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). *อภิธานศัพท์การประกันคุณภาพการศึกษา (QA Glossary)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554, 28 พฤศจิกายน). *ประกาศสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่อง การรับสมัครผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload/905/>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *รวมกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)*. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). *คู่มือผู้ประเมินเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2554-2558)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). *คู่มือการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2560). *ประกาศสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่องกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) (คณะกรรมการบริหารสมศ. มีมติเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 10/2560 เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560) สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload/905/>*
- อนุชัย งามวรัญญู. (2558). *กระบวนการทัศน์ทางการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อเนก พ. อนุกุลบุตร. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ก. พล (1996) จำกัด.
- อาทิตยา ดวงมณี. (2540). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการวิจัยการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร-มหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์. (2555). *Competency based HR manual and forms*. กรุงเทพฯ. บริษัทเอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- _____. (2558). *กลยุทธ์การบริหารและพัฒนาพนักงานดาวเด่น. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล; และ รณิดา เขยชุม. (2557). *การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจร ด้านการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). *การวิจัยเชิงสำรวจ*. กรุงเทพฯ: หจก. ฟันนี่พับบลิชชิง.
- _____. (2544). *การวัดและประเมินการเรียนรู้การสอนระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร. ฟันนี่พับบลิชชิง.
- อรนิตา เจริญรอย. (2544). *คุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนดผู้ประเมินภายนอก สำหรับตรวจสอบสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Aotearoa New Zealand (NZ). (2011). *Evaluator competencies*. Retrieved November 25, 2017, from http://www.anzea.org.nz/wp-content/uploads/2013/05/110801_anzea_evaluator_competencies_final.pdf
- Lee, Y. F., Altschuld, J. W., & Lee, L. S. (2012). *Essential competencies for program evaluators in a diverse cultural context. Evaluation and program planning*, 35(4), 439-444. Photocopied.

The Canadian Evaluation Society. (2010). *Competencies for Canadian Evaluation Practice*. Retrieved November 15, 2017, from <https://evaluationcanada.ca/competencies-canadian-evaluators>

Stensaker, B. (1998). *Assessing the assessors: a comparative study*. *Quality Assurance in Education*, 6(4), 205-211. Photocopied.

Swiss Evaluation Society: SEVAL. (2014). *Evaluation Managers Competencies Framework: Tasks, Challenges and Competencies*. Bern: SEVAL.

United Nations Evaluation Group: UNEG. (2016). *Evaluation Competency Framework*. Retrieved November 15, 2017, from www.unevaluation.org/document/download/2610

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาว่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ

ผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในแต่ละด้าน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง
1. ดร.ศิริพรรณ ชุ่มนุช	1. ประธาน อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2. ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญด้านการอาชีวศึกษา สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา 3. ที่ปรึกษาด้านการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา UNESCO กรุงเทพฯ 4. ที่ปรึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ดร.คมศร วงษ์รักษา	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
3. ดร.ชาญเวช บุญประเดิม	ที่ปรึกษาเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. ผศ.ดร.อนุชัย รามวงษ์กูร	อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนอาชีวศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ดร.ก้านทิพย์ ชาดิวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการอาชีวศึกษาเอกชน

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง
1) ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม	ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2) ดร.สุพร เข้มเฮง	อาจารย์ประจำหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3) รศ.ดร.กาญจนา บุญภักดี	อาจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.)
4) รศ.ดร.นงเยาว์ อุทุมพร	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
5) ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

**รายนามผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์
การสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ด้วยเทคนิคเดลฟาย**

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	ดร.วรวิรัช ภาสาวสุวัศ	รองผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
2	ดร.สมยศ ชีแจ่ง	หัวหน้าสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
3	ผศ.พตอ.ดร.มีชัย สีเจริญ	อาจารย์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
4	ดร.ผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคตะวันออก และกรุงเทพฯ
5	รศ.ดร.วิกร ตันทวุฑฒ์	รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6	ผศ.ประเสริฐ ศศิธรโรจนชัย	ผู้อำนวยการสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
7	ดร.หทัยชนก โทสินธิติ	อาจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
8	น.ส.ภูษิมา ภิญญินวัฒน์	นักวิชาการภารกิจประเมินและรับรองสถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
9	ผศ.ธีระพงษ์ มณีเพ็ญ	อาจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี
10	ดร.ศศิธร บัวทอง	อาจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
11	ดร.อนิรุทธ์ จันทมูล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม
12	นายมารุต ศิริธร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีเมโทร
13	นางมาลี เพชรสุวรรณ	อดีตรองผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง
14	ดร.อนันท์ งามสะอาด	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีไทย-ไต้หวัน
15	น.ส.ธัญชนก ดันโน	ครูชำนาญการ วิทยาลัยชุมชนพิจิตร สังกัดสกอ.
16	ว่าที่ ร.ต.จรินทร์ ธรรมรักษ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการหาดใหญ่
17	ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า	ข้าราชการบำนาญ อดี้อาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

สรุปผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม
ของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 5 คน

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถาม

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✕ : ตัดออก	
องค์ประกอบด้านความรู้				
1. ความรู้ด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา ความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาพร้อมทั้งรูปแบบในการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	1.00	✓	
2. ความรู้ด้านบริบทสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน	5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	6) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริบทของสถาบันอาชีวศึกษา	1.00	✓	ควรเพิ่ม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่ไปประเมิน

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
3. ความรู้ด้านระบบการประกัน คุณภาพ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนว ทางการดำเนินการ มาตรฐานการประกัน คุณภาพภายในของสถาบัน อาชีวศึกษา พร้อมทั้ง ความรู้ความเข้าใจในการ ประเมินคุณภาพภายนอก ของสถาบันอาชีวศึกษา จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึง ถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การ สรุปผลการประเมิน และการ ให้ข้อเสนอแนะ	7) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของ การประกันคุณภาพภายใน	1.00	✓	
	8) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวทาง การดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในของ สถาบันอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	9) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ จุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินคุณภาพภายนอก ของสถาบันอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	10) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการ ประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอาชีวศึกษา	1.00	✓	
	11) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน คุณภาพภายนอกระดับ อาชีวศึกษา	1.00	✓	
	12) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินคุณภาพ ภายนอก	1.00	✓	
	13) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสรุปผลการ ประเมินการประเมิน คุณภาพภายนอก	1.00	✓	
	14) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะ จากการประเมินคุณภาพ ภายนอก	1.00	✓	ควรเพิ่ม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับขั้นตอน การประเมิน คุณภาพ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
องค์ประกอบด้านทักษะ				
4. ทักษะการวางแผน หมายถึง การเตรียมการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่ชัดเจน พร้อมทั้งศึกษาคู่่มือผู้ประเมิน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอาชีวศึกษา ผลการประเมินรอบที่ผ่านมา พร้อมสรุปประเด็นการพิจารณา ล่วงหน้าเข้าตรวจเยี่ยม สถานศึกษา	15) มีการเตรียมการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	1.00	✓	
	16) ศึกษาตัวบ่งชี้ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน การตัดสินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล และรูปแบบการเขียนรายงาน ล่วงหน้า	0.60	✓	แยกเป็นประเด็นเดี่ยว 1) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามหลักเกณฑ์ 3) สรุปผลการประเมินจากข้อมูลได้ตรงตามหลักเกณฑ์
	17) ศึกษาข้อมูลรายงานการประเมินตนเอง ผลการประเมินรอบที่ผ่านมา พร้อมสรุปประเด็นการพิจารณา ล่วงหน้า	0.80	✓	
5. ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง การเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับรวบรวมข้อมูลตามขอบเขต ประเด็นที่กำหนด และสามารถจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยเรียงลำดับความสำคัญในการให้แนวทางการแก้ไขด้วยความยืดหยุ่น	18) สามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขต และประเด็นที่กำหนดได้	1.00	✓	
	19) สามารถรวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	1.00	✓	
	20) สามารถเรียงลำดับความสำคัญ และการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ พร้อมทั้งให้แนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยความยืดหยุ่น	1.00	✓	
6. ทักษะการสรุปผลการประเมิน หมายถึง การ	21) สามารถวิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น	1.00	✓	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
วิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์ที่ สมศ.กำหนดพร้อมทั้งอธิบายผลการประเมินให้สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน	จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์ที่ สมศ.กำหนด			
	22) สามารถอธิบายผลการประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินและไปในทิศทางเดียวกัน	0.80	✓	
7. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง การเสนอแนะแนวทางที่ชัดเจนเป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งอธิบายแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาแก้ไข ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าสามารถนำไปใช้ได้	23) สามารถเสนอแนะทางที่ชัดเจนเป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน	1.00	✓	
	24) สามารถอธิบายแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข	1.00	✓	
	25) สามารถเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าทั้งด้านการวางแผนการกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน และความร่วมมือต่างๆ	0.80	✓	
8. ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง การรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ และอธิบายรายละเอียด เหตุผลประกอบกับตัวบ่งชี้ได้ถูกต้องและตรงประเด็น	26) สามารถเขียนรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ	1.00	✓	
	27) สามารถอธิบายรายละเอียด พร้อมทั้งเหตุและผลประกอบ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นตามรูปแบบที่ สมศ. กำหนด	1.00	✓	
9. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อม	28) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	1.00	✓	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
ทั้งแลกเปลี่ยนและรับฟัง ความคิดเห็น	29) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อน ร่วมงานเพื่อความสำเร็จ ของเป้าหมาย	1.00	✓	
	30) แลกเปลี่ยน/รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น	1.00	✓	
	31) ให้เกียรติ ให้กำลังใจแก่ เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่ เหมาะสม	1.00	✓	
10. ทักษะการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การแสวงหาความรู้ ทักษะใหม่ ที่เต็มไปด้วย ประโยชน์ในการนำมาใช้ให้ บรรลุเป้าหมาย	32) แสวงหาความรู้ และทักษะ ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง	1.00	✓	
	33) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่าง เครือข่ายผู้ประเมินเพื่อ นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะ การประเมินตนเอง	1.00	✓	
องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ				
11. ความเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง การประพฤติสุภาพ อ่อนน้อม น่ายกย่อง รวมถึง เป็นที่ปรึกษา คอยชี้แนะแนว ทางการแก้ปัญหาโดยไม่ย่อ ท้อต่อความยากลำบาก	34) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการ ประเมินคุณภาพภายนอก	1.00	✓	ปรับข้อความ เป็น ชี้แจงประโยชน์ของ การประเมินให้ สถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ ได้
	35) เป็นผู้ประพฤติสุภาพ อ่อน น้อมไม่ก้าวร้าว	1.00	✓	
	36) มีความรู้ทรงภูมิปัญญา และเป็นที่น่ายกย่องเอาเป็น แบบอย่าง	0.80	✓	
	37) เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำ แนะนำ และชี้แจงให้เข้าใจ	1.00	✓	
	38) อดทนต่อคำพูด คำ วิพากษ์วิจารณ์ รวมถึง อดทนต่อความยากลำบาก ในการปฏิบัติหน้าที่	1.00	✓	แยกเป็นประเด็นเดี่ยว 1) อดทนต่อคำพูด คำวิพากษ์วิจารณ์ 2) อดทนต่อความ ยากลำบากในการ ปฏิบัติงาน

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
	39) ชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยาก ให้เข้าใจได้ง่าย	1.00	✓	
	40) ไม่พูดหรือแนะนำเรื่อง เหลวไหลไร้สาระ	0.80	✓	
12. เจตคติที่ดีต่อการประกัน คุณภาพ หมายถึง ความ สนใจในการทำประโยชน์ ให้แก่สถานศึกษาตาม วัตถุประสงค์และขอบเขตงาน	41) มีความสนใจที่จะทำ ประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา	0.80	✓	
	42) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการ ประเมินตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตงาน	1.00	✓	
13. ความยุติธรรมเป็นกลาง หมายถึง การประเมินด้วย ความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง โดย ยึดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	43) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดย ยึดตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนด	1.00	✓	
	44) ประเมินตามหลักฐานที่ ปรากฏ โดยไม่ใช้อารมณ์ ความรู้สึก	1.00	✓	
14. ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ ตามกำหนดเวลานัดหมาย พร้อมทั้งจัดส่งรายงานทัน ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา	45) ปฏิบัติหน้าที่ตาม กำหนดเวลาที่ได้นัดหมาย กับทางสถานศึกษา	1.00	✓	
	46) จัดส่งรายงานทันตามที่ กำหนดไว้ในสัญญา	1.00	✓	แยกเป็นประเด็นเดี่ยว 1) สรุปข้อมูลจาก การตรวจประเมิน ได้ตรงเวลา 2) จัดส่งรายงาน ทันตามที่กำหนดไว้ ในสัญญา
15. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประเมินอย่าง ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรายงานผลการประเมิน ตรงตามสภาพจริงตลอดจน ไม่แสวงหาผลประโยชน์จาก การประเมิน	47) ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้	1.00	✓	
	48) รายงานผลการประเมินตรง ตามสภาพจริง	1.00	✓	
	49) ไม่แสวงหาผลประโยชน์ จากการประเมิน โดยใช้ ข้อมูลใดๆ ซึ่ง สมศ. ยัง ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ	1.00	✓	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ผลการวิเคราะห์		ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ
		ค่า (IOC)	✓ : คงไว้ ✗ : ตัดออก	
16. ความสามารถในการ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง การมีไหวพริบ ความสามารถในการแสดงถึง วิธีการแก้ไขปัญหาในขั้นตอน ต่างๆ ได้อย่างยืดหยุ่นและมี เหตุผล	50) มีปฏิภาณไหวพริบในการ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	1.00	✓	ปรับข้อความ เป็น สามารถแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างเหมาะสม
	51) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างยืดหยุ่นและมี เหตุผล	1.00	✓	

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-นามสกุล
- 1.2 ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน
- 1.3 ประสบการณ์ทำงานในด้านการประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ปี

ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์

1.1 จากร่างสมรรถนะด้านความรู้ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ท่านคิดว่าครอบคลุมต่อการนำไปใช้กำหนดให้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาหรือไม่ และควรมีสมรรถนะใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.2 จากร่างสมรรถนะด้านทักษะ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ท่านคิดว่าครอบคลุมต่อการนำไปใช้กำหนดให้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาหรือไม่ และควรมีสมรรถนะใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.3 จากร่างสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ท่านคิดว่าครอบคลุมต่อการนำไปใช้กำหนดให้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาหรือไม่ และควรมีสมรรถนะใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

เวลา..... สถานที่.....

สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดทำร่างสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา สรุปได้ดังนี้
สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หลักการประเมินคุณภาพภายนอก ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน แผนพัฒนาสถานศึกษา บริบทสถานศึกษา กระบวนการทำงานของสถานศึกษา แนวทางการวิเคราะห์ผลการประเมิน การสรุปผลการประเมิน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะ

สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร การวางแผน การสัมภาษณ์ การถามคำถาม การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงาน และการแจ้งผลการตรวจสอบ

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะที่ผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาควรมี เพื่อส่งผลให้การประเมินมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ทศณคติที่ดี มีความหนักแน่น สุขุมรอบคอบ สุภาพ อ่อนน้อม ไม่ก้าวร้าว มีความอดกลั้น และยืดหยุ่น มีความยุติธรรม เป็นกลางไม่ลำเอียง มีความสนใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา ความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการตรวจเยี่ยมและการประเมิน รายงานผลการประเมินตามสภาพจริง และไม่นำข้อมูลของสถานศึกษาไปเปิดเผยต่อผู้อื่นใด และอุทิศเวลาอย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของงานที่ได้รับมอบหมาย

แบบสอบถามรอบที่ 1
แบบสอบถามความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ
ผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักษณะการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา พร้อมทั้งประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมินฯ
2. ผู้วิจัยมุ่งรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ขอความกรุณาท่านโปรดช่วยตอบแบบสอบถามทุกตอน ตามจริงให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด
3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบประเมิน
 - ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
 - ส่วนที่ 2 เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา
4. การศึกษาในเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษานั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย และ 57 ตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - 1) องค์ประกอบด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ
 - 2) องค์ประกอบด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการวางแผน ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะการสรุปผลการประเมิน ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ทักษะการเขียนรายงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
 - 3) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ความเป็นกัลยาณมิตร ความยุติธรรมเป็นกลาง ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต และความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
5. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของระดับคะแนน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อ ความถูกต้อง ความ

เป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) เป็นการพิจารณาว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ วัดสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้น มีเนื้อหาถูกต้อง ครบคลุม เพียงพอ สำหรับพิจารณาสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) เป็นการพิจารณาว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ วัดสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น ได้ข้อมูลที่น่าไปเป็นประโยชน์อื่นๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้านความเหมาะสม (Propriety standards)) เป็นการพิจารณาว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ วัดสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้น มีเนื้อหาเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพิจารณาสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) เป็นการพิจารณาว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ วัดสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้รวบรวมข้อมูลหรือประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาได้จริง เป็นที่ยอมรับ

เกณฑ์พิจารณาดังนี้

1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
4	หมายถึง	เห็นด้วย
5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาของท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวปภาวี โดนสันเทียะ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

แขนงตรวจสอบและประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 1

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ ตำแหน่ง

หน่วยงาน สังกัด.....

อีเมลล์ เบอร์ติดต่อ

ตอนที่ 2 แบบประเมิน

ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษานั้น

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
1. ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา	1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา	2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวัดการศึกษาอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
ความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาพร้อมทั้งรูปแบบในการจัดการศึกษาด้าน	3) ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
การอาชีวศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	4) ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
2. ความรู้ความเข้าใจด้านบริหารสถานศึกษา	5) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาด้าน	6) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริบทของสถาบันอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
การอาชีวศึกษาในบริบทที่ต่างกััน	7) ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่ลงประเมิน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
3. ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกัน	8) ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
คุณภาพ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในด้านการอาชีวศึกษา พร้อมทั้ง ความรู้ความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการประเมิน และการให้ข้อเสนอแนะ	9) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	10) ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	11) ความเข้าใจในการตีความหมายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	12) ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	13) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	14) ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินจากข้อมูลของการ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
	ประเมินคุณภาพภายนอกด้าน การอาชีวศึกษา																					
	15) ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ ข้อเสนอแนะจากผลของการ ประเมินคุณภาพภายนอกด้าน การอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	16) ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการ ประเมินคุณภาพภายนอกด้าน การอาชีวศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
4. ทักษะการวางแผน หมายถึง การเตรียมการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่ชัดเจนพร้อมทั้งกำหนดวิธีการ และเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามหลักเกณฑ์ อีกทั้งศึกษาวิเคราะห์	17) วางแผนการดำเนินงานการประเมินตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	18) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	19) เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามหลักเกณฑ์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	20) สรุปผลการประเมินจากข้อมูลได้ตรงตามหลักเกณฑ์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ข้อมูลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ผลการประเมินรอบที่ผ่านมา พร้อมสรุปประเด็นการพิจารณาล่วงหน้าเข้าตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	21) สรุปประเด็นของผลการประเมินรอบที่ผ่านมาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
5. ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง การเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขต ประเด็นที่กำหนดและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากสารสนเทศของสถานศึกษาได้	22) เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตและประเด็นที่กำหนดได้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	23) รวบรวมและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	24) ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการประเมิน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
6. ทักษะการสรุปผลการประเมิน หมายถึง การวิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์และบริบทของสถานศึกษาตามที่ สมศ.กำหนด	25) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยอธิบายจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์และบริบทของสถานศึกษาตามที่ สมศ.กำหนด	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	และอุปสรรคของสถานศึกษา ได้ตรงตามเกณฑ์ที่ สมศ.กำหนดพร้อมทั้งอธิบายผลการประเมินให้สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน	26) ระบุจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคโดยใช้ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นพื้นฐาน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
7. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ	27) เขียนข้อเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาของสถานศึกษาได้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
หมายถึง การเสนอแนะแนวทางที่ชัดเจนเป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานพร้อมทั้งอธิบายแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนา แก้ไข ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่า สามารถนำไปใช้ได้	28) ชี้แจงแนวทางปฏิบัติหรือทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	29) เขียนรายงานการประเมินที่มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณค่าทั้งด้าน การวางแผน การกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน และความร่วมมือต่างๆ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
8. ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง การรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย	30) เขียนรายงานผลการประเมินตามรูปแบบของ สมศ. ให้เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
กระชับ ได้สาระสำคัญ และอธิบาย รายละเอียด เหตุผล ประกอบกับตัวบ่งชี้ได้ ถูกต้องและตรง ประเด็น	31) เขียนรายละเอียดพร้อมทั้งเหตุ และผลประกอบ เกี่ยวกับผลของ การประเมินตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้ อย่างถูกต้องและตรงประเด็น ตามรูปแบบที่ สมศ. กำหนด	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
9. ทักษะการทำงาน เป็นทีม หมายถึง การ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยน และรับฟังความคิดเห็น	32) วางแผนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	33) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อน ร่วมงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ตามเป้าหมาย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	34) แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	35) ให้เกียรติ ให้กำลังใจแก่เพื่อน ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
10. ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การแสวงหาความรู้ ทักษะใหม่ ที่เติมไปด้วยประโยชน์ในการนำมาใช้ให้บรรลุเป้าหมาย	36) แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	37) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างเครือข่ายผู้ประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ความตรงต่อเวลา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
11. ความเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง การประพฤติสุภาพ อ่อนน้อม น่ายกย่อง รวมถึงเป็นที่ปรึกษาคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก	38) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	39) ประพฤติสุภาพ อ่อนน้อมไม่ก้าวร้าว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	40) แต่งกายเหมาะสมและมีความรู้ เป็นที่น่ายกย่องเอาแบบอย่าง	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	41) เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำแนะนำ และมีความสามารถชี้แจงให้เข้าใจ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	42) อดทนอดทนต่อคำพูด คำวิพากษ์วิจารณ์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	43) อดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	44) ชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
	45) ไม่พูดหรือแนะนำเรื่องเหลวไหลไร้สาระ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
12. เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ หมายถึง ความสนใจในการ ทำประโยชน์ให้แก่ สถานศึกษาตาม วัตถุประสงค์และ ขอบเขตงาน	46) ตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่ สถานศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	47) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการ ประเมินตามวัตถุประสงค์และ ขอบเขตงาน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
13. ความยุติธรรม เป็นกลาง หมายถึง การประเมินด้วยความ เที่ยงตรง ไม่ลำเอียง ยึด ตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนด	48) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็น กลาง ไม่ลำเอียง โดยยึดตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนด	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	49) ประเมินตามหลักฐานที่ปรากฏ โดยไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึก	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
14. ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติ หน้าที่ตามกำหนดเวลา	50) ปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่ ได้นัดหมายกับทางสถานศึกษา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	51) สรุปข้อมูลจากการตรวจประเมิน ทันตามเวลา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
และนัดหมาย พร้อมทั้ง จัดส่งรายงานทันตามที่ กำหนดไว้ในสัญญา	52)จัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
15. ความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง การ ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรายงานผลการ ประเมินตรงตามสภาพ จริงตลอดจนไม่แสวงหา ผลประโยชน์จากการ ประเมิน	53)ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	54)รายงานผลการประเมินตรงตาม สภาพจริง	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	55)ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการ ประเมิน ในทุกกรณีตาม ข้อกำหนดของ สมศ.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
16. ความสามารถในการ การแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า หมายถึง การมีไหวพริบ	56)แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่าง เหมาะสม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ความสามารถในการแสดงถึงวิธีการแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างยืดหยุ่นและมีเหตุผล	57) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างยืดหยุ่นและมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ส่วนที่ 2 เกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ ข้างต้น และในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดทำเกณฑ์ในการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา ดังนี้

เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้ กำหนดให้ทุกตัวบ่งชี้มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการนำผลประเมินของตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบนั้นมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบนั้น โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพดีมาก
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับคุณภาพดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับคุณภาพพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับคุณภาพควรปรับปรุง
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับคุณภาพต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษาข้างต้น แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเกณฑ์การประเมินฯ นั้น

เกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ ประเมินภายนอกด้านการ อาชีวศึกษา	ระดับความคิดเห็น																				ข้อเสนอแนะ	
	ความถูกต้อง					ความมีประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้																						
เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ																						

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ

ผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตอบแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงความสอดคล้องของแต่ละข้อโดยระบุค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ที่คำนวณได้ และระบุคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ 1 มาด้วย

***** หมายถึง ค่ามัธยฐาน (Median) แสดงถึง ค่ากลางของคำตอบทั้งหมดในแต่ละข้อ

↔ หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แสดงถึงค่าแสดงความกระจายของคำตอบในแต่ละข้อ

① หมายถึง คำตอบเดิมของท่านในแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 1

2. ในการตอบแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทบทวนคำตอบโดยอาจยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ดังนี้

2.1 หากท่านยืนยันคำตอบเดิมจากการตอบแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 1 ท่านไม่ต้องทำเครื่องหมายใดๆ

2.2 หากท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบ กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าระดับคะแนนใหม่ และหากคำตอบใหม่ของท่านอยู่นอกของเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โปรดให้เหตุผลประกอบเฉพาะข้อนั้น

3. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 นี้ ภายในเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อรวบรวมและประมวลผลการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวปภาวี โดนสันเทียะ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

แขนงตรวจสอบและประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 1 ตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้
2) ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. ความรู้ความเข้าใจด้านการอาชีวศึกษา หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา ความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาพร้อมทั้งรูปแบบในการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการอาชีวศึกษา				←	*				←	*				←	*				←	*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวัดการศึกษาอาชีวศึกษา				←	*				←	*				←	*				←	*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	3) ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา				←	*				←	*				←	*				←	*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
	4) ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	
2. ความรู้ความเข้าใจด้านบริบทสถานศึกษา หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน	5) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	
	6) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางบริบทของสถาบันอาชีวศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	
	7) ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาที่ลงประเมิน	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	
3. ความรู้ความเข้าใจด้านระบบการประกันคุณภาพ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในด้าน	8) ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	
	9) ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	

15

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
การอาชีวศึกษา พร้อมทั้ง ความรู้ความเข้าใจในการ ประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึง ถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การ สรุปผลการประเมิน และการ ให้ข้อเสนอแนะ	สถานศึกษา																					
	10) ความเข้าใจเกี่ยวกับ จุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์และกระบวนการ ประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา					*					*					*					*	
	จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึง ถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การ สรุปผลการประเมิน และการ ให้ข้อเสนอแนะ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	11) ความเข้าใจในการ ตีความหมายเกี่ยวกับตัว บ่งชี้ของการประเมิน คุณภาพภายนอกด้านการ อาชีวศึกษา					*					*					*					*	
	จุดประสงค์ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมิน และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมไปถึง ถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การ สรุปผลการประเมิน และการ ให้ข้อเสนอแนะ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
12) ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ การประเมินคุณภาพ ภายนอกด้านการ อาชีวศึกษา					*					*					*					*		
13) ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ของการประเมินคุณภาพ ภายนอกด้านการ อาชีวศึกษา					*					*					*					*		

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
	14) ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการประเมินจากข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
	15) ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะจากผลของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
	16) ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการวางแผน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ทักษะการสรุปผลการประเมิน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 5) ทักษะการเขียนรายงาน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ และ 7) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
4. ทักษะการวางแผน หมายถึง การเตรียมการ ดำเนินงานตามขั้นตอน และ กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมาวางแผนในการ นำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น	17) วางแผนการดำเนินงานการ ประเมินตามขั้นตอนที่ กำหนดไว้เพื่อ นำไปสู่การ ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม				↔*					↔*					↔*					↔*		
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
					↔*					↔*					↔*					↔*		
	18) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามตัวบ่งชี้				↔*					↔*					↔*					↔*		
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
	19) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นของสถานศึกษามา วางแผน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลเบื้องต้น				↔*					↔*					↔*					↔*		
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
5. ทักษะการเก็บรวบรวม ข้อมูล หมายถึง การรวบรวม	20) รวบรวมและสรุปข้อมูลที่ เกี่ยวข้องพร้อมทั้งค้นหา ข้อมูลเพิ่มเติมได้				↔*					↔*					↔*					↔*		
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ข้อมูลตามขอบเขต ประเด็นที่กำหนดและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากสารสนเทศของสถานศึกษาได้	21) ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการประเมิน				←*				←*				←*				←*				←*	
6. ทักษะการสรุปผลการประเมิน หมายถึง การวิเคราะห์ผลการประเมินจากการพิจารณาภาพรวมของกระบวนการและผลลัพธ์ โดยดูจากจุดแข็งและโอกาสในการยกระดับคุณภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษา	22) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยพิจารณาจากภาพรวมของกระบวนการและผลลัพธ์ ได้ตรงตามเกณฑ์และบริบทของสถานศึกษาตามที่ สมศ. กำหนด				←*				←*				←*				←*				←*	
	23) ระบุประเด็นจุดแข็ง และประเด็นที่เป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพ จากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นพื้นฐาน				←*				←*				←*				←*				←*	
7. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง การเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับ	24) ระบุข้อเสนอแนะทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายและมาตรฐาน				←*				←*				←*				←*				←*	

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
นโยบายมาตรฐานพร้อมทั้ง แนวทางการปฏิบัติที่กระตุ้น ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ สถานศึกษา	25) ชี้แจงแนวทางปฏิบัติหรือ ทางเลือกในการปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้น พร้อมทั้ง กระตุ้นให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง (นวัตกรรม) แก่สถานศึกษา	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
8. ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง การรายงานผลการ ประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ พร้อมทั้ง รายงานจุดแข็ง และโอกาส ในการยกระดับของ สถานศึกษา	26) เขียนรายงานผลการ ประเมินตามรูปแบบของ สม ศ. ให้เข้าใจง่าย กระชับ ได้ สาระสำคัญ	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
	27) เขียนรายงานจุดแข็งที่ช่วย ให้สถานศึกษาบรรลุ เป้าหมาย และโอกาสที่ช่วย ยกระดับพัฒนาการ สถานศึกษาขึ้น	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
9. ทักษะการทำงานเป็น ทีม หมายถึง การให้ความ ร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนและรับฟัง ความคิดเห็น	28) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อน ร่วมงานเพื่อให้บรรลุ ความสำเร็จตามเป้าหมาย	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	
	29) แลกเปลี่ยน/รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	...	...	...	...	*	

16

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
10. ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การแสวงหาความรู้ ทักษะใหม่ ที่เติมไปด้วยประโยชน์ในการนำมาใช้ให้บรรลุเป้าหมาย	30) แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเองให้รอบรู้ในการประเมิน				←*				←*				←*				←*				←*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	31) แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างเครือข่ายผู้ประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเองและพัฒนาระบบการประเมิน				←*				←*				←*				←*				←*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 2) เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 3) ความยุติธรรมเป็นกลาง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ 4) ความตรงต่อเวลา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
11. ความเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง การวางตัวเหมาะสม ใส่ใจถึงประโยชน์ของคุณภาพ ภายนอก ซึ่งแนะแนวทางการ แก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ โดย ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก	32) ใส่ใจถึงประโยชน์ของการ ประเมินคุณภาพภายนอก					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	33) วางตัวเหมาะสม					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	34) แต่งกายเหมาะสมและมี ความรู้เป็นที่น่ายกย่องเอา แบบอย่าง					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	35) อดทนอดทนต่อคำพูด คำ วิพากษ์วิจารณ์					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	36) อุตสาหะต่อความยากลำบาก ในการปฏิบัติหน้าที่					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
	37) สามารถชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ ยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
	38) ไม่แนะนำสิ่งที่ไม่เป็น ประโยชน์หรือไม่เกี่ยวกับการ ประเมิน	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
12. เจตคติที่ดีต่อการ ประกันคุณภาพ หมายถึง ความสนใจในการทำ ประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์และ ขอบเขตงาน	39) ตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่ สถานศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
	40) อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ในการ ประเมินตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตงาน	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
13. ความยุติธรรมเป็น กลาง หมายถึง การประเมิน ด้วยความเที่ยงตรง ไม่ ลำเอียง ยึดตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนด	41) ประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดยยึด ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
	42) ประเมินตามหลักฐานที่ ปรากฏ โดยไม่ใช้อารมณ์ ความรู้สึก	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...
14. ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่	43) ปฏิบัติหน้าที่ตาม กำหนดเวลาที่ได้นัดหมาย กับทางสถานศึกษา	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...	...	...	↔	*	...

16

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
		ความถูกต้อง					ความเป็นประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ตามกำหนดเวลาและนัดหมาย พร้อมทั้งจัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา	44) สรุปรข้อมูลจากการตรวจประเมินทันตามเวลา				←	*				←	*				←	*				←	*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	45) จัดส่งรายงานทันตามที่กำหนดไว้ในสัญญา					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
15. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรายงานผลการประเมินตรงตามสภาพจริง ตลอดจนไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมิน	46) ประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	47) รายงานผลการประเมินตรงตามสภาพจริง					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ผลประโยชน์จากการประเมิน	48) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมิน ในทุกกรณีตามข้อกำหนดของ สมศ.					*					*					*					*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
16. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง การแสดงวิธีการแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างยืดหยุ่นและมีเหตุผล	49) แสดงวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ยืดหยุ่น และมีเหตุผล					*				←	*				←	*				←	*	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

16

ส่วนที่ 2 เกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้ กำหนดให้ทุกตัวบ่งชี้มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการนำผลประเมินของตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบนั้นมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบนั้น โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับคุณภาพดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับคุณภาพพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับคุณภาพต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

เกณฑ์การประเมิน สมรรถนะผู้ประเมินภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา	ระดับความคิดเห็น																				เหตุผลประกอบ
	ความถูกต้อง					ความมีประโยชน์					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
เกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้				← *					← *					← *					← *		
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เกณฑ์การประเมินรายองค์ประกอบ				← *					← *					← *					← *		
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปภาวี โดนสันเทียะ
วัน เดือน ปีเกิด	14 มกราคม 2531
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	หมู่บ้านเทพนิมิตร เลขที่ 420 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่โครงการ สำนักประเมินและรับรอง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	การศึกษาระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนเซนต์โยเซฟ เพชรบุรี
พ.ศ. 2549	การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จาก โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2554	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ